rost

manifest românesc

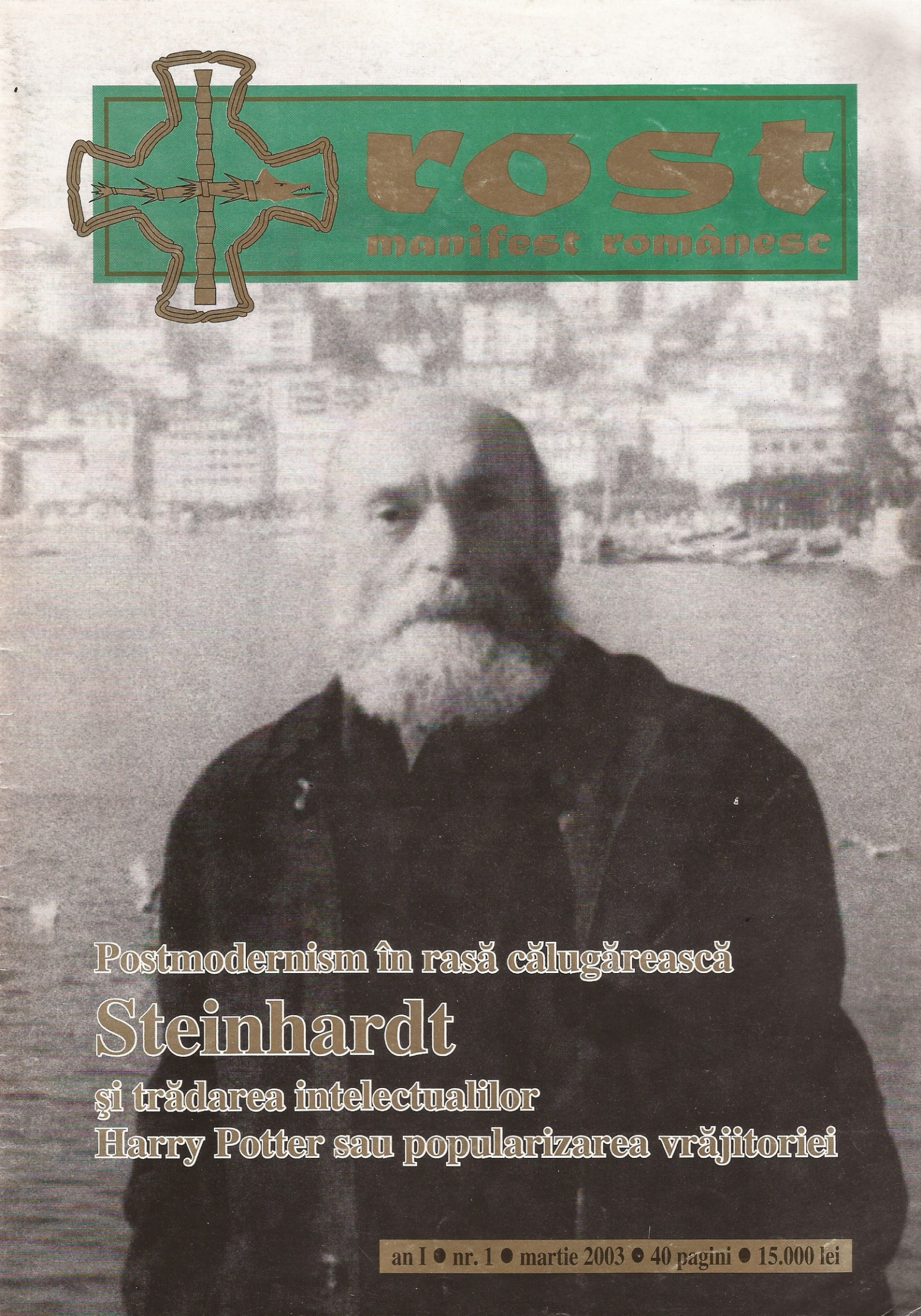

Postmodernism în rasă călugărească

Steinhardt

şi trădarea intelectualilor

Harry Potter sau popularizarea vrăjitoriei

an I • nr. 1 • martie 2003 • 40 pagini • 15.000 lei

Coperta I: Nicu Steinhardt, fotografie de Mihai Oroveanu

sumar

numărul 1 - martie 2003

editorial:
Dreapta. Soluția culturală.
de Claudiu Târziu (p. 1)

repere:
Nicolae Steinhardt și trădarea intelectualilor, de George Ardeleanu (p.p. 2-4)
Steinhardt urmărit de securitate (5)
Steinhardt - scrisul și viața (6-7)

politice:
Război pentru o ordine mondială
de Radu Dumitrescu (8-10)
Jocul Rusiei
de Petru Roibu (11-12)

societate:
Tentația ruperii de rădăcini
de B. G. Rădulescu (13-15)
O politică fiscală activă și selectivă
de Varujan Vosganian(16-17)
Romfest XXI, mișcare socială și culturală (18-19)

dosar:
Harry Potter, sau popularizarea vrăjitoriei și a satanismului (I) (20-22)

esențial:
Generația pierdută
de Mihai Albișteanu (23)
Spune-mi ce sărbătorești, ca să-ți spun cine ești
de Răzvan Codrescu (24)
Avertisment (despre rostul unei grafii corecte) (25)

tradiții:
„Botezul" de la Copuzu
de Dumitru Manolache (26)

omul creștin:
Despre mânie
de Pr. Gheorghe Calciu-Dumitreasa (27-29)
Postmodernism în rasă călugărească
de Claudiu Târziu (30-32)

rostul culturii:
Holocaustul culturii creștine (II)
de Silviu Alupei (33-35)
Cărți cu rost (36)

cealaltă Românie:
O vizită istorică:
Voronin la Casa Albă
de Radu Dumitrescu (37-38)

la rost:
Liturghia neagră
de Lucian Popescu(39)
Alt Eminescu
de Nicolae Tescanu (40)

Ofertă de publicitate

Revista ***Rost*** oferă posibilitatea firmelor și organizațiilor de a se face cunoscute cititorilor săi prin intermediul paginilor de publicitate. Tarifele sunt avantajoase și includ procesarea și machetarea materialelor publicitare. La trei apariții, una este gratuită, indiferent de modulul ales, cu excepția copertei IV. Pentru contractele pe termen lung clientul beneficiază de reduceri și bonificații.

Pentru detalii, contactați administrația publicației la tel. 0744 536 496 sau

rost
manifest romfest

Fondată 2002

Revistă editată de Asociația ROMFEST XXI

Președinte de onoare
Pr. Gheorghe CALCIU-DUMITREASA

Președinte
Prof. Marcel PETRIȘOR

Director editorial
Claudiu TÂRZIU
tel.: 0744 536 496

Director executiv
Nicu BUTNARU
tel.: 0723 504 807

Redactori
Radu BĂLAȘA
Petru ROIBU
Mihai ALBIȘTEANU
Florea TIBERIAN

Corespondență
C.P. 62, Oficiul Poștal 66, București.
e-mail: rost@romfest.org
http://www.romfest.org

Tipar
Docuprint SRL Bacău
tel: 0234.188.930

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor apărute în revista ***Rost*** revine în întregime semnatarilor. Punctele de vedere susținute în paginile publicației ***Rost*** nu pot fi atribuite organizației Romfest XXI. Asociația își exprimă pozițiile numai prin textele asumate de reprezentanții săi sub semnătură oficială. Reproducerea unor articole apărute în paginile revistei ***Rost*** este permisă numai cu acordul scris

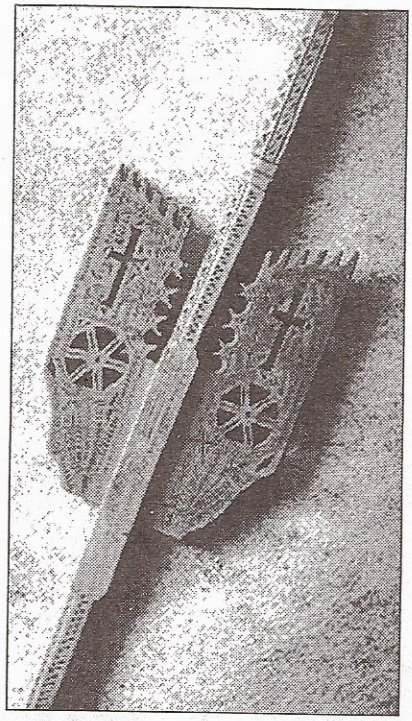

DREAPTA
Soluția culturală

Claudiu TÂRZIU

Înainte de a fi o direcție politică, Dreapta este un *model cultural*. Fundamentele sale sunt valorile perene ale comunității naționale care a născut-o. În cazul nostru, acest model hrănește un curent de gîndire și simțire românească, ce impune, la rîndu-i, un fel de-a fi. Astfel, în linii mari, românul de dreapta se definește ca unul atașat tradiției, creștin, avînd conștiință națională și un puternic simț al onoarei, care respectă ordinea și ierarhia pe criterii de competență, își asumă responsabilități și își face datoria pînă la capăt.

Evident că în perioada aceasta de tristă tranziție, un comportament ca acela propriu omului de dreapta apare drept păgubos și, deci, inacceptabil. Cei 45 de ani de comunism, dar și intervalul post-decembrist, au provocat mutații radicale în mentalul colectiv. Așa s-a ivit „omul recent", care găsește căi de supraviețuire ignorînd reperele esențiale ale unei existențe demne, cînd nu acționează de-a dreptul în răspărul lor.

În lipsa unei reacții hotărîte a societății, generațiile noi vor continua să se formeze în disprețul pentru carte și în cultul banului, în aversiunea față de valori și în prețuirea pentru impostorii care și-au făcut loc spre vîrful societății prin mijloace murdare ș.a.m.d. Ceea ce se va dovedi catastrofal pe termen lung.

Soluția pentru evitarea unui astfel de deznodămînt este în primul rînd culturală. Dreapta, în sensul de model cultural, trebuie să redevină matricea naturală a noilor generații.

În acest fel se va realiza și o necesară reechilibrare a spectrului politic românesc. Numai precedată de Dreapta culturală, se va construi și o Dreaptă politică. Eșecul alcătuirilor politice "de dreapta" de după 1989 (mă refer doar la cele care au intrat în Parlament în legislaturile de pînă acum și care ar fi putut astfel să se impună) a fost provocat în bună măsură de faptul că acțiunea politică nu a fost nici precedată, nici însoțită de o expresie culturală a Dreptei. Așa încît mesajul - atunci cînd a fost unul de dreapta - s-a lovit de neînțelegerea majorității românilor, pe care îndelunga propagandă a Stîngii o face să vadă în Dreapta pe diavolul însuși. Vina însă nu aparține electoratului, ci oamenilor politici, care au pus carul înaintea boilor: au creat structuri politice „de dreapta" pe o fundație culturală de stînga. În plus, liderii formațiunilor „de dreapta" sunt ei înșiși oameni educați în comunism și tributari mentalității de stînga.

Orice mișcare politică este animată de o viziune filosofică asupra lumii și a vieții și urmărește împlinirea unui program. Însă, ideologiile și doctrinele cresc dintr-o emulație culturală. Or, în România post-comunistă nu a existat nici o mișcare a Dreptei culturale de amploare, care să-și propună declanșarea resurecției morale și spirituale a românilor. Căci, așa cum arăta Constantin Rădulescu-Motru[1] încă de la începutul secolului XX, schimbarea mentalităților mutilate și a proastelor moravuri se face prin acțiune culturală. „Problema culturii române este capitală pentru destinul românesc, deoarece numai prin cultură și implicit prin conștiință - care se formează prin educație, prin cultivarea sufletului - poate avea loc resuscitarea sau revigorarea morală a societății" - scrie cu îndreptățire Rădulescu-Motru.

Că avem încă nevoie de o însănătoșire a mentalităților observă și Varujan Vosganian[2]: „Conștiința culturală a românilor, vitriolată de egalitarism și ateism, îndepărtată de tradiție și îmbîcsită de kitsch, alimentată cu o istorie falsificată, agresată de un populism de-a dreptul hipnotizant, este înarmată cu instrumente primitive pentru a lovi în orice efort de reîntoarcere la izvoarele culturii autentice, la moralitatea creștină, la valorile istorice adevărate ale românilor, precum și în orice efort de înnoire".

Prin urmare, este limpede de ce nu a fost posibilă construirea unei Drepte politice viabile la noi, de la căderea comunismului încoace.

Să ne amintim că în secolul al XIX - lea, Dreapta politică (Partidul Conservator) și-a găsit temeiurile spirituale și morale într-o *Junime* de excepție. De asemenea, în perioada ante și interbelică, expresiile politice ale Dreptei au fost motivate și susținute cultural de două curente puternice: *sămănătorismul și gândirismul.*

Iată de ce înțelegem să pledăm pentru închegarea unei mișcări de *regenerare națională prin cultură.* Oamenii de dreapta din România au obligația de a capta, întreține și direcționa un curent cultural semnificativ. Orgoliile, antipatiile și neînțelegerile ar trebui uitate cel puțin o vreme. Măcar pînă cînd o nouă *Junime* va legitima un nou *partid conservator.*

---

[1] 1 cf. *Scrieri politice*, Ed. Nemira, 1998.

[2] în *Mesajul Dreptei Românești. Tradiție și modernitate*, Ed. Nemira, București, 2002

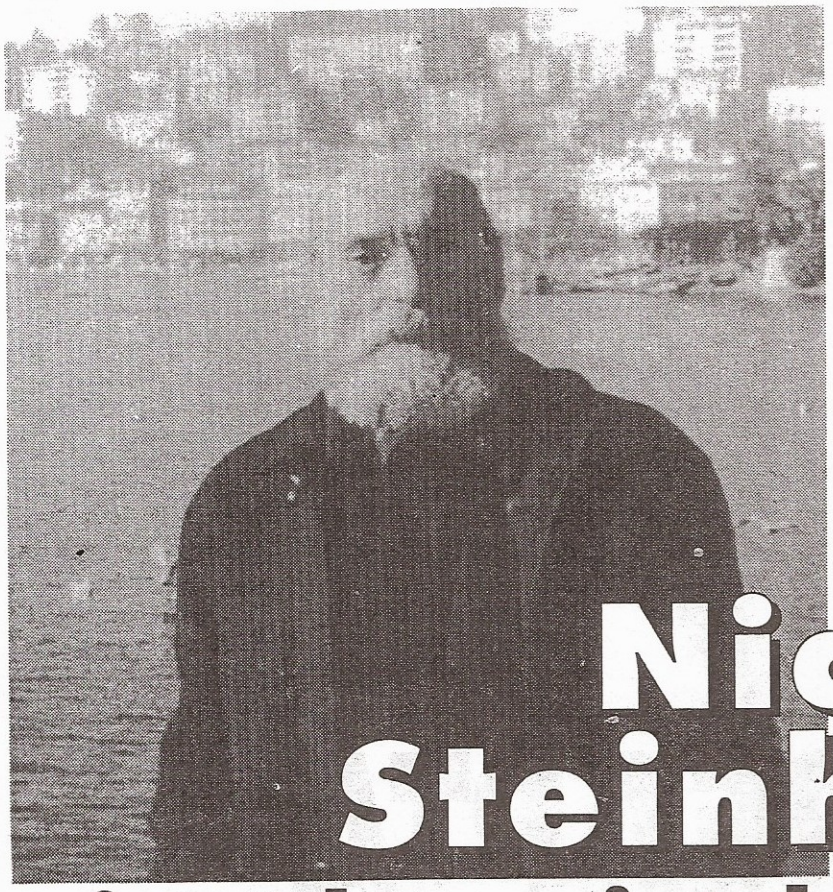

Foto: Mihai OROVEANU

Pe 29 martie se împlinesc 14 ani de la trecerea Părintelui Nicolae (Steinhardt) la cele veșnice. Cărturarul, călugărul și mucenicul Nicu Steinhardt este unul dintre cele mai importante repere morale ale societății românești. Să nu-l uităm, căci o facem spre paguba noastră!

Nicolae Steinhardt și trădarea intelectualilor

George ARDELEANU*

Există în volumul *Incertitudini literare*[1] un fragment în care N. Steinhardt corectează erorile de interpretare ale logicii lui „doi ori doi" din *Însemnări din subterană* al lui F.M. Dostoievski. Personajul de acolo spunea că „doi ori doi egal patru" este un principiu de moarte și că *n*-ar strica uneori ca doi ori doi să facă cinci. A spus, așadar, remarcă Steinhardt, că *n-ar strica uneori* să facă cinci și nu că *ar trebui* să facă cinci. Dacă ne limităm să privim lucrurile strict matematic și contabil, ajungem la „forma raționalistă, seacă, sufocantă a demenței". „Doi ori doi fac cinci" este în acest caz o modalitate de aerisire a logicii, o soluție de a ne elibera de pericolul închistării și al abrutizării. Dacă, însă, îl *absolutizăm* pe „doi ori doi fac cinci", ne pîndesc „duhurile rele ale nebuniei și deșănțării". Este un text emblematic pentru modul în care Steinhardt percepe relația de consubstanțialitate dintre *libertate și ordine* (ca și dintre *etic* și *estetic*, *cultură* și *civilizație*, *Orient* și *Occident* etc.). Iar logica lui „doi ori doi" este, în opinia sa, într-un permanent proces de resemnificare.

O demonstrează și un pasaj important din *Jurnalul fericirii*[2] în care se dezbate problema *trădării cărturarilor* români în „obsedantul deceniu". „Trădarea cărturarilor" este, după cum se știe, celebra formulă a lui Julien Benda, care dă titlul cărții sale din 1927 – *La trahison des clercs* (trad. rom. Ed. Humanitas, 1993). Numai că la N. Steinhardt „trădarea cărturarilor" este *de semn schimbat* față de cea analizată de Benda. Scriitorul francez denunța în studiul său implicarea intelectualilor în jocul politic, instalarea acestora în „temporal" și abdicarea de la jocul dezinteresat al spiritului. O afirmație precum următoarea este simptomatică în acest sens: „Este oare nevoie să mai spunem că nu predicarea cultului onoarei și al curajului o deplîngem, ci predicarea lui *de către cărturari*. Repetăm: civilizația ne pare posibilă numai dacă omenirea respectă o împărțire a funcțiilor; numai dacă, alături de cei ce practică pasiunile laice și exaltă virtuțile care le slujesc, există o categorie de oameni care să tempereze aceste pasiuni și să laude binele *de dincolo de temporal*" (op. cit., p. 137). Rezerva care se poate formula este dacă opinia lui Julien Benda este valabilă și într-o societate totalitară. Nu cumva, într-o astfel de lume, cultul non-temporalului, al abstragerii din contingent, poate deveni un instrument de diversiune și de manipulare?

Este o problemă pe care și-o pune și N. Steinhardt. Revenind la formula „doi ori doi fac patru", constatăm că sub semnul acesteia stau, în opinia memorialistului, și Tudor Vianu, G. Călinescu ori Mihai Ralea, care s-au complăcut într-un conformism călduț și canonic, într-un timp cînd, alături de ei, „oamenii erau tăiați cu ferăstrăul". Într-o perioadă a culpabilizării exclusive a unor intelectuali precum

M. Eliade, C. Noica și Emil Cioran (mai nou și E. Ionescu) și a legitimării compromisurilor scriitorilor în cei cincizeci de ani de comunism, nu cred că ar fi lipsite de interes următoarele însemnări ale lui N. Steinhardt:

„În legătură cu aceasta apare și teribila problemă a lui 2+2=4. Exemplul lui Tudor Vianu și al altora ca el, care țineau cursuri serioase și conferințe instructive ori rosteau fraze armonios și temeinic înjghebate, ne era mereu dat – *dat, de nu chiar zvîrlit în față* (subl. mea, G.A.). Dar nu vorbesc oare în deșert? întrebam noi. Nu, ni se răspundea, deoarece afirmarea adevărurilor veșnice este oricînd bine venită, e întotdeauna sănătos și util să arăți că doi și cu doi fac patru. (Doi și cu doi fac patru reprezenta formula bunului-simț, a dreptului natural, a nestricăcioaselor axiome.)

Povestea aceasta cu doi și cu doi fac patru eu o știam încă mai de mult. Știam bunăoară de la Camus că «vine mereu în istorie o clipă cînd cei care afirmă că doi plus doi fac patru sînt pedepsiți cu moartea». Iar de la Dostoievski, în alt fel, că doi ori doi fac patru nu mai e viață, ci obîrșie a morții. Omului, zice Dostoievski, i-a fost neîncetat frică de această regulă; o tot caută, de dragul ei străbate oceanele, își jertfește viața în căutarea aceasta, dar se înspăimîntă la gîndul că va da de ea. E un principiu de moarte, și bun lucru este că uneori doi și cu doi mai fac și cinci. Orwell, însă, crede altminteri, crede că libertatea înseamnă libertatea de a spune că doi plus doi fac patru și că, de îndată ce lucrul acesta e recunoscut, restul tot urmează de la sine" (*Jurnalul fericirii*, p. 20-21)

sau:

„Secretul, așadar, coană Lenuță, iată-l: nouă ne revine de fiecare dată sarcina s-o aritmetizăm. A spune că doi și cu doi egal patru nu înseamnă a declara ca Tudor Vianu că Goethe a scris *Poezie și Adevăr*, că Voltaire a murit în 1778 ori că Balzac, domnilor, e un realist romantic. Sau a ține, ca G. Călinescu, admirabile inedite prelegeri despre viața și opera lui Eminescu. Cînd alături de tine oamenii sînt tăiați cu ferăstrăul, dacă vrei să enunți că doi și cu doi fac patru înseamnă că trebuie să urli cît te ține coșul pieptului: este o nedreptate strigătoare la cer ca oamenii să fie tăiați în două cu ferăstrăul. Sub domnia lui Robespierre afirmau că doi și cu doi fac patru cei care se revoltau împotriva faptului că niște oameni erau trimiși la ghilotină numai pentru că se născuseră nobili. (Prevestise el ceva, Beaumarchais, dar nimerise pe de lături, ca Ieremia!) Sub Calvin la fel, cei care nu puteau să nu se cutremure văzînd că sînt sortiți morții toți cugetătorii care nu aprobau întocmai teologumenele lui maître Calvin. Sănătoasă aritmetică ar fi făcut cine i-ar fi expus lui Caligula îndoielile sale cu privire la putința de a conferi calitatea de consul unui cal. Și așa mai departe, de fiecare dată. Pe doi ori doi fac patru, alde Vianu, Călinescu sau Ralea l-ar fi putut aritmetiza vorbind, bunăoară, despre Canal, *drumul cel fără pulbere*" (op. cit., p. 22).

și, în plus:

„La ce bun să afirmi întristat că unirea ortodocșilor cu Biserica Romană s-a făcut în mod silnic ori să te ridici cu vehemență împotriva cotropirii otomane în perioada cînd altele erau *chestiunile arzătoare la ordinea zilei*: chestiunile arzătoare la ordinea zilei erau închisorile, erau procesele însoțite de recunoașteri și autoacuzări ale inculpaților, erau pedepsele administrative; a le denunța pe acestea ar fi însemnat să rostești că doi și cu doi fac patru" (op. cit., p. 22).

Mobilitatea semantică a formulei citate, ca și plurisemantismul acesteia implică, așadar, și conformismul unor Tudor Vianu, G. Călinescu ori Mihai Ralea (a căror abstragere din imediatul tragic în zona confortabilă a „adevărurilor eterne" este comparată de Steinhardt cu 21-ul lui Cațavencu sau cu Europa lui Farfuridi), dar și contrariul: rostirea adevărurilor tragice imediate:

„Mi-a trebuit însă timp îndelungat pînă să-mi pot descărca inima în scrisoarea trimisă coanei Lenuța; eram amăgit și impresionat de cifrele 2 și 4, cu înfățișarea lor atît de concretă și de aritmetică, de serioasă și (vorba lui Manole) de onorabilă; pînă ce, în sfîrșit, să pricep și eu că formula aceasta aparent numerică este de fapt abstractă și algebrică, ea cerîndu-se mereu tradusă, exemplificată, surprinsă în timp; și anume de fiecare dată în conformitate cu adevărul atunci interzis. A! bieții de noi, tot robi ai istoriei sîntem și tot sub vremi! (op. cit., p. 23).

N. Steinhardt are meritul, spre deosebire de alți adepți postrevoluționari ai revizuirilor morale (din ce în ce mai puțini și aceștia), de a consemna aceste realități în contemporaneitatea lor (să nu uităm că *Jurnalul*... a fost elaborat între 1967 și 1971). Asumîndu-și pariul unei literaturi destinate sertarului, el nu recurge la dublul limbaj și la sinuozitățile pactului cu cenzura. La care se adaugă și interiorizarea perspectivei unei victime (e drept, învingătoare) a sistemului pe care numeroși scriitori de valoare l-au cauționat, într-o mai mică sau mai mare măsură.

Astăzi, din nefericire, pe măsură ce eventualitatea unui „proces al comunismului" pare din ce în ce mai îndepărtată, se conturează din ce în ce mai pregnant tendințele de legitimare a compromisurilor de care vorbeam. Legitimare care recurge la multiple și sofiste strategii. O primă strategie plasează aceste fenomene în „durata lungă", vorba lui Braudel. Într-un viitor îndepărtat (sau poate în atemporalitate), cînd amintirea comunismului se va fi șters, va dăinui, ni se spune, valoarea acestor scriitori, iar compromisurile lor nu vor mai conta. De aceeași strategie ține și înscrierea acestor compromisuri într-o serie istorică: nu numai Sadoveanu, Arghezi, Călinescu ș.a. ar fi comis compromisuri morale și politice, ci și... Shakespeare, Cervantes sau Goethe... Ca și cînd eventualele „curți" la care aceștia ar fi servit pot fi comparate cu regimurile lui Dej sau Ceaușescu. Sau ca și cînd, de vreme ce asistăm la posteritatea lui Shakespeare, Cervantes sau Goethe fără să fim deranjați, putem monitoriza viitoarea posteritate a lui Sadoveanu, Arghezi, Călinescu sau a

altora. Alteori, compromisurile respective sînt puse sub umbrela nobilă a tragicului. Jocul dublu devine şi el o formă de legitimare. E adevărat, ni se spune, că G. Călinescu scria articole „pe linie" în *Tribuna poporului*, în *Naţiunea* sau în *Contemporanul*, în care făcea elogiul lui Stalin, al URSS-ului ori al lui Jdanov (ceea ce oricum e mai grav decît „abstragerea" sa din contingent, pe care o analizează Steinhardt), dar în acelaşi timp prin strălucitele cursuri pe care le ţinea la Universitate, oferea studenţilor un model de curaj şi de libertate. Nu cumva şi un model de duplicitate? ne vine să întrebăm. În fine valoarea... Valoarea estetică este, nu-i aşa?, transcendentă, valoarea obnubilează absenţa moralei, valoarea mişcă sori şi stele. Valoarea nu poate cauţiona şi un sistem criminal? ne vine din nou să întrebăm.

Ni se oferă, în fine, argumentul rezistenţei prin cultură. Problema e că rezistenţa prin cultură nu este (nu a fost) un substitut al autenticei Rezistenţe. Şi nu este nici (măcar) sinonimă cu o cultură a rezistenţei.

În opinia lui N. Steinhardt (care merge pe urmele lui Wittgenstein) eticul şi esteticul sînt consubstanţiale. Aducînd în discuţie „pactul cu diavolul" săvîrşit de unii scriitori, el nu face decît să dezamorseze amnezia istorică. Asta nu-l determină să le minimalizeze, unde e cazul, valoarea. Solicitat, într-o carte de convorbiri cu Zaharia Sîngeorzan[3], să facă un portret al lui M. Sadoveanu, Steinhardt revelă într-un mod sugestiv multiplele faţete ale personalităţii acestuia:

„Să vă relatez trei scene autentice: 1) În fastuoasa casă, fostă a lui Richard Franasovici, din strada Pitar-Moşu în Bucureşti, M.S., preşedinte al prezidiului Marii Adunări Naţionale, primeşte un ziarist căruia îi acordă un interviu. Li se serveşte un uriaş platou cu sandvişuri de tot felul. Sadoveanu le mănîncă *pe toate,* minus unul. Pe acesta, ultimul, îl rupe în două şi-i întinde gazetarului o jumătate, grăind: vezi, sînt comunist, împart frăţeşte tot ce am. 2) În altă lumină: Într-o excursie cu pluta pe Bistriţa, toată lumea priveşte cu nesaţ peisajul. Sadoveanu joacă şah (ori table, nu mai ştiu) şi habar n-are de peisaj. Apoi însă scrie o admirabilă – amănunţită şi exactă – relatare a călătoriei! (ăsta-i geniul!) 3) A tradus din Psalmi cu ajutorul unui ebraist: Moses Duff. S-au împrietenit. Duff dă de înţeles că după a lui părere artistul nu trebuie să «se vîndă» politicii. Sadoveanu, atunci, îi mărturiseşte: «Ce vrei, ce vrei, ce nu face omul pentru o pîine?» «Da, Coane Mihai, zice Duff, pentru pîine da, multe – n-are încotro, dar nu pentru o felie de cozonac.» (Scenă relatată mie de doamna Valeria Sadoveanu, la Văratec)."

Moralist prin excelenţă, dar fără să dea semne de rigiditate (dimpotrivă!), N. Steinhardt recunoaşte, implicit, că există o ierarhie a virtuţilor, după cum există şi o ierarhie a compromisurilor. Şi nu e vorba numai de compromisuri din perioada comunistă (cititorii lui Steinhardt ştiu, de exemplu, că un alt „client" al său este Carol al II-lea). Solicitat, în aceeaşi carte de convorbiri, să realizeze o comparaţie între Eminescu şi alţi mari scriitori, N. Steinhardt ne oferă următorul... portret de grup:

„Să vă spun pe scurt de ce Eminescu e «altceva». Pentru că avea caracter şi era dintr-o bucată; erau într-însul, ca-n orice om, şi binele, şi răul (puţin), dar nu era morişcă.

Arghezi, Bacovia, I. Barbu, Blaga: mari poeţi. Nu ajunge! Barbu a umblat cu şoalda după '44, pretinzînd că nu a fost ce a fost şi scriind – frumos de altminteri – ce nu credea. Pentru Arghezi, cuvîntul caracter face parte din altă galaxie. Întunecat suflet! Şi abject. Bacovia e o figură mai demnă şi mai curată, dar şi pe el îl învinovăţesc de teatralism şi destul de multă iscusinţă în arta de a-şi apăra interesele. Chiar şi Blaga – cel mai pur – s-a lăsat manevrat de pramatia de Carol II (un ticălos de mare clasă) şi de Veturia Goga (o şmecheră fără pereche).

Ideea de Eminescu nu e o idee literară ori politică ori psihologică – e o idee etică" (op. cit., p. 28).

Cel pentru care supremele probe ale creştinismului sînt libertatea şi starea de fericire a trecut, după cum se ştie, prin infernul închisorilor comuniste cu seninătate şi cu un autentic simţ al deriziunii. Stări de spirit care nu intră în contradicţie cu luciditatea. Pentru Steinhardt, creştinismul nu se confundă cu prostia, cu „un fel de cucernicie tîmpă şi lașă, o *bondieuserie*" *(Jurnalul fericirii*, p. 18). Am adus în discuţie aceste „portrete", tocmai pentru că ele sînt schiţate de un asemenea reper moral (poate cel mai autentic din ultima jumătate a secolului XX, de la noi). Şi pentru că, în cazul lui Steinhardt, se manipulează, uneori, inadecvat cu ideea de iertare creştină. Iertarea creştină nu se confundă, însă, cu amnezia istorică. De fapt, aici ne-ar putea veni în ajutor tot Steinhardt, care de mai multe ori în cărţile sale citează... *„vorba englezului: sînt obligat, în calitatea mea de creştin, să-mi iubesc şi să-mi iert aproapele, dar nu sînt obligat să-mi fie şi simpatic"*.

*

„Nu i se pretinde nimănui să fie erou sau martir. Nu toată lumea are harul sfinţilor de la Lyon: Blandiana şi Irineu, chipurile cărora depăşesc şi desfid capacitatea noastră de înregistrare – puterea cutremurului sparge seismograful.

(Pe atunci domnea înţeleptul Marc-Aureliu.)

Dar i se poate oricui pretinde să nu dea mai mult decît i se cere. Porţia impusă ajunge, nu este nevoie să îndepărtezi cu un gest larg al mîinii linguriţa ce ţi se întinde şi să smulgi polonicul, linguroiul, ciorbalîcul, pentru a înfuleca, morfoli şi molfăi cu nesaţ din materia urît mirositoare" (N. Steinhardt – *Jurnalul fericirii*, p. 220).

---

* Lector drd. Universitatea Bucureşti

[1] Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1980.

[2] Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1981.

[3] Zaharia Sîngeorzan, *Monahul de la Rohia. N. Steinhardt rspunde la 365 de întrebri*, ediţia a II-a, Ed. Humanitas, 1998, p. 21-22.

N. STEINHARDT, urmărit de SECURITATE*

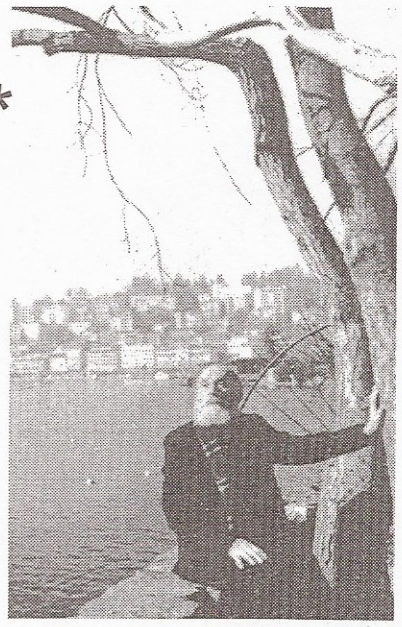

● La 1 martie 1966, Securitatea deschidea dosarul de urmărire informativă (D.U.I.) „Ortodoxul", care avea un plan de măsuri în care se propunea ca toate mișcările lui Nicu Steinhardt să fie supravegheate. Dosarul nu are nici un document de închidere. Între 30.11.1972 și 18.12.1973, Nicu Steinhardt a fost urmărit, iar DUI purta numele de cod „Scriitorul". Perioada de pândă a Securității care s-a soldat cu confiscarea *Jurnalului Fericirii*, la 14 decembrie 1972. Scopul principal al acestei urmăriri a fost prevenirea difuzării *Jurnalului Fericirii* în străinatate.

● Din decembrie 1973, Securitatea a decis trecerea lui Steinhardt în Supraveghere Informativă Generală (SIG), probabil într-un dosar-problemă (Foști condamnați politici). La 22.02.1977 era deschis DUI „Scriitorul", pe motiv de întretinere corespondență și relații cu „elemente cunoscute cu pozitie ostilă față de țara noastră: E. Ionescu, E. Cioran, V. Ierunca, Sanda și Vlad Stolojan, M. Eliade, G. Tomaziu...".

● În perioada 1980-1981 rapoartele Securității reflectau tentativele de a intra, prin colaboratori, în intimitatea lui Nicu Steinhardt, aflat la mănăstirea Rohia mare parte a anului. Abia în 1982 Securitatea reușește să-și recruteze informatorul „Starețul", în incinta mănastirii Rohia. Înainte de aceasta, Securitatea mobilizase o armată de informatori, în majoritatea localităților prin care Nicu Steinhardt trecea, în mod regulat, în drum spre Rohia.

● În 07.03.1983, în raportul cu propuneri de avertizare a lui Nicu Steinhardt, Securitatea dorea să-i pună în vedere: 1. „Sistarea legăturilor cu angajați sau colaboratori ai postului Europa Liberă sau cu alte elemente din emigrația românească reacționară care desfășoară activitatea potrivnică țării noastre"; 2. „Să înceteze legăturile cu foștii condamnați față de care își expune ideile ostile"; 3. „În lucrările literare pe care le realizează să nu introducă idei tendențioase care uzurpă măsurile întreprinse pe linie de partid și de stat". La 14.03.1983, Nicu Steinhardt este chemat la Securitate și avertizat în sensul celor de mai sus. Dosarul nu păstrează nici o marturie referitoare la opinia lui scriitorului față de pretențiile Securității.

● Volumele 10 și 11 din D.U.I., a câte 396 și 328 file, conțin doar interceptări ale unor discuții pe care Nicu Steinhardt le-a purtat, telefonic sau direct, în anii 1966, 1969, 1972, 1980, 1981, 1982, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989. Astfel putem citi conversațiile lui Steinhardt cu Constantin Noica, cu Alexandru Paleologu, cu Stelian Tănase și chiar cu menajera sa.

● După confiscarea *Jurnalului...*, un ofițer analizează și sintetizează lucrarea pentru superiorii săi: „Tratând creștinismul ca singură credință care poate aduce fericirea unui om, autorul aduce, printre altele, o serie de calomnii și injurii la adresa societății socialiste, face apologia organizației legionare, comentează ostil modul cum s-au judecat procesele deținuților politici, precum și modul cum au fost tratați în închisoare, prezintă tendențios realitatea la data eliberării lui și comentează nefavorabil măsurile luate pe linie de partid și de stat în domeniul activității ideologice, enunță concepte dușmănoase privind ideologia marxistă și esența orânduirii comuniste. Referindu-se la societatea noastră, pe care o compară cu un „coșmar", arată că este dominată de trei fenomene ale timpului: 1. invazia verticală a barbarilor (Rathenau), 2. domnia proștilor, 3. trădarea oamenilor cumsecade. 1. Năvălesc nu barbarii din alte continente, ci de jos în sus, derbedeii. Acești barbari preiau locurile de conducere; 2. au sosit pur și simplu, în sensul cel mai categoric-proștii și inculții la putere și, în ciuda tuturor legilor economice și a tuturor regulilor politice, fac prostii ca niște ignoranți ce se află; 3. în loc a se împotrivi, oamenii cumsecade adoptă expectative binevoitoare, se fac că nu văd și nu aud, pe scurt trădează. Impârțialii și încrezătorii înregistrează și tac. Sunt cei mai vinovați".

● *Jurnalul Fericirii* îi va fi restituit lui Nicu Steinhardt în 1975, de către președintele Uniunii Scriitorilor, Virgil Teodorescu, asistat de vicepreședintele Laurentiu Fulga.

● Pe 14.05.1984, *Jurnalul Fericirii* fusese din nou confiscat. Ofițerii securității analizează din nou cartea: „Lucrarea reprezintă rememorarea efectivă a detențiunii de aproape 5 ani pe care autorul a suferit-o între 1960-1964. (...) De la început trebuie spus că autorul nu face nici un secret, ci dimpotrivă declară limpede lipsa oricărei aderențe și simpatii față de comunism. (...) În mod cu totul surprinzător, mai ales ținând seama de originea etnică a autorului (evreu - n.red), cei mai umani și cumsecade oameni întâlniți în închisori sunt legionarii, colegii de celulă care l-au ajutat în grele ocazii. (...) dacă în vreun fel ar fi dată publicității peste hotare, lucrarea ar dăuna politicii și propagandei noastre, precum și memoriei unora dintre cei prezentați de autor în lucrare".

---

* Fragmente din comunicarea susținută de Clara Cosmineanu, cercetător la CNSAS, la al X-lea Simpozion de la Sighet (5-7 iulie 2002), organizat de Fundația Academia Civică.

STEINHARDT
viața și scrisul

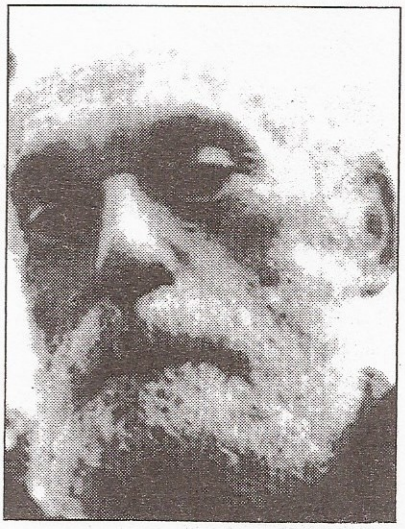

George ARDELEANU

Nicolae (Nicu-Aurelian) Steinhardt se naște la 29 iulie 1912 în comuna Pantelimon, unde tatăl sau (Oscar Steinhardt), inginer (fost coleg la Politehnica din Zürich cu Albert Einstein[1]), conducea o fabrică de mobilă și cherestea. Acest spațiu al copilăriei - așa cum reiese din *Jurnalul fericirii* sau din *Primejdia mărturisirii* - conține primele semnale ale viitoarei convertiri creștine. Clasele primare le urmează, conform declarațiilor dintr-o „Autobiografie" (difuzată prima dată la postul de radio „Europa Liberă" și publicată în 1997 în „Ziua" și „România literară"), în particular și la școala „Clementa", iar liceul la „Spiru Haret", unde îi are colegi pe Alexandru Ciorănescu, C. Noica, Mircea Eliade, Arsavir Acterian, Haig Acterian, Al. Paleologu, Dinu Pillat, Barbu Brezianu, Marcel Avramescu, Traian Lalescu ș.a. La liceu este singurul dintre elevii de confesiune mozaică înscris și la cursurile de religie creștină, fiind privit cu bunăvoință de preotul Gheorghe Georgescu. Își ia bacalaureatul în 1929, urmînd apoi cursurile facultăților de Drept și Litere. Își ia licența în 1934, iar doctoratul în 1936, cu o teză de drept constituțional: „Principiile clasice si noile tendințe ale dreptului constituțional. Critica operei lui Léon Duguit". În această perioadă îl cunoaște pe Emanuel Neuman (Manole), una din cele mai luminoase figuri ale *Jurnalului*. Totodată este și perioada în care relațiile cu Sinagoga eșuează: „Experiența noastră iudaică nu a durat prea mult. Manole mai mult vitupera și dădea îndrumări, eu mă loveam de greutăți: după deprinderea ebraicei, mi s-a ivit în cale aramaica, după alfabetul comun, acel al învățatului Rasi, ba și altul, supraezoteric. Acestea erau floare la ureche, apăsător îmi era pustiul din suflet, praful și cenușa din inimă (cum zice Bialik - u va lev afar va efer)" (*Primejdia marturisirii*, p. 166).

În 1934 publică, sub pseudonimul Antisthius, volumul parodic *În genul... tinerilor* (Editura „Cultura Poporului"), în 1935 - *Essai sur une conception catholique du Judaïsme* (împreuna cu Emanuel Neuman; Ed. „Cultura Românească", S.A.R.), iar în 1937, la Paris, *Illusions et réalités juives* (în colaborare cu acelasi E. Neuman; „Librairie Libschutz", 4, Place de l'Odéon). În aceeași perioadă frecventează cenaclul „Sburătorul" și publică (în 1934-1935) diverse articole la „Revista burgheză". Pînă la izbucnirea războiului își continuă studiile la Paris și în Anglia. În 1939 intră în redacția „Revistei Fundatiilor Regale", la recomandarea lui Camil Petrescu, fiind înlăturat, împreună cu Vladimir Streinu, după numai un an.

În timpul războiului, spre deosebire de Mihail Sebastian, nu pare să fie afectat de persecuțiile aplicate populației evreiești din România: "Reîntors în țară, nu am avut de suferit ca evreu, tatăl meu, încetățenit prin lege individuală votată de Parlament și ofițer de rezervă, fiind recunoscut „evreu de categorie a doua", care ne punea la adapost de măsuri vexatorii" (*Autobiografie*). „Nu o singură dată au ieșit gospodinele din casă purtînd tăvi cu țoiuri de țuică fiartă și pahare de ceai fierbinte spre a-i omeni pe evreii care, în București și-n orașele de provincie, efectuau pe străzi munca la zapadă, și parcă verbul *a omeni* nu și-a aflat nicicînd un înțeles mai precis" („Ce știu?", în vol. *Primejdia marturisirii*, p. 184).

În schimb, în august 1944, în timp ce căsca gura la tancurile rusești care intrau în capitală, este apostrofat de venerabilul Oscar Steinhardt: „Dobitocule, stai și te uiți, tîmpitule, stați și vă uitați cu toții și nu știți ce vă așteaptă; uite-i cum rîd, o să plîngă lacrimi amare și tu la fel."

După război revine la „Revista Fundatiilor Regale" (RFR), colaborînd în același timp și la „Universul literar", „Libertatea" și „Viața românească". În 1947 este din nou eliminat de la RFR (se pare în urma unui denunț al lui G. Călinescu).

După 1947, pentru că nu face „pactul cu diavolul", este dat afară din barou, execută tot felul de slujbe mărunte, cel mai adesea necalificate, textele îi sînt, evident, interzise. Pe plan spiritual, lucrurile stăteau astfel: „Din ce în ce îmi căutam mai dîrz refugiul în biserici, în cărți creștine, în rugăciune, în nădejdi care părăseau meleagurile neprecisului și se conturau treptat în fermitate". (*Primejdia mărturisirii*, p. 169).

În 1959 grupul de prieteni din care făcea parte este arestat, primul dintre aceştia fiind C. Noica. I-au urmat: Dinu Pillat, Al. Paleologu, Vl. Streinu, Sergiu Al-George, Păstorel Teodoreanu, Dinu Ranetti, Mihai Rădulescu, Theodor Enescu, Marieta Sadova s.a. La 31 decembrie 1959 este convocat la Securitate, cerîndu-i-se să fie martor al acuzării, punîndu-i-se în vedere că dacă refuză va fi arestat şi implicat în „lotul intelectualilor mistico-legionari". I se dau trei zile de gîndire, dar, la îndemnurile tatălui său, refuză să fie martor al acuzării, este arestat, judecat în cadrul „lotului Noica-Pillat" şi condamnat la 12 ani de muncă silnică. Este elementul biografic fundamental care-l determina pe Steinhardt să accepte botezul creştin. „Acolo, la Jilava, în camera 18 de pe secţia a doua (unde în două rînduri cursese sînge) am primit Sfîntul Botez (15 martie 1960). Părintele Mina (Dobzeu) a ţinut să dea botezului acestuia, care s-a asemuit mult cu un hold-up, un caracter ecumenic şi i-a poftit la mica ceremonie clandestină şi pe cei doi preoţi greco-catolici, aflaţi în celulă". (*Autobiografie*, v. şi antologia de texte). Este eliberat din închisoare, în urma graţierii generale a deţinutilor politici, în august 1964. Îşi desăvîrşeşte botezul prin mirungere la biserica Schitul Darvari. Începe să ducă o viaţă creştina autentică, iar după moartea tatălui său, în 1967, începe să-şi caute o mânăstire (îşi dorea o asemenea experienţă încă din închisoare). În 1973, C. Noica îl înştiinţează că i-a găsit „locul potrivit": mânăstirea Rohia. Face timp de şapte ani pelerinaje la Rohia, iar pe 16 august 1980 se călugăreşte. I se dă spre îngrijire biblioteca mânăstirii.

În aceeasi perioadă, la insistenţele lui C. Noica şi Al. Paleologu, reintră în viaţa literară publicînd traduceri, eseuri, cronici în „Secolul XX", „Viaţa românească", „Steaua", „Familia", „Vatra", „Orizont", „Echinox", „Opinia studenţească" etc. Publică şi următoarele volume: *Între viaţă şi cărţi* (Editura „Cartea Românească", Bucureşti, 1976), *Incertitudini literare* (Editura „Dacia", col. „Discobolul", Cluj-Napoca, 1980), *Geo Bogza, un poet al Efectelor, Exaltării, Grandiosului, Solemnităţii, Exuberanţei si Patetismului* (Editura „Albatros", Bucureşti, 1982), *Critica la persoana întîi* (Editura „Dacia", Cluj-Napoca, 1983), *Escale în timp şi spaţiu sau Dincoace şi dincolo de texte* (Editura „Cartea Românească", Bucureşti, 1987), *Prin alţii spre sine (Eseuri noi şi vechi)* (Editura „Eminescu", Bucureşti, 1988), *Cuvînt înainte la cartea Svetlanei Paleologu-Matta, Eminescu şi abisul ontologic* (Aarhus, Olanda, 1988; Ed. Ştiinţifică, Bucureşti, 1994).

În paralel, participă la diferite festivaluri, colocvii, prelegeri, festivaluri de poezie etc. Cu încuviinţarea ierarhilor de la Cluj, păstrează o cameră în Bucureşti, unde să poată, din cînd în cînd, să revină spre a-şi continua activitatea literară.

Are legături cu intelectualii din exil (Monica Lovinescu, Virgil Ierunca[2], Mircea Eliade, Emil Cioran, E. Ionescu). Prin intermediul său, mulţi intelectuali din ţară primesc ultimele publicaţii din Occident. Intră, evident, în vizorul Securităţii (se fac mai multe „descinderi" la Rohia), *Jurnalul fericirii* (care cuprinde perioada 1924/1925-1971) îi este confiscat în 1972, reface o altă variantă din memorie, iar în 1975 i se restituie, la intervenţiile Uniunii Scriitorilor, prima variantă. Pune la punct o variantă prescurtată care ajunge în Occident şi care este transmisă (în 1988-1989) de „Europa Liberă". După 1980 revizuieşte atît prima, cît şi a doua variantă. Este din nou convocat la Securitate, şi cum urma să se facă o altă percheziţie la Rohia, cele două variante sînt puse la adăpost de prietenul său Virgil Ciomos (ediţia din 1991 transcrie prima variantă).

Nicolae Steinhardt se stinge din viaţă la 29 martie 1989.

Postum îi apar volumele: *Jurnalul fericirii* (Editura „Dacia", ed. îngrijită şi Postfaţă de Virgil Ciomos, Cluj-Napoca, 1991), *Monologul polifonic* (Editura „Dacia", Cluj-Napoca, 1991), *Monahul Nicolae Delarohia, Dăruind, vei dobîndi. Cuvinte de credinţă* („Ed. Episcopiei Ortodoxe Române a Maramuresului si Satmarului", Baia Mare, 1992), *Nicolae Steinhardt. Monahul de la Rohia răspunde la 365 de întrebări incomode adresate de Zaharia Sîngeorzan* (Ed. revistei „Literatorul", Bucureşti, 1992), *Primejdia mărturisirii - Convorbiri cu Ioan Pintea* (Ed. „Dacia", Cluj-Napoca, 1993), *Călătoria unui fiu risipitor* (Ed. „Adonai", 1995), *Cartea împărtăşirii* („Biblioteca Apostrof", Cluj-Napoca, 1995), *Drumul către isihie (inedite)* (Editura „Dacia", Cluj-Napoca, 1999), *Dumnezeu în care spui că nu crezi...* (*Scrisori către Virgil Ierunca: 1967-1983*), Ed. „Humanitas", Bucureşti, 2000, *Ispita lecturii (inedite)* (Editura „Dacia", Cluj-Napoca, 2000), *Principiile clasice şi noile tendinţe ale dreptului constituţional. Critica operei lui Léon Duguit* - Teza de doctorat (Editura „Solstiţiu", Satu-Mare, 2000; prima ediţie - 1936), *Eu însumi şi alţi cîţiva (eseuri vechi şi noi)* (Editura „Dacia", Cluj-Napoca, 2001), *Între lumi (convorbiri cu Nicolae Băciuţ)*; Editura „Dacia", Cluj-Napoca, 2001; prima ediţie, 1994, Editura „Tipomur", Tîrgu Mureş).

Despre N. Steinhardt: *Caietele de la Rohia, vol. I: N. Steinhardt sau fericirea de a fi creştin*, Editura „Helvetica", Baia-Mare, 1999; *Caietele de la Rohia, vol. II: N. Steinhardt în amintirea contemporanilor*, Editura „Helvetica", Baia-Mare, 2000; *Caietele de la Rohia, vol. III: N. Steinhardt în interviuri şi corespondenţă*, Editura „Helvetica", Baia-Mare, 2001; George Ardeleanu, *Nicolae Steinhardt* (monografie), Editura „Aula", Braşov, 2000.

---

[1]"Tata l-a cunoscut deci bine pe Einstein, despre care mi-a povestit că nu prea se omora cu învăţătura, dar se dovedea foarte inteligent" (Convorbiri cu Ioan Pintea, "Între viaţă şi cărţi", în vol. *Escale în timp şi spaţiu,* Editura Cartea Românească, 1987, reluat în *Primejdia mărturisirii*, Ed. Dacia, 1993).

[2]... cu care va întreţine o intensă corespondenţă (v. vol. *Dumnezeu în care spui că nu crezi...*, Ed. Humanitas, Bucureşti, 2000).

Pentru francezi, românii sunt țigani

Capitolul dedicat limbii române în dicționarul *Le Petit Robert* - ediția pe anul 2002 - este ilustrat cu o șatră de țigani murdari, cu sticle de bere și cărți de joc în mâini.
Dicționarele *Le Robert* ocupă locul doi într-un top al celor mai prestigioase publicații europene de gen, după *Larousse*. Gafa comisă de francezi pare mai degrabă o umilință premeditată, așa cum îi știm: mari iubitori de români. De altfel, nu este prima dată când francezii insistă pe „confuzia" dintre români și țigani. Este de ajuns să ne amintim de comentariile presei franceze la unele din campionatele internaționale de fotbal. În fața protestelor vehemente ale mai multor asociații și personalități românești din Franța, conducerea editurii a dat asigurări că va înlocui fotografia la o viitoare ediție și că își va cere scuze poporului român. Dar de ce să nu scoată actuala ediție de pe piață și să o refacă așa cum se cuvine ? Poate pentru că ipocrizia franceză ascunde o părere asemănătoare cu aceea a lui Jean-Marc Colombani, directorul Institutului Francez din București, care crede că „rromii fac parte din identitatea culturală românească" și, prin urmare, ar fi reprezentativi pentru România. De parcă negri naturalizați în Franța ar fi reprezentativi pentru poporul francez.

Continuă calvarul „grupului Ilașcu"

Se împlinesc, în curând, doi ani de când a fost eliberat din

RĂZBOI pentru o ordine mondială

Radu DUMITRESCU

Acțiunea americană în Golf își propune să se subsumeze fenomenului numit de Huntington „revoluția democratică globală", un război contra unui „stat revoluționar" care amenință un hegemon aflat în declin.

Din perspectivă americană, statul lui Saddam Hussein se face vinovat de multe practici condamnabile. Fabricarea armelor de distrugere în masă, sprijinul acordat rețelei teroriste și regimul special acordat propriilor cetățeni sunt doar vârful icebergului.

În esență, Irak-ul se încadrează în seria „statelor revoluționare" care contestă o anumită ordine globală și refuză împărtășirea unui cod comportamental comun în arena internațională. El aplică politici „revoluționare" de revoltă contra unei ordini internaționale în exercițiu. Regimul lui Saddam Hussein refuză cultura diplomatică occidentală, considerată o reminiscență a epocii coloniale, și optează pentru metamorfozarea ordinii globale dintr-una legitimă (acceptată de toate marile puteri) într-una justă (acceptabilă de toate statele). Comportamentul Irak-ului este o provocare pentru un hegemon aflat în declin (SUA), hotărât să dea un exemplu de pedepsire a încălcării ierarhiei și normelor internaționale. Nu doar temerea de contagiune mondială a acestei conduite „revoluționare" obligă Statele Unite la acțiune, ci chiar statutul Irak-ului de nucleu al insecurității regionale. Regimul Saddam Hussein a avut dispute cu toți vecinii islamici (Turcia, Siria, Arabia Saudită, Kuweit, Iran, Iordania), iar permanentizarea lui echivalează cu alimentarea unui pulsar de insecuritate care poate arunca în aer o regiune atât de sensibilă, parte a complexului de securitate a Orientului Mijlociu. În cazul irakian, dilema securității se aplică cel mai fidel: cu cât regimul Saddam Hussein va acumula mijloace superioare pentru propria protecție, cu atât mai mult el va genera temeri vecinilor și hegemonului.

Din această perspectivă, Statele Unite încearcă să acționeze ca singura superputere responsabilă de soarta omenirii. Atunci când nu mai funcționează mecanismele normative care reglează ordinea mondială: etica, opinia publică și dreptul internațional, războiul devine singura soluție. În aceste împrejurări dificile, trebuie făcută o distincție netă între dominație și exploatare, referitor la conduita hegemonului. Washington-ul încearcă să protejeze regimul global și bunurile publice impuse prin două secole de dominație a unor puteri liberale: Marea Britanie și Statele Unite. Aceste bunuri publice - economie liberală, cutume internaționale, toleranță religioasă, ordine globală printr-o anarhie atenuată - sunt acum parte integrantă a unui mod de viață unanim acceptat. America nu poate risca crearea de turbulențe în sistem prin acordarea permisiunii de manifestare liberală a „statelor revoluționare", deoarece ar risca declanșarea procesului de schimbare a hegemonului (alianței hegemonice) și de impunere a unui nou regim internațional care să nu

cunoască caracteristici liberale. Aceasta este și motivația pentru care europenii vor fi nevoiți, mai devreme sau mai tîrziu, să adere la acțiunile americane. Uniunea Europeană este racordată la regimul internațional (rețele de legi și norme globale), iar prosperitatea ei economică depinde de continuitatea regimului și de generarea unor bunuri publice indispensabile. Contestarea și prăbușirea hegemonului ar aduce un haos generalizat care poate avea efecte incalculabile pentru pacea mondială și pentru structura ei organizatorică. Irak-ul devine în acest fel un test pentru stabilitatea și prosperitatea unei lumi atlantice axate pe un hegemon liberal.

Noua Românie „imperialistă"

Implicarea României în viitoarele acțiuni politico-militare din Golf a devenit brusc subiectul unei dezbateri naționale care oferă fiecărui român sentimentul influențării conduitei internaționale a statului nostru. Aflați în mijlocul unei dileme care covîrșește prin responsabilitate, românii ezită să se pronunțe între o politică curajoasă - menită să confere un prestigiu internațional sporit țării - și tradiționala cumințenie care ne cere doar să ne apărăm moșia fără a declanșa „înjositoare" războaie de cucerire.

Justificînd decizia prin apărarea interesului național, guvernul Năstase optează pentru trimiterea unor trupe de intervenție în Irak (nu neapărat combatante) și deschiderea unei noi ere în politica externă a statului. Din țară periferică și obscură, România tinde să devină o apărătoare globală a democrației, un actor internațional care își proiectează puterea la mare distanță și care devine un element demn de luat în seamă la nivel planetar. Meditînd la acest curaj care arareori își găsește analogii în istoria noastră (intervenții în Bulgaria - 1913, Ungaria - 1919 și URSS - 1941) considerăm că actualul guvern a învățat ceva din semi-izolarea internațională ce a urmat Pieții Universității, mineriadelor și tratatului cu URSS din 1991. Noile ambiții externe fac din România o apărătoare activă a regimului global democrat-liberal, care, în schimbul unor sacrificii strategice, poate obține respect și privilegii economice din partea hegemonului mondial.

Deplasarea atitudinii de politică externă de la o extremă la alta, în ultimii zece ani, indică un pragmatism teribil, care ne aruncă însă pe noi - ca stat mic - în disputa transatlantică S.U.A. - U.E. Dacă acordurile în privința extrădării soldaților americani către o curte internațională de justiție au arătat alinierea la punctul de vedere al Casei Albe, cu ignorarea poziției europene, această nouă alegere a României consacră apropierea noastră definitivă de viziunea americană asupra derulării relațiilor internaționale. Cum în ultimul an s-au conturat două strategii ale lumii occidentale - cea europeană, a respectării cu scrupulozitate a instituțiilor și normelor internațio-

temnițele separatiștilor transnistreni Ilie Ilașcu, patriotul basarabean - altădată erou, azi numai parlamentar. Cât a fost Ilașcu în lanțuri, chestiunea basarabeană încă mai emoționa. Astăzi, lumea românească pare să fi uitat că alți trei români zac încă în pușcăriile mafioților de la Tiraspol. În ciuda demersurilor lui Ilie Ilașcu la Strasbourg, Andrei Ivanțoc, Tudor Petrov-Popa și Alexandru Lesco sunt și acum prizonierii unui regim ilegitim și criminal. Între timp, avocatul grupului, Corneliu Dinu, a murit într-un suspect accident de mașină. Iar soțiile celor trei nu mai au permisiunea de a-i vizita. Într-un interviu acordat unei publicații din Republica Moldova, soția lui Andrei Ivanțoc, Eudochia, a dezvăluit că Mircea Snegur a vut posibilitatea de a-i elibera pe patrioții români, dar n-a făcut-o. „(...) De exemplu, când a fost arestat Smirnov și alți separatiști, am alergat la Mircea Snegur, implorându-l să facă schimb, să ceară eliberarea băieților. «Păi, așa vom face» - a zis el. Apoi am aflat că separatiștii au fost eliberați și au înăsprit regimul de detenție pentru membri grupului Ilașcu".

Vot uninominal cu două tăișuri

Politicienii Puterii vor să introducă votul uninominal pentru senatori. Ideea e bună în principiu. Și ar fi mai bună dacă s-ar aplica numai pe jumătate și pentru ambele camere. Fiindcă votul uninominal pentru tot Senatul va propulsa acolo o gașcă și mai mare de lichele, escroci și tâlhari decât până acum. Votul uninominal global merge într-un stat cu democrație veche și cu două, trei partide. La noi, tot

Jocul RUSIEI

Petru ROIBU

Relațiile internaționale trec printr-o neobișnuită nervozitate generată de disputa referitoare la justețea unei posibile intervenții în Irak. Totuși, Rusia a părut că se menține în afara tensiunii globale. Abandonînd tentațiile implicării în chestiunea războiului, Moscova transformă neliniștea din Golf, dintr-o problemă globală într-o dispută bilaterală Islam-Occident. În ultimele luni, Moscova s-a abținut de la declarații severe care să obstrucționeze America în numele unui presupus interes rusesc în Golf, permițînd Franței și Germaniei să colecteze toate resentimentele Washington-ului și să adîncească falia inter-occidentală. Pastrînd o nuanță de neutralitate, Rusia își menține o imagine nesifonată la nivel mondial.

Pentru a nu risca prietenia cu Bush și ajutorul economic de care are atîta nevoie, Putin a decis o politică precaută. El s-a retras un pas și a permis impetuosului Chirac să transforme O.N.U. în cîmp de confruntare cu Statele Unite. Rusia nu ar opune veto unei propuneri de intervenție în Irak iar avantajele sale par a fi mai mari în cazul în care renunță la vechea apropiere dintre P.C.U.S și Partidul Baas Arab Socialist. Politica promusulmană a devenit de modă veche după ce lumea islamică a început finanțarea rezistenței cecene și după ce în Israel s-a format o puternică minoritate vorbitoare de limbă rusă, care este foarte influentă în mediile de afaceri.

Actualele interese rusești în Irak sunt economice și comerciale, dar embargoul general nu-i permite lui Saddam Hussein să pună eficient în practică simpatiile moscovite. Din contră, evoluția generală e o piedică pentru o ascensiune rusească în zonă. Moscova are de recuperat 8 miliarde de dolari, datorii sovietice, dar regimul actual de la Bagdad nu-i poate restitui. Din cele 73 de terenuri petrolifere, 49 nu sunt explorate decît superficial dar blocada internațională se interpune între puternicele companii rusești și subsolul irakian. Comerțul cu arme și cel cu alimente - medicamente, tradiționale între părți, ar putea înflori doar în condițiile debarcării despotului arab. Chiar și interesele politico-strategice (stoparea terorismului care-i susține pe ceceni, detensionarea lumii arabe) sunt comune între Rusia și Occident. Situația ne indică, așadar, acceptul tacit al Moscovei pentru o intervenție americană, iar opoziția sa poate fi doar o formulă retorică prin care să-și păstreze simpatii în framîntata lume arabă.

Calmul păstrat de Rusia în arena internațională, în acest context deosebit de agitat, a fost dublat de un eveniment unic în noua istorie post-sovietică. În ianuarie 2003, a fost lansat primul număr (în engleză) al unei

În condițiile în care în România nu există nici măcar Dreapta, Timfote se trezește agitând veșnicul pericol - inexistent - al extremei drepte. O diversiune cu totul stângace. Altfel spus, români, răbdați lipsurile, corupția, îmbuibarea baronilor PSD, căci altminteri vă năpădește extrema dreaptă!

Anarhia grafitti

Timișoara este „împodoboită" în ultima vreme tot mai des cu inscripții anarhiste. Majoritatea scrierilor nu pot fi reproduse în nici o publicație decentă. Totuși, una mai „cuminte", ca mostră, merge : „Moarte statului!" - strigă anarhiștii cu întreaga forță a spray-urilor colorate. Alte ținte predilecte ale băieților - în capetele cărora de-atâta alcool și drog nu va mai fi ordine niciodată - sunt: Dumnezeu, Biserica, ASCOR și naționaliștii. Anarhiștii își răspândesc ideile otrăvite între tineri, mai ales cu ocazia concertelor de muzică specifică pe care le organizează lunar. Estimp, SRI le subestimează potențialul distructiv, iar Poliția și Parchetul au alte treburi decât să-i identifice și să le facă dosare pentru încălcarea a cel puțin o duzină de legi.

Forumul pentru federalizare

Recent, inșii de pe lângă revista separatistă „Provincia", încurajați de o obscură *Ligă Pro Europa*, au anunțat constituirea Forumului pentru Regionalizarea României (FRR), structură civică cu preocupări eminamente politice. Forumul zice că se va implica în procesul de

descentralizare şi pentru introducerea regiunilor ca formă de organizare a ţării. Oricât se silesc militanţii FRR de cuvântul federalizare, a asta trăzneşte iniţiativa lor. Căci, după ce se vor constitui regiunile - unităţi administrativ-politice, pe criterii de compatibilitate culturală, politică şi economică, ce-i va împiedeca să ceară declararea României stat federal ?
Regiunile vor avea deja propriile lor „legislative" şi "executive", care vor face lesnicioasă împlinirea a cestei solicitări.
Dacă ne-ar fi mai rău sau mai bine în republică federativă, rămâne de discutat.
Cert este însă că a curs prea mult sânge pentru unitate ca să ne dezbinăm azi.
Iniţiativa este o dată în plus suspectă pentru că vine din partea unei publicaţii în care spiritul maghiar îl domină pe cel românesc, în sensul că l-a maghiarizat.

Papa: o întâietate mai diplomatică

Papa Ioan Paul al II-lea a declarat de curând, în faţa a 4.000 de credincioşi, că este dispus să pună în discuţie primatul papal, pentru a netezi calea spre unificarea creştinilor catolici, greco-catolici, ortodocşi şi protestanţi. Principiul primatului papal şi pretinsa infailibilitate a capului Bisericii romano-catolice sunt într-adevăr pietre de poticnire.
Totuşi, mai sunt şi altele: diferenţe dogmatice esenţiale la naşterea cărora ortodocşii nu au nici un aport şi care nici nu vor fi trecute cu vederea de aceştia.
Să mai reţinem că Papa a spus că se va căuta o „o altă formulă de exercitare a întâietăţii Episcopilor de Roma".

reviste care se doreşte a fi deosebit de infuent la scară mondială: *„Russia in Global Affairs"*. Noua publicaţie tinde a fi replica fericită a celebrei *„Foreign Affairs"* (S.U.A.) - cea mai prestigioasă revistă de relaţii internaţionale din lume. Familiarizîndu-şi cititorii cu viziunea rusească asupra politicii globale, publicaţia moscovită îşi propune să deschidă o breşă în monopolul occidental al gestionării ideilor de relaţii internaţionale, să formeze opinii, să modifice mentalităţi şi să atragă atenţia asupra capacităţilor noii Rusii de a construi provocări intelectuale pentru hegemonia Vestului.

Scrisă într-un stil absolut profesionist, revista se articulează în jurul unui articol impresionant ca marime, intitulat „Noile provocări de securitate si Rusia". Analiştii ruşi consideră data de 11 sept 2001 ca final al războiului rece şi insistă încă pe postura de semi-adversari dintre Moscova şi puterile Vestului. Promovînd un destin global pentru Rusia, revista extinde (precum cele americane) interesele naţionale la nivel mondial. Toate regiunile fierbinţi pot aduce atingeri intereselor ruseşti: Orientul Mijlociu (extremism islamic, instabilitate politică şi fluctuaţia preţului petrolului), fosta zonă sovietică (instabilitate politică şi economică, eşecuri ale construcţiei statale, imixtiuni occidentale, opoziţie la politica integraţionistă a Rusiei), China („expansiunea tăcută" către dominarea Siberiei şi a Extremului Orient rus), peninsula Coreea, Statele Unite (cu politicile sale globale unilaterale), etc. Moscova este influenţată de tot şi doreşte să influenţeze totul.

Aşadar, în timp ce Occidentul îşi consolidează faliile interne, Rusia - atentă la modificările globale şi într-o permanentă adaptare - face paşi siguri către recîştigarea prestigiului pierdut şi pentru construirea mediului de „concert mondial" care să înlocuiască unipolaritatea americană. Folosindu-se de ordinea liberală mondială (pe care Vestul o menţine cheltuind resurse importante) Rusia îşi dezvoltă economia, trasează noi relaţii comerciale şi politice, încercînd să depăşească vechea imagine radicală şi să profite de actualul mediu internaţional pentru a reveni, „tăcut", în topul ierarhiei globale de putere.

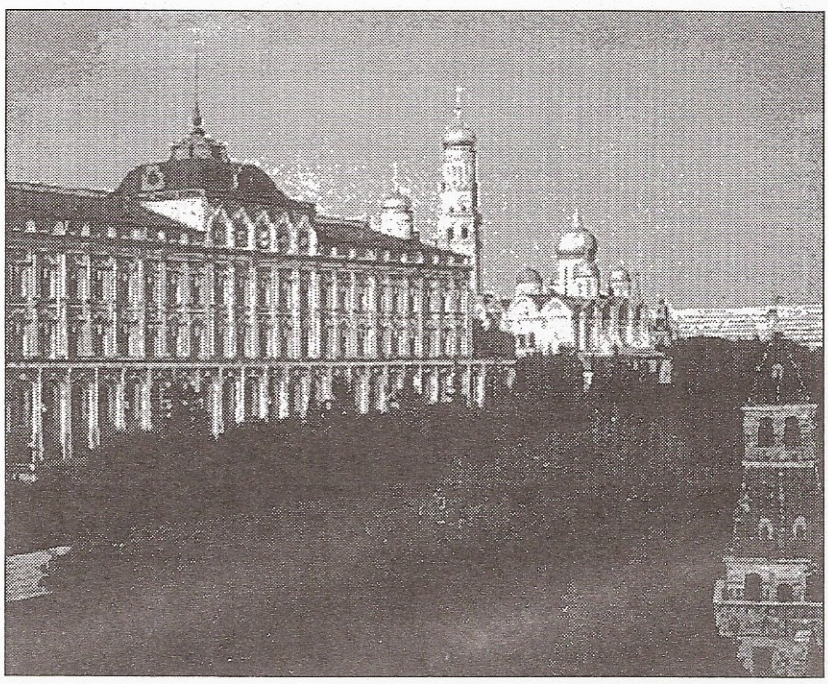

Tentația ruperii de rădăcini

Bogdan George RĂDULESCU*

Una intre cele mai grave probleme ale societății românești este exodul de minți strălucite. Cum acționează iluzia libertății? Ce înseamnă imigrarea? Cum este privit/tratat emigrantul? Ce simte și cum se adaptează la o altă lume unul care își neagă sau își pierde rădăcinile? Emigrarea favorizează rasismul? Încercăm să răspundem în trei pași logici.

1. Despre nevoia de a emigra

Tentația de a lăsa în urmă coșmarul unei țări indiferente față de proprii ei cetățeni. Golul și frustrarea ajunse la paroxism, generate de inechitatea economică și, implicit, de cea socială, îți pun imediat la dispoziție bisturiul cu care să îți tai singur, de bună voie, fără complexe de vinovăție, legătura cu rădăcinile.

Privirea imigranților mușcă pătimașă din alte orizonturi, pentru că în ținuturile lor de baștină nu le-au fost satisfăcute dorința de a avea o relativă bunăstare, de a fi tratați cu respect în propria lor țară și în afara ei, dorința de a se pune capăt umilințelor la care sunt supuși de către infractori, de către funcționarii corupți, de către autoritățile indiferente la soarta lor. Decât cetățean inutil al unei fundături de provincie, mai bine sclav mulțumit al unor imperii (politice, financiare). Nevoia irepresibilă a individului de a fi liber pe bani cât mai mulți. Setea lui de neoprit de a evada dintr-o abstracțiune devorantă numită "țară", ajunsă un fel cameră de tortură a câtorva generații. De analizat și de înțeles.

2. Forme simple de libertate

Proliferează formele simple de libertate. Ele se hrănesc dintr-o

* Masterand în filosofie moral-politică

Patru pentru o unificare imposibilă

Unificarea Dreptei a eșuat înainte de a începe. Era firesc, din moment ce în România nu există forțe cu adevărat de dreapta. Totuși, „corifeii Dreptei" continuă zarva, acum sub un nou imperativ: unificarea partidelor de orientare populară/creștin-democrată. Vasile Lupu, șeful PPC, i-a propus lui Victor Ciorbea, liderul PNȚCD, fuziunea celor două grupări. Condițiile obligatorii sunt ca noul partid să se numească popular și să fie condus de o personalitate credibilă și neimplicată politic până acum. Drept candidați, Lupu i-a numit, fără să-i întrebe, pe : H.-R. Patapievici, Mihai Răzvan Ungureanu, Eduard Manole și Cristian Pârvulescu. Trei sunt necunoscutele: prima - acceptă vreunul rolul propus? a doua - cel care vrea este capabil să-și îndeplinească misiunea? trei - electoratului îi pasă? Numele respective au mai fost vehiculate și în proiectul de coagulare a dreptei pe care UFD îl vedea dezvoltat în juru-i, și cu prilejul înființării Acțiunii Populare. Nici unul nu s-a alăturat nici unei inițiatrive. În plus, nu-l vedem pe Patapievici în postură de conducător politic ; cum nu-l credem în stare nici pe Ungureanu să-și pericliteze poziția de la Pactul de Stabilitate pentru o iluzie politică. Despre Pârvulescu știm că e cam temător de implicare politică. Eduard Manole ar fi o soluție: s-a dovedit un manager priceput, are destui bani să-și permită o activitate politică, este tânăr și nu lipsit de un oarecare șarm electoral (vezi acel 1% din voturi obținut în cursa pentru Președinția României). Ne

îndoim însă că este atât de naiv încât să-şi pună speranţe într-o construcţie politică alături de oameni ca Mureşan, Chiriţă, Ciorbea & Co. Iar dacă nu va vrea să meargă cu ei, înseamnă că nu e cu putinţă unificarea.

Carol al II - lea se întoarce

Guvernul român va cheltui vreo trei miliarde de lei pentru repatrierea osemintelor lui Carol al II-lea şi ale amantei sale, Magda Wolf alias Elena Lupescu, care i-a devenit soţie în ultimii ani ai vieţii sale. Bănetul acoperă transportul, cermonialului de reînhumare, la Mănăstirea Curtea de Argeş, şi construirea unei capele speciale pentru rămăşiţele fostului rege. Că se întorc în ţară osemintele lui Carol al II-lea, cel mai smintit dintre suveranii României, primul dictator român în secolul XX, mai treacă-meargă. Dar nu înţelegem de ce trebuie să suportăm din buzunarele noastre (bugetul de stat) îngroparea Elenei Lupescu în pământul care n-a răbdat-o nici când trăia.

Fraţii ex-regelui Mihai

Rămânem la Carol al II -lea pentru a contabiliza încurcăturile pe care le-a lăsat moştenire urmaşilor urmaşilor săi.
Recent, Tribunalul Rabinic din Haifa - Israel a recunoscut oficial doi evrei ca fiind strănepoţii lui Carol al II - lea! Potrivit acestui for, regele-plaiboy ar fi avut o fiică împreună cu Elena Lupescu. Fata ar fi fost adoptată şi crescută într-o familie de creştini, dar a aflat a cui odraslă este şi s-a căsătorit cu un evreu, asigurând astfel urmaşilor săi cetăţenia israeliană. Lăsând gluma la o parte, e înghesuială mare pe arborele genealogic al familiei Hohenzzolern-Sigmarigen de

iresponsabilitate metafizică. Numesc libertate simplă acel tip de „libertate" care nu e, de fapt, altceva decât indiferenţa absolută faţă de tine a semenilor tăi dintr-o altă naţiune, în care ai vrea să te integrezi. (Oh, ei nici măcar nu au timp să observe că eşti din altă ţară, diferită de a lor). În mod naiv, taxezi asta drept semne de „toleranţă". Dar, în definitiv, acestea nu sunt semne ale unei libertăţi prin recunoaştere şi cuminecare etnospirituală, ci ale unei reale marginalizări a persoanei prin indiferenţă. „Străin, dar liber, liber, dar singuratic" sună un motto pe manuscrisul Simfomniei a treia de Brahms. Numeşti eronat „libertate" o stare acceptabilă de confort analgezic pe care ţi-o inspiră atitudinea lor autistă (le pasă în mod excesiv numai de interesul lor). „Cât de liber pot fi!", îţi spui în sinea ta şi răsufli uşurat că cei care trec pe lângă tine nici nu te bagă în seamă, nici nu observă că eşti străinul. Dar acest climat de nepăsare generală te face, oare, să te simţi mai puţin vizibil străin? Reprezintă oare el sfîrşitul oricărei percepţii rasiste? Opinia noastră este că avem de a face cu transformarea unei xenofobii active la nivel civic, bazată pe ura manifestă faţă de străin, într-o indiferenţă acidă, manifestă la nivel interior, faţă de oricare problemă legată de apartenenţa sau de non-apartenenţa la o etno-cultură, la un popor, la o naţiune constituită pe temeiuri spirituale. Individualismul neoliberal, ideologia de bază a societăţilor occidentale, a temperat, până aproape de disoluţia ei completă, xenofobia, patosul rasist; dar, concomitent, el a şi devalorizat sentimentul patriotic al apartenenţei. Acest dulce, seducător şi metastatic individualism al pelegrinului, care fuge de ceva sau după ceva, este endemic în orice metropolă occidentală, indiferentă la originea etno-culturală a furnicilor ei. Acest „nu-mi pasă de unde vii, ci câte parale faci aici", deviza pragmaticei societăţi americane, te face şi pe tine să îţi ocultezi, cu un fel de etno-masochism, adevărata apartenenţă, te fac să nu mai fii nevoit să îţi mai declami public originea. Eşti astfel mai puţin stră-

in față de ceilalți, dar, în fond, atât de străin ție însuți. O bună amică, artist plastic, mi-a spus că, în primii ani când a venit în Marea Britanie, s-a simțit liberă, pentru că, spre deosebire de autohtoni, crescuți cu o acută conștiință a deosebirii de clasă socială, ea era „classless" (în afara oricărei clasificări, deci departe de eventuale etichetări devalorizatoare sau de invidii plebeene); pe deasupra, venea ca artistă imigrantă. Dar, uneori, simți nevoia să umpli un gol și să îți creezi o identitate alternativă. Așa se explică și această formă disperată de evlavie a imigrantului din metropolele occidentale față de pseudo-religiile universaliste (ingineria de calculator, psihanaliza, ideologia drepturilor omului) pentru că de ele se poate agăța mai ușor ca să compenseze o identitate etno-locală nerecunoscută, nelegitimată. Ce importanță mai are apoi etnia din care te tragi, tradiția în care ai fost educat, peisajul în care te-ai format, din moment ce occidentalizarea generalizată a celor cinci continente (să o numim mai precis „americanizare"), pe care o va duce la capăt epoca globalismului, asigură pentru toți cei de rând numitori comuni minimali: cumpărături în supermaket, MTV, versiunea holywoodiană a miturilor fundamentale ale vieții, amestec rasial, cultul performanțelor mercantile?

3. Principiul preferinței naționale

Iată un concept lansat de un club de gândire al dreptei franceze, „Le Club d'Horloge", care a și publicat o carte intitulată *Preferința națională* - răspuns la problema imigrației. Ideea de bază a cărții este următoarea: în societățile occidentale avansate, și cea franceză este una dintre ele, se constată că se face din ce în ce mai puțin distincție (atenție ! „distincție", și nu „discriminare") între autohtoni și între imigranți, iar agravarea unei asemenea situații nu va putea avea ca rezultat decât dispariția cadrelor etno-spirituale ale națiunii. Nu poate exista națiune fără ca legile ei să permită un minimum de distincție între indigeni și străini. Aici intervine „preferința națională". Națiunea este o comunitate. Or, nici o comunitate nu poate exista (sau nici măcar un simplu grup social cu un oarecare grad de omogenitate), dacă nu există o linie clară de demarcație între cei care o compun și cei care îi sunt exteriori. Este un fapt care ține de ordinea naturală a lucrurilor. Dar ideologia dominantă în societățile occidentale este refractară la ordinea naturală și la adevărurile primordiale ale vieții. Cu cât le va ignora, cu atât mai mult va avea de achitat nota de plată.

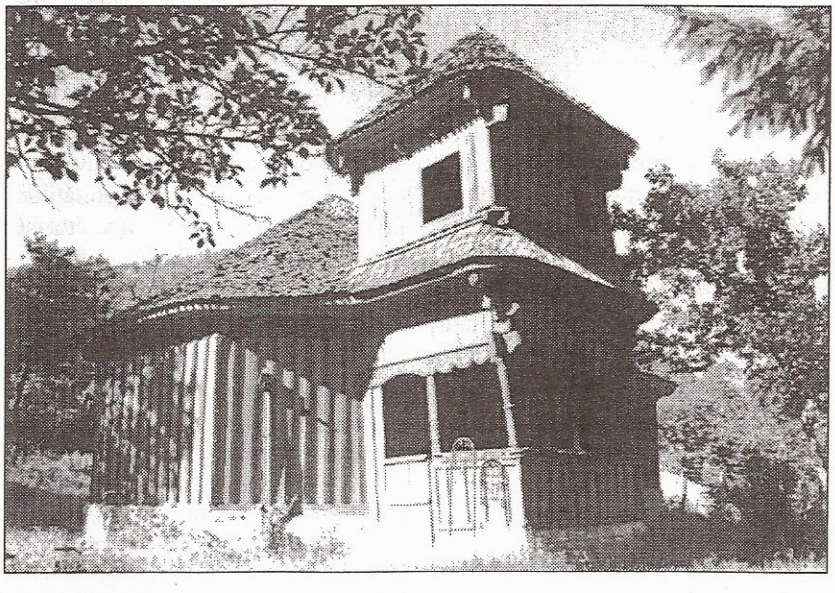

la Carol al II-lea în jos. Tot de curând, un Tribunal românesc l-a recunoscut drept prinț și moștenitor legal al lui Carol al II-lea pe Carol-Mircea, fiul său conceput cu Zizi Lambrino (întâia soție, în urma unei căsătorii morganatice - repede anulată la intervenția energică a Regelui Ferdinand). Așa s-a trezit exregele Mihai I - până acum singurul fiu legitim al lui Carol al II-lea - cu frați vitregi la bătrânețe.

Să nu uităm „Experimentul Pitești"!

Emisiunea *100 de minute pe Calea Victoriei*, realizată de Mugur Vasiliu la B1TV, crește calitativ de la ediție la ediție. Cea din 8 februarie a.c., dedicată abominabilului „Experiment Pitești", ar fi trebuit urmărită mai ales de nostalgicii după comunism. Aceștia nu par să-și amintească despre veritabilul holocaust împotriva studențimii române, consumat între 1949 - 1952, în pușcăriile de deținuți politici de la Pitești, Gherla, Tg. Ocna și Canal. Comuniștii au numit, cinic, acest fenomen al dezumanizării și spălării de creiere prin tortură drept reeducare. Nu se știe exact câți români au trecut prin calvar, cifrele variază de la 750 (oficializate de comuniști) până la 2500. Câteva zeci au fost omorâți în chinuri indescriptibile, peste o sută au fost mutilați fizic, iar restul afectați foarte grav în plan psihic și moral. Prieteni dintre cei mai buni, frați, copii și părinți au fost obligați să se tortureze reciproc. Dumnezeu a îngăduit să existe și destui care să înfrunte oribilul fenomen la credința lor.

În continuare, redăm concluziile trase de invitații lui Mugur Vasiliu. Sorin Faur, ziarist la Radio Europa Liberă: „Experimentul Pitești a scos la iveală mii de români - țărăniști, liberali, legionari, nu contează - gata să moară pentru valori opuse comunismului. Însă, după 50 de ani de îndoctrinare comunistă, în timpul revoluției din 1989, nici un lider comunist nu a fost pregătit să meargă până la capăt spre a apăra o ideologie, un program". Victor Leahul, supraviețuitor al „reeducării" : „Datorită unor oameni curajoși s-a aflat în străinătate ce se întâmplă și s-a stopat teroarea". Gabriel Klimowicz, ziarist la *Gardianul*: „S-a încercat în principal diabolizarea mișcării legionare. La acea vreme majoritatea studenților erau legionari. De aceea victimele «reeducării» au fost alese dintre studenți. Cu experimentul Pitești s-a început anatemizarea legionarilor. Întâi, comuniștii au vrut să arate că legionarii sunt niște bestii. Apoi, au încercat acreditarea ideii că experimentul a fost ordonat de conducerea mișcării legionare și înfăptuit de legionari, fără știrea autorităților (așa ceva era imposibil), pentru a compromite comunismul!". Traian Popescu, supraviețuitor al „reeducării": „În procesul intentat făptuitorilor «reeducării» , soldat cu uciderea șefilor torționarilor, au fost două loturi. Unul în frunte cu Eugen Țurcanu, al torționarilor, altul, în cap cu Valeriu Negulescu - al așazișilor autori morali. În afară de câțiva șefi ai torționarilor, cunoscuți, în aceste loturi au fost judecați mai mulți legionari, care fuseseră ei înșiși victime. Astfel, comuniștii au încercat să demonstreze că a fost o acțiune legionară".

O POLITICĂ FISCALĂ
activă și selectivă

Varujan VOSGANIAN*

Principalele obiective ale politicii fiscale constau în dezvoltarea economică și consolidarea clasei de mijloc. Viziunea fiscală trebuie să fie calitativă și activă, prin stimularea inițiativei și prin respectul față de asumarea riscului.

Opinia potrivit căreia principalul obiectiv al politicii fiscale este maximizarea veniturilor la bugetul statului este dăunătoare. O astfel de optică a stat la baza recentei intenții a Guvernului de a include în declarația anuală pe venit a sumelor provenite din dobânzi și dividende. Numai reacția vehementă a mediului de afaceri a dus la amânarea unei astfel de decizii. Politica fiscală trebuie să funcționeze în serviciul producătorilor de impozite și nu în serviciul culegătorilor de impozite.

În mod obișnuit, fiscalitatea este o formă de integrare a contribuabilului într-un circuit economic în care el, pe de o parte, contribuie la alimentarea sistemului iar pe de altă parte este beneficiar al politicilor publice. Deși poate părea pretențios, fiscalitatea, chiar dacă emană din partea statului, trebuie, pentru a-și atinge obiectivul economic, să capete forma unui parteneriat. Aparent fiscalitatea naște obligații exclusive sau precumpănitoare din partea contribuabilului, dar creează, în fapt, obligații importante pentru stat, ca administrator al impozitelor. Eficiența fiscalității nu se observă, în ultimă instanță, în modul în care sunt colectate impozitele, ci în modul în care acestea se reîntorc, sub forma calității serviciilor publice.

În România, fiscalitatea a fost interpretată de contribuabili drept o agresiune, devenind un factor de încordare în raporturile economice. Ei nu au simtit, fie că a fost vorba de firme, fie că a fost vorba de contribuabili individuali, o relație partenerială. Întâi de toate, statul nu a transformat o bună parte din impozite în servicii publice, ci a dezvoltat o birocrație care a ajuns să o depășească pe cea din perioada comunistă. Administrația publică nu este prin ea însăși un serviciu public. Ea este furnizoare de servicii numai în măsura în care se dovedește eficientă. Această eficiență a administrației conține și elemente cuantificabile, dar și o seamă de elemente necuantificabile, nontangibile. De pildă, credibilitatea instituțiilor statului, gradul de încredere pe care îl au cetățenii în acestea sunt bunuri care înlesnesc funcționarea societății. Administrația publică este, în prezent, într-o anumită măsură o instituție „în sine", folosită pentru a asigura funcționarilor publici diverse forme de rentă, și mai puțin o instituție furnizoare de servicii publice. Un post în structurile descentralizate ale ministerelor se „plătește", adesea, cu salariul pe câțiva ani, ceea ce arată limpede că veniturile din salarii ale funcționarilor publici contează prea puțin în raport cu celelalte venituri pe care ei și le pot obține din alocarea discreționară a resurselor și oportunităților. Din raport partenerial, impozitul se transformă într-un fel de tribut pe care societatea îl plătește către metropolă. Dacă socotim - lucru, de altfel imposibil de realizat - toate rentele pe care contribuabilii le plătesc, sub diverse forme de mituire, funcționarilor publici, adăugând, așadar, această fiscalitate sui-generis, vom vedea că rata fiscalității este

* doctor în economie

de fapt mult mai mare.

Pentru a fi o relație partenerială, selectivă și stimulatorie, fiscalitatea trebuie să genereze obligații și drepturi de ambele părți. Statul cel mai adesea nu și le respectă pe ale sale. De la nereturnarea taxei pe valoarea adaugată, cuvenită prin lege și plata la timp a sumelor pentru medicamentele compensate, și până la onorarea cu întârziere a obligațiilor contractuale prin bugetul de stat sau prin companiile care îi aparțin, statul este cel mai rău platnic al economiei românești. În loc să fie un garant al bunei funcționări a pieților, statul devine cel mai mare infractor al mediului economic.

În aceste condiții, fiscalitatea este privită nu ca o formă de integrare a contribuabilului într-un mecanism contractual deschis, ci ca o formă de agresare și de izolare a acestuia. Forțat de proliferarea administrației publice și de propria neîndemânare în gestionarea banilor publici, guvernul are tendința creșterii impozitelor sau a introducerii unor impozite noi. Potrivit unor evaluări efectuate de asociațiile patronale, în România se plătesc peste 200 de impozite către administrația centrală și locală, ceea ce face ca economia românească să înregistreze tristul record european al celui mai mare număr de impozite. Cotele de impozitare, mai ales în ce privește impozitarea forței de muncă, sunt aplicate unor niveluri mult mai reduse în comparatie cu alte țări, ceea ce sporește dificultățile contribuabilului. Aceasta face ca un numar important de firme să fie împinse în afară pieței. Statul abate comportamentul acestora către o tendință periculoasă. Comportamentul rațional, optimal, nu le îndeamna să-și achite obligațiile fiscale, ci condiția supraviețuirii lor sta tocmai în neonorarea obligațiilor de plată la buget. Această atitudine merge până într-acolo încât adesea firmele ajung să obțină profituri nu din îmbunătățirea producției prin investiții suplimentare, ci prin neplata unor obligații cum ar fi taxa pe valoarea adăugată sau impozitul pe profit. Această interpretare a fiscalității, ca pe un obstacol în calea supraviețuirii sau dezvoltării mediului economic este extrem de dăunătoare și arată cât de departe suntem de o economie deschisă, de piață.

Evaluările arată că fiscalitatea este principala cauză a proliferării economiei subterane. O comparație între nivelele de impozitare a forței de muncă în diverse țări europene oferă câteva concluzii tulburătoare. Față de majoritatea țărilor membre ale Uniunii Europene, fiscalitatea pe forța de muncă este de două ori mai apăsătoare. Potrivit estimărilor, 70% din cheltuielile salariale ale unei societăți comerciale românești se duc la bugetul de stat și la fondurile speciale. De pildă, pentru un salariu net de 3 milioane de lei, întreprinzătorul plătește încă 3 milioane de lei la stat. Pentru un salariu de 9 milioane de lei, statul primește, în plus, 12,5 milioane de lei. Iar pentru un salariu net de 19 milioane lei (echivalentul a 600 USD), angajatorul plătește în total 50,8 milioane de lei, adică circa 1700 USD! Aceasta face ca modalitățile de evitare a plății impozitelor și taxelor cuvenite bugetului de stat sa fie dintre cele mai diverse, de la neraportarea valorii adăugate realizate până la utilizarea muncii la negru. Potrivit estimărilor, economia subterană, având ca principală motivație economică evitarea taxelor prea costisitoare, urcă la circa 30% din produsul intern brut, ajungând așadar la jumătate din produsul intern brut prezentat în statisticile oficiale. Dacă adăugam la aceasta economia ocultă, care derulează tranzacții ilegale, și pe cea informală, desfășurată fără a avea forme legale de înscriere, rezultă că activitățile economice care nu sunt incluse în circuitul bugetar ar putea ajunge să dubleze valoarea adăugată inclusă în statistici.

Politica fiscală trebuie să se bazeze pe un parteneriat între stat și contribuabil. Comportamentul fiscal al statului nu mai trebuie să fie abuziv. Raționalitatea gradului de fiscalitate va permite o mai bună receptivitate a contribuabilului față de sarcina fiscală. Impozitarea corectă și stimulativă a veniturilor globale constituie un mijloc important pentru consolidarea acestui parteneriat.

Pauză de-un mandat și jumătate la CNSAS

Scandalul din Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS) e departe de a se fi sfârșit. Cele două tabere au obosit numai, luptându-se în declarații de presă. Motivul disputei îl reprezintă numele celor care au făcut poliție politică pe vremea lui Ceaușescu, iar acum ne integrează euro-atlantic de pe poziții de parlamentari și oameni ai guvernului. Grupul Pleșu-Dinescu-Patapievici cere ca numele securiștilor convertiți la democrație să fie date publicității. Gheorghe Onișoru - șeful CNSAS - & Co nici nu vrea s-audă de una ca asta. Onișoru a fost pus la cârma CNSAS ca reprezentant al liberalilor, care acum îi cer capul. Degeaba, căci între timp, Onișoru s-a împrietenit cu de-alde Priboi și alți băieți cu ochi albaștri care se află în partidul de guvernământ. Pentru tranșarea conflictului ar fi două soluții: demiterea lui Onișoru sau demisia oponenților săi. Consecințele, în ambele cazuri, nu le mai discutăm. Însă, cum PSD are nevoie de Onișoru acolo unde este și nici nu a găsit soluția de a-i elimina pe recalcitranți, CNSAS-ul și-a luat o pauză. Lungă. Poate până după alegeri. Nu astea, ci cele din 2008 - când poate va veni alt partid la putere. Dar până atunci, securiștii noștri vor fi ieșit la pensie sau se vor fi plictisit să piardă vremea în Parlament și nu vor mai tânji să fie aleși de poporul ignorant.

Horia BRAD

ROMFEST XXI

MIȘCARE DE RENAȘTERE MORALĂ ȘI SPIRITUALĂ

Cine suntem

Inițiativa înființării Asociației Romfest XXI aparține unui grup de tineri preocupați de renașterea morală și spirituală a tuturor românilor. Membrii grupului fondator sunt persoane care au maturitatea și competența necesară pentru a îndeplini obiectivele pe care și le-au propus. Toți și-a construit deja o carieră, au o familie și au acumulat o serie de experiențe deosebite și de realizări în plan personal. Drept pentru care au înțeles că a venit momentul în care trebuie să slujească și comunității naționale.

Legați prin același set de valori și principii creștine și naționale, tinerii aceștia beneficiază, încă de la început, de girul onorant al unor personalități marcante ale spiritualității românești.

Motivele noastre

Dincolo de declarațiile mincinos-sforăitoare, partidele politice românești care contează în sondaje nu sunt interesate de declanșarea unei *resurecții moral-spirituale a românilor de pretutindeni*, nici de schimbarea în profunzime a mentalităților. Or, românii nu vor reuși prea curînd să se smulgă din mizeria sufletească și morală în care au fost aruncați de regimul comunist, dacă nu vor re-învăța și nu își vor însuși, pînă la ultimele lor consecințe, principiile de viață creștină; dacă nu își vor schimba felul de a gândi și dacă nu vor adopta valorile esențiale pentru spiritualizarea existenței lor.

Din nefericire, partidele vizibile azi pe scena politică de la noi nu sunt în stare să le deschidă românilor o astfel de perspectivă, pentru simplul motiv că ele sînt animate doar de dorința de a ajunge la Putere pentru putere. Fapt care a născut în români lehamitea, dacă nu scârba, de politică și de politicieni.

Deși se bucură de o încredere incomparabil mai mare, cele mai multe organizații civice au trădat speranțele românilor, prin nevrednicia lor sau prin slujirea altor scopuri decît cele declarate inițial, vădindu-se astfel înșelătoare.

Nici o asociație nonprofit nu a reușit până acum să lanseze și să întrețină un curent de idei menit a modifica mentalități, a reface scara de valori firească într-o Românie aproape lipsită de repere, a promova cultul virtuților etc. Dacă a existat sau există vreo organizație socio-culturală care să-și propună impunerea unui posibil model românesc în lume, nu s-a făcut suficient de vizibilă, deci nici ascultată.

Viziunea noastră

În aceste condiții, considerăm că este de datoria noastră să ajutăm lumea românească să-și regăsească rostul, pierdut în comunism, redescoperindu-se pe sine, în primul rând prin *recursul critic la o tradiție legitimantă*, deopotrivă națională și europeană.

Credem că, pentru a se schimba în bine viața noastră, trebuie să ne îmbunătățim la nivelul minții și al sufletului.

Vrem să sprijinim *re-înduhovnicirea comunității naționale*, mai ales printr-o necesară întoarcere a noii generații cu fața spre Dumnezeu.

Vrem să redăm românilor *demnitatea și mândria* că aparțin acestui neam.

Vrem să coagulăm și *să sporim o nouă elită*, care va ști să găsească soluții viabile la problemele societății românești.

Vrem să determinăm forțele politice să respecte *drepturile, interesele și firea românului*, în exercitarea actului de guvernare.

Vrem să înlesnim *prezervarea identității naționale* a românilor din teritoriile românești temporar desprinse de trupul țării, precum și a românilor din diaspora.

Vrem să refacem *sentimentul de unitate a tuturor românilor*, oriunde s-ar afla ei.

Vrem să-i scoatem pe români din letargie și să-i facem *să se implice* în viața cetății, care, de fapt, este viața noastră, a tuturor.

ecouri la numărul-pilot ● ecouri la numărul-pilot ● ecouri la numărul-pilot ●

Iată câteva din aprecierile făcute de înalte fețe bisericești și de publicații creștine, cu privire la apariția numărului-pilot al revistei noastre:

„Bunul Dumnezeu să vă ajute în tot ce faceți spre mai binele obștesc. Cu arhierească binecuvântare", **IPS Nicolae,** Mitropolit al Banatului.

„Lăudabilă inițiativa, la acest început de veac sălbatec, de a scoate Lumina din întunericul ce a cuprins o parte a societății românești. Facă Bunul Dumnezeu să aveți succese în această nobilă osteneală". **IPS Pimen**, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților.

„Vă felicit din tot sufletul pentru tot ce întreprindeți spre buna stare a poporului nostru românesc. (...) Mă bucur că ați început cu marele creștin român Petre Țuțea, ce-a devenit un simbol pentru români și în special pentru tineret", **PS Gherasim Putneanul,** Episcop-Vicar al Rădăuților.

„Câțiva tineri entuziaști au reușit să editeze numărul-pilot al unei noi publicații creștine intitulată

ROMFEST XXI

MIȘCARE DE RENAȘTERE MORALĂ ȘI SPIRITUALĂ

Rost: cuvânt, rațiune, sens, ordine

În latină, rostrum însemna „deschizătură", „cioc", „plisc", „Bot". Mai târziu, în latina populară, a început să însemne și „gură" în general (inclusiv gura omenească). În româna veche, sub forma „rost", a fost moștenit cu acest din urmă înțeles (*n-avea rost ca să grăiască*; *a lăsat cu rost de moarte* etc), păstrat astăzi doar în câteva expresii de largă răspândire (*a învăța pe de rost, a lua la rost*) și stând la baza verbului „a rosti" („a spune din gură, cu voce tare; a formula un gând"). Pe această linie semnatică au mai apărut derivatele „rostire", „rostitor" etc.

Poate și sub influența grecescului „logos" - care înseamnă, deopotrivă, „cuvânt", „rațiune", „știință", dar și „vorbire", „gură", „exprimare" - „rost" a evoluat și el spre înțelesul „rațiune", „sens", „tâlc", „noimă", „scop", cu care se folosește astăzi în mod curent (*a avea sau a nu avea rost, a da de - sau a găsi - rostul unui lucru, a pune rost* - adică ordine - *în lucruri, a-și face un rost pe lume sau în viață* etc).

Pe această linie semantică a apărut verbul „a rostui" („a da sens", „a pune ordine"), cu derivata „rostuire", „rostuitor" etc. Evoluția cuvântului a fost, așadar, în direcția spiritualizării înțelesului său.

Constantin Noica era de părere că traducerea cea mai bună a începutului *Evangheliei după Ioan* („La început a fost Cuvântul...") ar fi, în românește, „La început a fost Rostirea...", pentru că rostul sau rostirea stau cel mai aproape de bogăția de sensuri a cuvântului grecesc din original: logos.

Creat prin *Rostirea* (Cuvântul, Verbul) divină, omul este el însuși, spre deosebire de toate celelalte ființe din lumea văzută, făptură *rostitoare* (înzestrată cu grai, cu vorbire, deci și cu gândire), dar și *rostuitoare* (care poate înțelege ordinea și poate face ordine ea însăși, care are sens superior și poate da sens lucrurilor).

Omul are un rost dat de Dumnezeu, dar uneori caută să-și facă singur alt rost, după mintea lui. În orice caz, starea cea mai rea a omului este aceea de a-și pierde rostul (orice rost), de a fi fără rost pe lume. Iar cel mai mare serviciu care poate fi făcut omului (individual sau comunitar) este de a-l ajuta să-și (re)găsească rostul.

Revista **Rost** își propune tocmai acest obiectiv la nivelul lumii românești, care în comunism și-a pierdut rostul (rosturile) și care trebuie să se regăsească pe sine, în primul rând prin recursul la tradiție.

ecouri la numărul-pilot ● ecouri la numărul-pilot ● ecouri la numărul-pilot ●

***Rost**, nume inspirat lor atât de frumoasele tălmăciri făcute de Noica pornind de la același cuvânt, cât și de deruta în care se află cea mai mare parte a societății. (...)*

Într-o lume intoxicată de Stânga sperietoarea principală rămane tot Dreapta. Defectul acesta de gândire mușcă adânc din mințile celor mai mulți dintre noi. Sperăm însă ca această nouă publicație să dureze, să aibă răspândire, mai ales influență asupra cititorilor ei."

Dan Stanca, Aldine - supliment al ziarului *România liberă*, 18 ianuarie 2003.

*„Ne bucurăm să putem consemna, spre sfârșitul acestui an, apariția numărului-pilot al publicației lunare **Rost**, apărute sub egida Asociației "Romfest XXI" (al cărei Președinte de Onoare este Părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa, prezent și în paginile revistei). Echipa redacțională este tânără și doldora de gânduri bune, pe linia constructivă a unei drepte despotmolite din nostalgiile sau teribilismele anilor anteriori."*

Gabriel Constantinescu, *Puncte Cardinale*, decembrie 2002

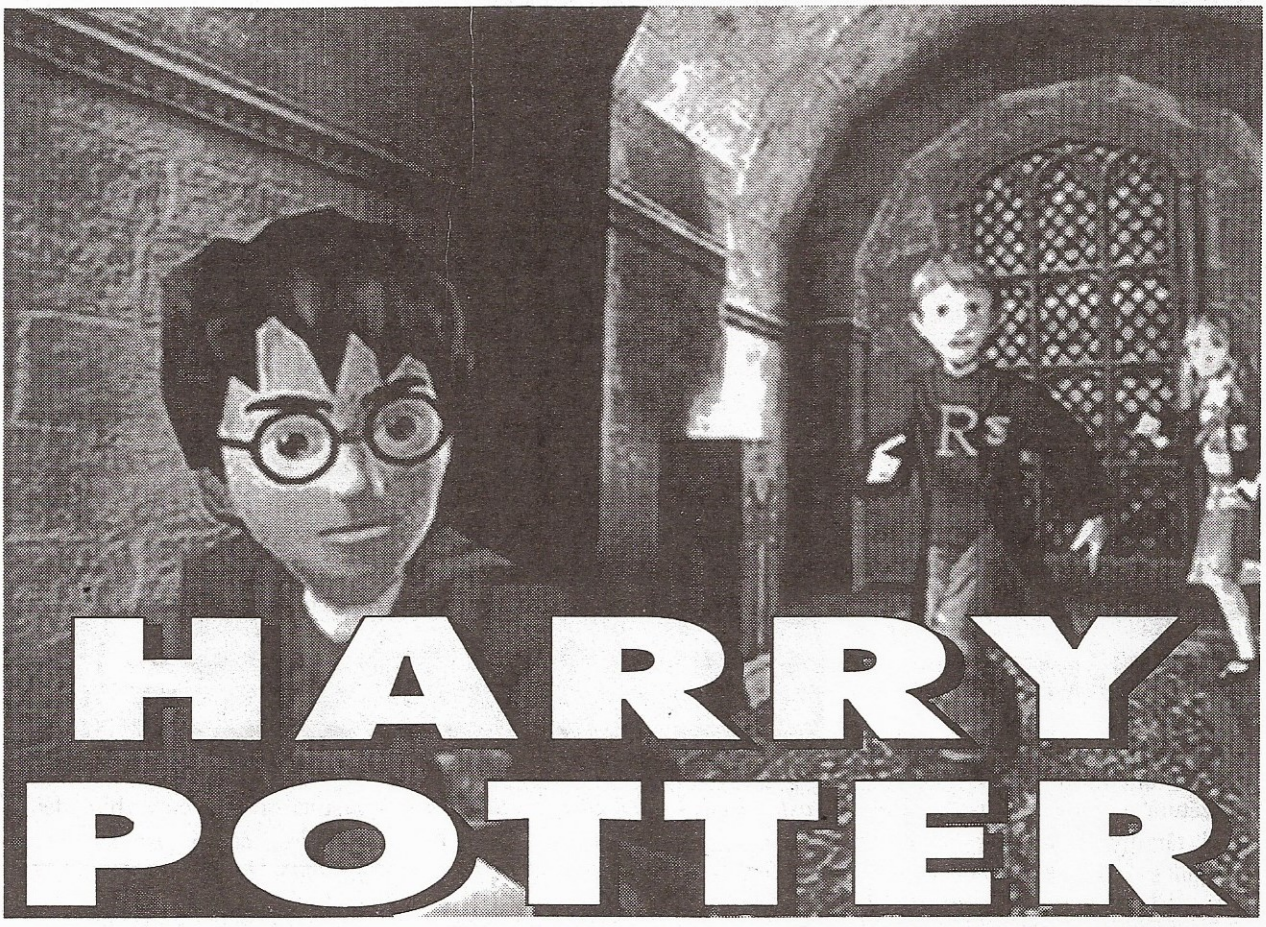

HARRY POTTER

sau popularizarea vrăjitoriei și a satanismului (I)

Monahul INOCHENTIE*

Cu doar cinci ani în urmă a fost publicat în America primul volum despre Harry Potter, *Harry Potter și piatra vrăjitorului*, scris de englezoaica J.K. Rowling. Curând a fost urmat de alte volume în serie și toate au avut un succes nemaipomenit. Cărțile au fost traduse în mai mult de patruzeci de limbi, numărând peste 116 milioane de exemplare, tipărite în mai mult de 200 de țări. Un studiu american de cercetare asupra consumatorului întreprins în SUA a estimat că peste 50% din copiii cu vârsta între 6 și 17 ani au cel puțin o carte despre Harry Potter și că mii de copii dintre aceștia au citit volumele de mai multe ori[1]. Se pot găsi pretutindeni tot felul de obiecte care îl reprezintă pe Harry Potter: cărți de joc, jocuri video, figurine, jucării, haine, pături, covoare, calendare, jocuri de calculator, bomboane etc.

Aceste obiecte ni-l arată pe Harry Potter ca fiind un băiat brunet, inofensiv, cu părul ciufulit, cu o cicatrice mică în formă de fulger pe frunte și cu ochelarii strâmbi pe nas. El fie călărește o mătură, fie o ține în mână, fiind însoțit de o bufniță albă ca neaua.

Lansarea celui de-al patrulea volum, pe 8 iulie 2001, a declanșat cea mai infernală nebunie provocată vreodată în industria de carte americană. Chiar înainte de lansarea oficială, vânzările au fost de 600.000 de exemplare. Lyn Blake - directorul general al librăriei Amazon.com - a declarat: „N-am mai văzut o carte ca aceasta. Depășește de șapte ori cea mai mare comandă pe care am avut-o vreodată."[2] Un film bazat pe primul volum din serie a fost lansat în noiembrie 2001. Imensa popularitate a lui Harry Potter a reieșit și din faptul că părinții au stat la coadă ore întregi ca să cumpere bilete la film pentru odraslele lor. Cu un total de încasări de peste 300 de milioane de dolari până la sfârșitul lunii decembrie, filmul a fost în topul cinematografelor din anul 2001.

Oare de ce este Harry Potter atât de popular? Seria de volume Harry Potter nu este cu nimic deosebită de romanele fantastice pe care mulți dintre noi le-am citit în copilărie.Volumele sunt distractive și pline de fantezie. Ele descriu o anumită luptă între bine si rău. Eroul seriei, Harry Potter, este un băiat obișnuit cu care mulți copii se pot identifica. El nu este prea simpatizat la școală. Este destul de rece cu părinții săi adoptivi care au grijă de

el fără nici o tragere de inimă. Într-un cuvânt el este izolat si inutil.

Dar chiar de la început (încă din primul volum) el descoperă că părinții săi adevărați au fost niște vrăjitori „buni" care au fost omorâți de un vrăjitor „rău" (Lord Voldemort). Voldemort a încercat să-l omoare și pe Harry Potter, dar din motive necunoscute, nu a reușit. Atacul său împotriva lui Harry Potter are drept rezultat cicatricea în formă de fulger de pe fruntea acestuia. Însă părinții lui Harry i-au transmis o aptitudine pentru magie care îi dă dreptul să meargă la „școală de vrăjitorie și magie Hogwarts". Școala se află într-o lume fermecată, care există în paralel cu lumea reală (Anglia contemporană), în care Harry și părinții săi adoptivi trăiesc de fapt.

Restul cărții, ca de altfel și al celorlalte volume din serie, descrie inițierea lui Harry în vrăjitorie la Hogwarts și lupta sa magică cu Voldemort, care, din motive necunoscute de Harry, are încă de gând să-l omoare. Pe măsură ce intriga se dezvoltă, Harry nu numai că se implică din ce în ce mai mult în arta magiei pentru a se proteja, dar dobândește și anumite trăsături de „erou". Seria de volume a fost primită de mulți cu entuziasm. Cărțile sunt apreciate din diverse motive: pentru „principiile sănătoase și morale", pentru „capacitatea de a trezi interesul copiilor pentru lectură" sau doar pentru că „sunt distractive". Până și ziarele creștine au publicat recenzii favorabile (cum ar fi „Christianity Today", „British Christianity", „The Christian Century" și „First Things"). Dar creștinul ortodox sincer nu poate citi aceste cărți cu sufletul netulburat. Ca să putem critica așa cum se cuvine cartea scriitoarei Rowling, trebuie să ne referim la trei argumente: moralitatea prezentată de Harry Potter, tipul de vrăjitorie descris în cărți și rodul imaginației în viața duhovnicească.

1.Codul moral al lui Harry Potter

Un critic creștin a afirmat următoarele: „Pe scurt, morala lui Rowling din cele trei cărți este fără cusur - aș spune chiar ascutită".[3] Există fără indoială un cod moral în Harry Potter, dar cum este el oare? Creștin sau păgân? Să observăm mai intâi răzvrătirea lui Harry Potter.

Ascultarea este un principiu creștin central/esențial. Este exprimat în rugăciunea domnească, dat apostolilor de către Mântuitorul Însuși. Noi spunem în această rugăciune: „Facăse voia Ta" - nu „a mea", ci „a Ta" să se facă. Pentru a învăța ce înseamnă voia lui Dumnezeu, un ucenic de-al lui Hristos se supune mai întâi părinților săi, mai apoi părintelui său duhovnic. Aceasta este ascultarea. Prin „Tăierea voii" așa cum o descriu Sfinții Părinți, o persoană reușește în timp să cunoască voia lui Dumnezeu, de vreme ce propria voie este suficient de supusă pentru a-i da posibilitatea să cunoască voia lui Dumnezeu. Acest lucru atrage după sine virtutea numită în literatura patristică discernământ.

De-a lungul acțiunii, Harry Potter se comportă într-un mod contrar și nu se supune regulilor adulților - directorului școlii Hogwarts și altora -, nu din principiu sau pentru vreun ideal ambițios de cunoaștere spirituală, ci pur și simplu pentru ca așa e mai comod și se potrivește cu simțul său de aventură și chiar de răzbunare.

În al doilea rând, Harry Potter minte în mod repetat la școala Hogwarts, ca să-și ascundă nesupunerile și ca să scape de pedeapsa cuvenită. Cu toate acestea , chiar și atunci când nesupunerea și minciuna sunt date în vileag, autoarea nu spune ca Harry a greșit, ci mai degrabă acceptă imoralitatea. Ea procedează astfel în mod clar atunci când descrie notele pe care copiii le obțin la scoală „în căsuțele" lor de întrecere (asemănătoare cu un sistem de frăție). Notele pe care Harry le obține pentru fapte de nesupunere sunt mai multe decât cele pierdute pentru același lucru (așadar minciunile sunt trecute cu vederea).

Richard Abanes, în cartea sa *Harry Potter și Biblia*, rezumă patru tipuri de „moralitate" propovăduite de Harry Potter:

1. Nesupunerea este permisă atunci când regulile nu urmăresc propriile tale interese; 2. Regulile nu trebuie respectate, dacă nu corespund propriului tău mod de înțelegere a situației; 3. Minciuna este un mod potrivit ca să-ți atingi scopul; 4. Putem răsplăti cuiva răul cu rău și trebuie să te porți frumos cu ceilalți dacă și ei se poartă frumos cu tine.[4]

Chiar și așa-zisa luptă dintre bine și rău a lui Harry Potter împotriva lui Voldemort provine dintr-o perspectivă străină de creștinism. Ni se arată în volumul IV că sursa puterii magice a baghetelor celor doi rivali este aceeași.[5] Acest lucru este specific unui cod moral păgân, în care se consideră că binele și răul sunt relative; însă Mântuitorul nostru ne-a arătat foarte clar că binele și răul nu au nimic în comun.

Dar cea mai gravă imoralitate ce apare în aceste cărți este dezumanizarea oamenilor obișnuiți care nu au de-a face cu magia. Acești oameni sunt numiți „încuiați". „Încuiații" sunt descriși în cel mai ridicol mod cu putință și ne sunt prezentați ca niște prigonitori nedrepți ai vrăjitorilor. Acest lucru justifică săvârșirea numeroaselor farse magice pe seama lor - din nou în ciuda așa-ziselor reguli din școală care sunt mai mult formale.

Pe lângă faptul ca se răzbună pe „încuiați", Harry se poartă urât și cu acei oameni de la Hogwarts care merită după părerea lui acest lucru. Atitudinea și comportamentul său se opun în mod evident virtuților creștine fundamentale: iertarea, dragostea pentru dușmani (cf. Matei 5:43-48). Codul moral după care se ghidează ar putea fi rezumat cam așa: „Fii amabil cu aceia care merită, în loc să-ți risipești dragostea pentru niște ingrați". Aceasta este una din ideile de baza ale lui Anton Lavey, fondatorul bisericii lui satan și poate nu întamplător reprezintă chiar purtarea lui Harry.[6]

Asemănări cu activitatea ocultă

Întreaga serie Harry Potter este plină de aluzii la ocultism. Gravitatea acestui fapt este de obicei banalizată de fanii scriitoarei Rowling. Ei pretind că Rowling creează o „lume imaginară", așa cum au creat la rân-

dul lor J.R.R. Tolkein şi C.S. Lewis în cărţile lor, şi, prin urmare, ei nu văd de ce s-ar face atâta vâlvă şi că n-ar trebui dată atâta importanţă prezenţei vrăjitoarelor şi altele asemănătoare. Din păcate, lumea autoarei este departe de a fi imaginară; ea urmăreşte îndeaproape activitatea ocultă contemporană.

Toată activitatea vrăjitorească a lui Harry din cărţile lui Rowling are un corespondent în viaţa reală. Să începem prin a ne uita la programul şcolii Hogwarts. Este un program de şapte ani, care seamănă foarte bine cu învăţătura oferită de Ordo Anno Mundi (OAM), o grupare ocultă din Londra care venerează şerpii. Ca şi scoala Hogwarts, cei de la OAM oferă un program de instruire de şapte ani. Programa de la OAM include şi un curs despre „vechile rune". În volumul *Prizonier în Azkaban*, Harry Potter este iniţiat în „studiul vechilor rune".[7] Gruparea OAM are şi cursuri despre ghicire, clarviziune şi divinaţie pentru studenţii din primul an. În *Prizonier în Azkaban* lui Harry Potter i se spune în clasă „vom învăţa metodele de baza ale divinaţiei anul acesta".[8] Cei de la OAM mai au şi un curs despre transformarea în animale şi despre „vârcolaci". La şcoala Hogwarts, lui Harry Potter i se spune de asemenea, „transformarea este una dintre vrăjile cele mai complexe şi mai periculoase pe care le veţi învăţa".[9] Şi am putea continua uşor şi cu alte asemenea comparaţii. Alte activităţi oculte menţionate de Rowling sunt: astrologia, vrăjile, necromaţia, ştiinţa plantelor, licori magice, duhuri familiare (spiritism în care sunt invocate rude), talismane, piromanţie, numerologie, chiromanţie şi altele asemenea. Rowling nu creează noi tipuri de vrăjitorie „imaginară", ci ne prezintă practici apărute în vechime şi care continuă să fie folosite în ocultismul contemporan. Ea însăşi recunoaşte că a cercetat şi a studiat practicile oculte ca să-şi facă povestea credibilă.[10]

Admiratorii scriitoarei ar putea considera cuvintele magice şi fără sens introduse de ea - „Alohohora! Expelliarmus! Rictusempra! Finite Incantatem!" - ca fiind o dovadă de abordare fantezistă şi excentrică a vrăjitoriei, însă aceste câteva nostime introduceri în povestea sa sunt doar nişte schimbări nesemnificative în vrăjitoria actuală pe care o descrie. În multe alte epistole, ea descrie practicile vrăjitoreşti fără să schimbe nimic. Procedează la fel când scrie despre „mâna gloriei" care apare în „camera secretelor": „Ah, mâna gloriei! Pune-i o lumânare şi va da lumină doar celui care o poartă! Prietena cea mai bună a hoţilor şi a borfaşilor".[11] O astfel de înfiorătoare „mână a gloriei" există cu adevărat în tradiţia ocultă. E vorba de mâna unui criminal ce fusese spânzurat. Ea fusese tăiată, golită de sânge, pusă la sare şi conservată. Lumânări (făcute din grăsimea altui criminal şi cu fitil făcut din părul său) erau puse între degete înaite ca un tâlhar să intre în casa victimei. Se spune că mâna aceasta are însuşiri magice, de protecţie şi avertizare pentru hoţ.[12]

Rowling mai descrie şi practica ghicirii în globul de cristal cu aceeaşi acurateţe şi foarte puţină imaginaţie. Profesorul de divinaţie de la Hogwarts le spune copiilor: „Ghicitul în globul de cristal este o artă extrem de rafinată. Vom începe cu relaxarea minţii şi a ochilor ca să ne limpezim ochiul interior şi supraconştiinţa"[13]. Aceasta este o descriere exactă a practicii ghicitorilor. Ea este folosită pentru a intra în transă şi pentru a lua astfel legătura cu lumea spirituală într-o încercare de aflare a viitorului. Cea mai înfiorătoare practică ocultă descrisă se află în volumul IV, când Harry este răpit printr-o vrajă şi dus într-un cimitir unde este descris un ritual satanic în cele mai groaznice amănunte. Cu toate că această descriere nu urmăreşte poate cu exactitate ritualurile cunoscute, elementele clasice sunt prezente: sacrificiul uman, automutilarea şi alte elemente specifice satanismului, inclusiv un „atomey" (un pumnal ascuţit, cu două tăişuri, folosit la sacrificiu).

(Va urma)

Note:

* Preluat din *„The ortodox word"* (Cuvântul ortodox) nr. 220, Platina, California - SUA.

1. Robert McGee şi Cayl Matrisciana, *„Harry Potter: Vrăjitoria mascată sau cum să faci răul să pară nevinovat"*(casetă video), Hemet, California: Jeremiah Films, 2001.

2. Richard Abunes, *„Harry Potter şi Biblia"*, Camp Hill, Pennsylvania: Horizon Books, 2001, p.205.

3. Alan Jacobs (Literature Professor at Wheaton College), First Things, January, 2000. scc: http//www.firstthings.com /ft0001/jacobs.html.

4. Abancs, pp.38-41.

5. J.K. Rowling, Harry Potter and the goblet of fire (New York: Scholastic, 2000), p. 697.

6. Abancs, p. 167.

7. Rowling, „Harry Potter, prizonier la Azkaban" (New York : Scholastic, 1999). p. 57.

8. idem. p. 103.

9. Rowling, „Harry Potter şi Piatra Filozofală" (Scholastic, 1997), p. 134.

10. Abancs, p. 23, citând-o pe Rowling într-un interviu radio din cadrul emisiunii „The Diane Rheim Show", Wamu, National Public Radio, octombrie 20, 1999. Interviul poate fi găsit la http//www.wamu.org/dr/show/drarc_99 1018.hthl#wednesday.

11.Rowling, „Harry Potter şi camera secretelor" (New York: Scholastic, 1999), p.51.

12. Abancs, p. 60-61.

13. Rowling, „Harry Potter, prizonier în Azkaban", p.297.

Traducere:
Georgiana ŢARĂLUNGĂ şi Simona ISARE

Generația pierdută

Foto: Petru IGNAT

Mihai ALBIȘTEANU*

România nu este o țară. Există doar pe hartă, ca realitate politico-juridică, cu un teritoriu delimitat, o limbă și o structură etnică dominante. Și punctum. România nu este o țară fiindcă îi lipsesc oamenii. Fără oameni, statul e ca un corp din care lipsește sufletul. Nu vibrează, nu emoționează. Nu-i vorbă că n-ar exista oameni din punct de vedere fizic. Însă, noțiunea de om nu cuprinde doar alcătuirile din carne și oase, ci mai ales tăria de caracter.

Ca să fie o țară, România are nevoie măcar de o generație de caracter. Prin aceasta ar putea supraviețui.

Într-un stat normal, o generație vârstnică și responsabilă conduce și pregătește terenul generației următoare, mature, ale cărei vârfuri de excelență ocupă deja eșalonul al doilea al puterii de stat; generația matură produce (material și spiritual), iar generația tânără se formează, reprezentând garanția viitorului națiunii.

România și-a distrus generațiile viabile. Noroc că generația pașoptistă și-a atins obiectivele, pentru că altminteri, nu mai vorbeam azi de nici un fel de Românie, am fi fost în situația kurzilor. Tinerii de atunci au fost și ei loviți de generațiile vârstnice, dar le-a fost favorabil contextul internațional. Ei au realizat România modernă și au crescut în spiritul valorilor lor și următoarea generație.

După 1920, într-o Românie Mare, bulversată de noile realități interne și externe, era nevoie de un salt calitativ, de o nouă generație providențială, capabilă să facă față noilor provocări și noului statut al României în lume. Generația anilor '20 și-a asumat îndrăzneață acest rol. O generație de eroi și de mari cărturari, conștienți de menirea lor și gata să și-o asume indiferent de risc. Nu a fost suficient ...

În „buna" tradiție românească, tinerii au fost atacați cu brutalitate de generația maturilor și de cea a vârstnicilor, de acum instituționalizate și folosind armele statului. Poate că, până la urmă, entuziasmul și curajul tinerilor ar fi biruit, ca în cazul pașoptiștilor, dacă și ei ar fi avut parte de o situație externă favorabilă. Nu au avut. Drept pentru care nu una, ci două generații de excepție au fost martirizate. Parte din tinerii de atunci au înfundat pușcăriile comuniste, parte au murit în rezistența armată sau s-au exilat. Așa a ajuns România în pragul dispariției. Numai exigențele Războiului Rece și necesitatea blocului comunist de a fi solidar și stabil, au împiedecat deznodământul previzibil, blocând punerea în practică a unor idei precum planul Valev.

Înghețată în „stabilitatea" comunistă, România a început să simtă în piept un suflu cald. O nouă generație, a celor născuți la sfârșitul anilor '60, începutul anilor '70 începea să se ridice. Aceasta este generația care a ieșit în stradă în decembrie 1989, beneficiind de o conjunctură externă favorabilă. Numai că prea idealistă, timidă și respectuoasă față de „bătrâni", s-a dat la o parte. Cu zâmbete perfide, hienele comunisto-securiste au luat puterea politică. Infiltrați în toate partidele „democratice", manipulând orgoliile nemăsurate și senilitatea puținilor reprezentanți ai generației interbelice rămași, neocomuniștii au confiscat Puterea. Și a fost ultima zvâcnire de împotrivire a tinerilor: fenomenul Piața Universității. „Golanii" au fost însă evacuați curând din zonele libere de neocomunism. Înfrânți, și-au investit bruma de încredere rămasă în „opoziția democratică". Începând cu anul 1992, s-au vădit, încetul cu încetul oportunismul, mediocritatea, diletantismul și relele intenții ale celor în care își puseseră tinerii speranțele, lucru confirmat definitiv de guvernarea acestora din 1996-2000.

Dezamăgiți, tinerii au început să plece din țară. Acest exod, nu doar de creiere, ci mai ales de coloană vertebrală, este, dar mai ales va fi în viitor, ruinător pentru România. Aceasta este o generație pierdută, atât față de sine însăși, dar mai ales pierdută pentru România. Efectele se vor vedea în timp; vor fi teribile.

Există, deci, o nevoie stringentă ca această generație pierdută să se regăsească, să-și uite blazarea, să-și adune forțele, să se organizeze și să creeze structuri civice, dar și politice. Avem nevoie de o generație în plină emulație a spiritului, care să creeze. Este șansa României de a căpăta nu doar formă, ci și esență, consistență, de a-și împlini destinul în această parte a lumii, devenind nu doar un centru politico-militar de putere și un centru de stabilitate în sud-estul Europei, cât mai ales un pol cultural.

E timpul să se afirme culturile europene tinere, considerate „mici". România a început acest proces înainte de război, dar aripile i-au fost retezate de invadatorii barbari.

Este timpul să se ridice și să învețe să zboare din nou. Pentru aceasta, trebuie înlăturat balastul generațiilor înăcrite și ipocrite, a „domnilor-tovarăși", care de 14 ani conduc alternativ destinele acestei țări, cărora nu le pasă de neam, de credință, de istorie. Iar generația tânără să-și asume dreptul și datoria de a conduce.

* doctorand în istorie

Spune-mi ce sărbătorești, ca să-ți spun cine ești

Răzvan CODRESCU

Luna martie (denumită tradițional „luna lui Mărțișor") stă la români sub semnul *femininului*. Faptul în sine nu ar fi rău deloc; dacă ar exista în privința lui un minimum de discernământ, o lucidă și principială „deosebire a duhurilor".

Ziua de 1 martie (socotită, în vremuri străvechi, nu doar ca început al primăverii, dar și al unui nou an) deschide cele *nouă zile ale Babei sau Babelor*, ce marchează mitic trecerea, meteorologic capricioasă, dinspre iarnă spre primăvară. 1 martie este ziua Babei Dochia, cea care și-ar fi dezbrăcat pe rând cele nouă cojoace și apoi ar fi surprins-o înghețul, cu oi cu tot. Alții zic să fi fost un alai de nouă Babe (cu Dochia în frunte), împărtășind toate aceeași soartă, întruchipată în faimoasele steiuri din Bucegi. Fantezia romantică (Asachi) a încercat, la modul pastoral, să facă din babă o fecioară, identificând-o pe Dochia cu fiica lui Decebal și transformând legenda meteorologică într-un mit literar al etnogenezei. Dochia n-are însă nimic de-a face cu Dacia (Dachia), ci este o adaptare populară a numelui grecesc Evdokia (sfânta zilei din calendarul bisericesc): creștinismul a rebotezat, ca și în alte cazuri, un vechi și obscur mit pagân. De aceeași zi se leagă și obiceiul de a împleti șnur două fire de lână (unul alb, altul roșu sau negru) și de a le lega de gâtul sau de mâna cuiva, dar și de coarnele vitelor, în chip de amuletă cu rol protector, luându-și numele de mărțișor de la denumirea populară a lunii. Mai târziu, de acest șnur s-a atârnat și câte-o mică monedă, facându-se pe nesimțite pasul dinspre amuletă (accesoriu magic) spre podoabă (accesoriu estetic). De aici, obiceiul (astăzi „galant" desacralizat) de a dărui mărțișoare fetelor și femeilor. Marcată la început de auspiciile feminității, luna se încheie sub aceleași auspicii, mai ales prin praznicul creștin al Buneivestiri (25 martie): Sfânta Fecioară Maria - și prin ea firea omenească însăși - consimte cu smerenie maternității divine („Fie mie după cuvântul tău!") și mântuirii revelate prin Arhanghelul Gavriil (cf. Luca 1, 26-38); de bună voie Născătoare a Noului Adam (Cel ce „țintuiește capul șarpelui"), Noua Evă șterge păcatul Evei celei vechi, împlinind cuvântul Protoevangheliei (cf. Facerea 3, 15).

În acest cadru tradițional s-a amestecat, tardiv și parșiv, sărbătorirea zilei de 8 martie („Ziua Femeii /Mamei"), care la români pare să fi prins mai organic decât la alte popoare, profitând, desigur, de contextul descris mai sus. Puțini mai conștientizează astăzi faptul că aceasta nu reprezintă decât o *falsă tradiție* încetățenită de regimul comunist și care, la rigoare, ar fi trebuit abolită oficial o dată cu prabușirea comunismului (din care se vede însă că - cel putin mental - suntem departe de-a fi ieșit). Care este istoria acestei *invenții politico-propagandistice*? Ea se leagă mai ales de numele militantei cominterniste de origine iudeo-germană Clara Zetkin (1857-1933), lideră a mișcării feministe, dar și a Partidului Comunist German sau a Internaționalei a III-a, născută la Wiederau (Saxonia) și moartă la Arhanghelskoie (U.R.S.S.), care a avansat propunerea respectivă în cadrul Conferinței Internaționale a

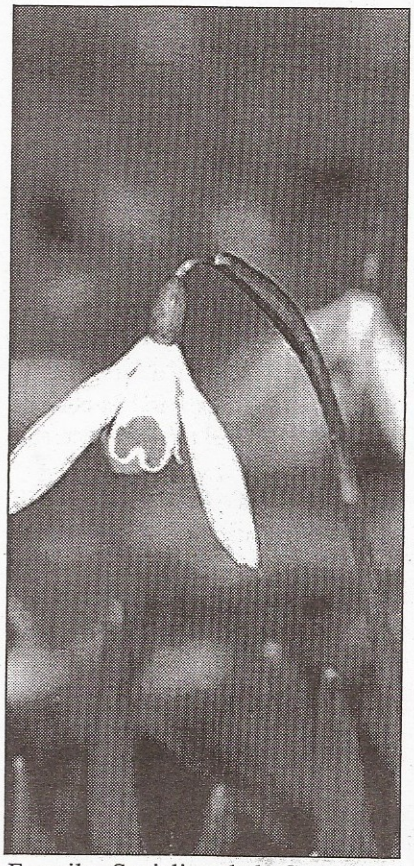

Femeilor Socialiste de la Copenhaga (1910). *Ziua Internațională a Femeii* a fost sărbătorită de către comuniști și socialiști pentru prima oară în 1911. De ce tocmai ziua de 8 martie? Pentru că în această zi avuseseră loc mai multe demonstrații revendicative ale femeilor muncitoare, începând cu mișcarea anarhistă a țesătoarelor newyorkeze din 1857 (un fel de „Apaca" revoluționară în versiune americană), reprobabil de aspru reprimată, ce-i drept, de autoritățile vremii. Propaganda comunistă a căutat să ideologizeze tendențios problema socială a femeii, asociind-o principiilor sale *revoluționare, ateiste și materialiste*. Pretinzând a-i apăra „drepturile", comunismul n-a reușit decât să descreștineze și să abrutizeze „sexul frumos", târându-l în aventura lui utopică, imundă și destructivă, pe care lada de gunoi a istoriei încă nu prididește s-o încapă.

Cui continuă să sărbătorească și astăzi ziua de 8 martie, fie în cunoștință de cauză, fie doar în virtutea inerției (sub pretextul lui „Așa am apucat" sau al lui „Mai bine o sărbătoare în plus decât una în minus"), i se poate aplica, pe bună dreptate, formula: „Spune-mi ce sărbătorești, ca să-ți spun cine ești!"...

Avertisment

despre rostul unei grafii corecte

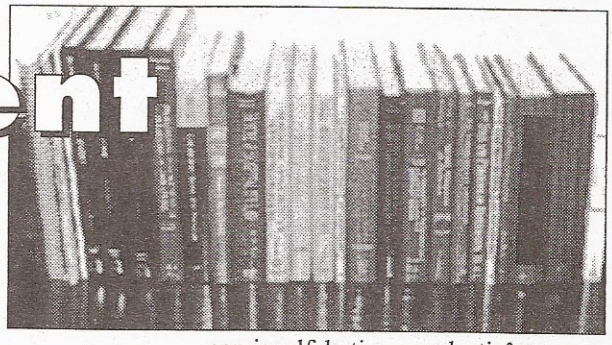

Una dintre cele mai nefericite măsuri luate oficial după 1989 este revenirea la scrierea cu **â** și **sunt**. Rațiunile care au stat la baza ei, cînd nu au fost pur demagogice, au rămas mai degrabă nostalgic-sentimentale.

Adevărul este că orice limbă vie are tendința firească spre *simplificare* și *regularizare,* iar comuniștii, înainte de a comite o agresiune ideologică, legiferaseră *evoluția obiectivă a limbii*, ordonînd-o ortoepic și ortografic. A fost unul dintre puținele lucruri pozitive înfăptuite în perioada postbelică, în perfect acord cu principiul de bază care guvernează scrierea românească: cel *fonetic* (un sunet = o litera).

Dacă ar fi să scriem etimologic (adică altfel decît citim, cum scriu francezii sau englezii), atunci, pe lângă **â**, ar trebui, să folosim (uneori chiar în unul și același cuvînt) și **ô**, scriind nu fîntînă, nici fântână, ci *fôntână* (de la latinescul *fontana*), sau **ê,** scriind nu vînt, nici vânt, ci *vênt* (de la latinescul *ventus)* etc. Se știe că, pe vremuri, numele unui celebru cotidian era grafiat etimologizant nu cu **ă**, ci cu **ĕ**: *Adevĕrul* (cf. lat. *verum)*, iar publicul mai neinstruit, ignorând semnul ortografic **ĕ** (confundat cu **e**) și obișnuit că noi citim așa cum scriem, se chinuia, penibil, să pronunțe... *Adeverul*! Cam așa se întîmplă astăzi cu *sînt, sîntem*, pe care lumea se chinuie să le pronunțe *sunt, suntem*, conform ortografiei în vigoare, deși pronunțarea corectă a fost dintotdeauna cu **î**. Dacă limba română ar proveni din latina clasică sau literară, și dacă principiul scrierii noastre ar fi unul etimologic, atunci ar trebui să scriem cu **û** (sûnt). E însă dovedit științific că românescul *sînt* nu se trage din forma de indicativ *sunt*, ci din forma de conjunctiv *sînt*, generalizată ca indicativ în latina populară; prin urmare, aici etimologia însăși ne trimte spre grafia cu **î**. Nenorocirea este că, în ultimii ani, din tendința naturală spre unificare și regularizare, mulți ajung, derutați de context, să grafieze *sânt* (ceea ce este complet greșit după toate normele)! În fine, dacă în unele cazuri („câmp" din *campus*, „bătrân" din *veteranus* etc.), scrierea cu **â** face mai transparentă etimologia latinească a cuvîntului (argument de bază al „reformiștilor" postdecembriști), în alte cazuri o obscurizează, căci n-avem de ce să grafiem *râpă* sau *râu* (în loc de *rîpă, rîu*) cînd în latină avem chiar **i**: *ripa, rivus* (sau *rius*). Cum n-avem de ce să grafiem cu **â** bunăoară numele slave (Soljenițîn, Elțîn etc.), în cazul cărora grafia Soljenițân, Elțân este cel puțin stranie.

E pe cît de simptomatic pe atît de ridicol că, după 1989, cei mai înfocați partizani ai întoarcerii la vechea ortografie au fost tocmai comuniștii reconditionați, girați în mod complice de o Academie dominată numeric de ingineri și de impostori semianalfabeți, propulsați în tagma „nemuritorilor" pe vremea cînd patriotismul adevărat se plătea cu ani grei de închisoare. Mulți au crezut c-o să-și spele în felul acesta vechile păcate, votînd o măsură care nu-i costa nimic. Zadarnic au protestat lingviștii profesioniști și zadarnic au făcut frondă marile reviste culturale: măsura a fost adoptată și impusă sistemului de învățământ, mediei și instituțiilor oficiale, iar rezultatul ei imediat, cum și era de așteptat, n-a fost deloc vreo înviere a conștiinței naționale, ci un haos total în materie ortografică.

Revista ***Rost***, deși conștientă de caracterul neștiințific și producător de haos al ortografiei oficiale de azi, nu impune colaboratorilor ei o anume ortografie, ci publică textele conform sistemului ortografic adoptat de autorii respectivi, cu condiția ca el să fie folosit neoscilant în unul și același text. Sperăm însă că, pînă la urmă, probitatea științifică și realismul vor triumfa asupra criteriilor extralingvistice, iar ortografia se va adapta și oficial stadiului actual al limbii române. *(Redacția)*

„Botezul" de la Copuzu

o reminiscență a botezului dacilor de către Apostolul Andrei

Dumitru MANOLACHE

Într-o buclă a râului Ialomița, undeva între Slobozia și Urziceni, se întinde satul Copuzu, cu cele aproape o sută de case ale lui. La numai un kilometru de această așezare, se află Piscul Crăsani, locul unde a fost ridicată vestita Hellis, cetatea dacică a Soarelui, reședința lui Dromichete, un centru de mare iradiere spirituală, vestit în întreaga Antichitate. În această localitate, în 1912, a locuit arheologul Vasile Pârvan. În monumentala sa lucrare "Getica", acesta vorbește pe larg despre vestita cetate a regelui dac de la Piscul Crăsanilor, dată distrusă de barbari cu un veac înainte de Hristos. În timpul năvălirii barbare, populația geto-dacă din cetate nu a dispărut, ci s-a retras la poalele Piscului, într-o regiune protejată de tufișuri și păduri dese. Locuitorii satului spun și astăzi că aici ar fi venit Sfântul Apostol Andrei.

Iată în ce constă această reminiscență. La Copuzu, aici și numai aici, la miezul nopții de Înviere, oamenii bolnavi încearcă să se tămăduiască în urma unui ritual de schimbare a numelui, săvârșit într-un loc din cimitirul bisericii, în dreptul altarului bisericii. În Săptămâna Mare a Postului, bolnavii aduc la biserică o oală nouă, neapărat din lut, cu apă neîncepută, ce se păstrează sub masa altarului, până în noaptea de sâmbătă. Apoi, cei care vor să se însănătoșească, își caută un "naș" printre copuzeni, obligatoriu ortodox și de același sex. La miezul nopții Învierii, când preotul spune "Veniți de luați lumina !", în locul tainic din afara bisericii, nașul îl dezbracă pe "fin" de toate hainele, îl udă cu apa neîncepută, îl îmbracă într-o "crasma"alba (o pânză albă, pe care neofiții din primele veacuri creștine erau obligați să o poarte opt zile, de la botez, ca simbol al curăției), închipuind renașterea și curația, după care, "finul" este îmbrăcat în haine noi, cumpărate tot de el, iar nașul îi rostește numele cel nou, neapărat de sfânt. Semnificația acestui obicei este următoarea: prin noul "botez" și prin schimbarea numelui, se păcălește boala, ea căutându-l pe omul cu numele vechi, lăsându-l în pace pe cel nou botezat. "Nașul" nu rostește nici o formulă, nu botează în numele Sfintei Treimi și nici nu anulează botezul primit după naștere. "Această practică e o reminiscență a vechilor catehumeni din biserica primelor veacuri creștine, care primeau botezul doar la sărbători mari ale creștinătății", spune preotul Nae.

Tulburătorul obicei de la Copuzu amintește de un altul, mai vechi, pomenit în unele datini legate de lup.

Pentru a fi protejat în mod magic, copilului bolnav sau amenințat cu moartea, i se schimbă numele cu al unui animal- de regulă lup, dar și urs - curat, adică sănătos, "posesor al tuturor virtuților de curaj și putere", după cum spune O. Buhaciu.

Pentru apărarea copilului după naștere, se celebrează un fel de botez de sorginte arhaică: trei feciori, numiți strigători, încinși cu brâie roșii - culoarea ce anulează deochiul - iar la pălărie cu o unghie de lup sunt în fața casei în care s-a născut copilul în suferință. Unul dintre ei trage cu unghia de lup un cerc în jurul casei, de la est la vest. Al doilea face un cerc în interiorul primului, iar cel de al treilea trage un cerc mic în fața casei. Copilul este scos afară, dat flăcăilor care îi dau numele, după care îl joacă în brațe, consacrându-l în interiorul cercurilor. Unghia de lup reprezintă o sursă a puterii și vitalității, iar cercurile trase cu unghia de lup funcționează deopotrivă ca bariere în calea puterilor răului și ca instanță purificatoare. Copilul trecut prin ele este confirmat în planul existenței umane, iar lupul, reprezentat numai și metaforic, prin unghia sa, îndeplinește rolul unui animal protector și inițiator în același timp, care veghează trecerea pruncului "peste pragul ce separă nonexistența de existență", cum apreciază Mihai Coman.

Virtuțiile de curaj și putere ale lupului protector sunt atribute care, în creștinism, îl caracterizează, după cum am arătat, pe Sfântul Andrei. Apostolul care a ajuns și în acest capăt de lume, unde, "Capiștele prefăcându-le în biserici lui Dumnezeu, prea cinstite Andreie, ai sfințit în ele pe fiii Botezului pe care darul i-a înoit prin apă și prin Duh".

DESPRE MÂNIE

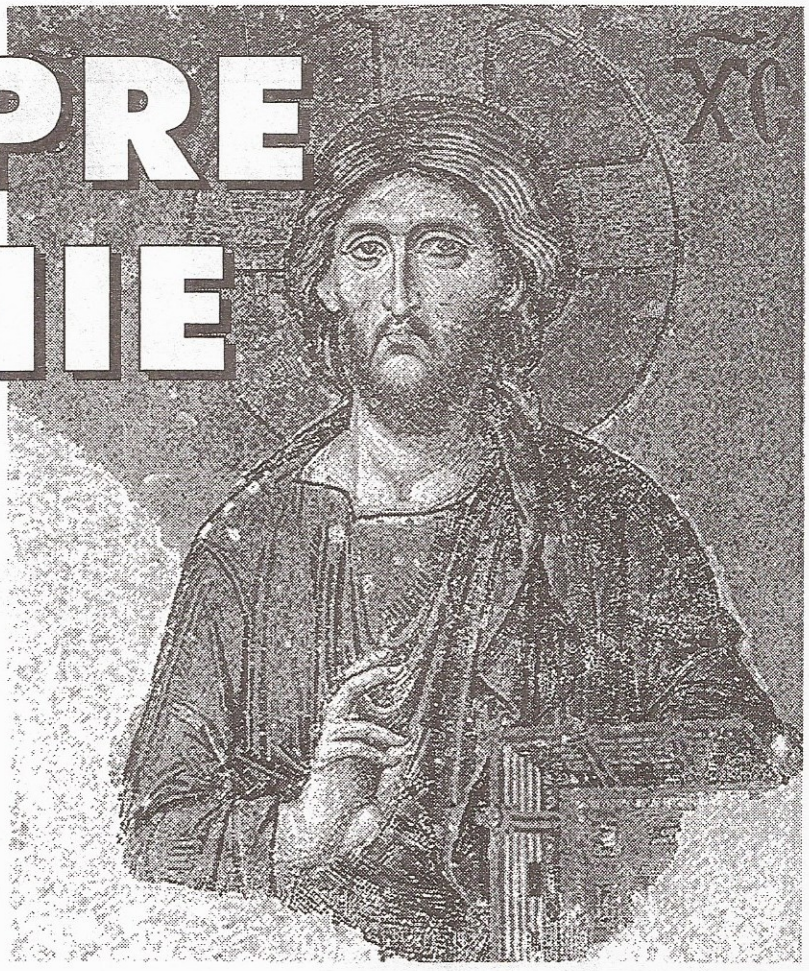

Pr. Gheorghe CALCIU DUMITREASA

Motto: *"Mâniați-vă și nu greșiți; soarele să nu apună peste mânia voastră. Nici nu dați loc diavolului".*
(Efeseni 4, 26-27)

Din experiența mea personală, de duhovnic și de observator al societății, constat că unul din păcatele endemice este astăzi mânia. Păcatul acesta poate avea aspecte personale, dar și aspecte de grup. Pentru că una este mânia individului și alta este mânia popoarelor, care poate duce la războaie distrugătoare, mai mult sau mai puțin îndelungate, dar purtate cu o cruzime pe care tehnica secolelor trecute nu o putea bănui. Aceste războaie moderne pot schimba geografia și demografia lumii și, fără îndoială, harta ei politică, favorizând instalarea unor regimuri dictatoriale mondiale.

Mânia personală transformă inima omului dintr-o locuință a Sfântului Duh într-o casă demonică, pentru că ea schimbă structura duhovnicească a sufletului, orientându-l spre zonele întunecate ale ființei umane. Istoria cunoaște evenimente dezastruoase iscate din mânie, ca și întâmplări tragice, care creează regrete și deznădejdi în cel care s-a lăsat cuprins de ele.

Sfânta Scriptură se preocupă foarte intens de problema mâniei, deși, luând în considerare posibilitatea relațiilor din timpurile mai vechi, înțelegem că motivele de mâniere erau mai puțin frecvente decât în vremea noastră, când ființele umane, prin creșterea densității populației și prin mijloacele de comunicare, restrâng la minimum spațiul securității personale. Dar fără îndoială că apariția mâniei stă, în cea mai mare măsură, în ispitirea pe care diavolul o încearcă asupra noastră, știind că mânia întunecă mintea și înarmează limba și mâna cu violențe care rănesc grav, uneori iremediabil.

În Vechiul Testament, din cauza multelor păcate ale poporului iudeu, Dumnezeu se mânia pe el și stârnea năvala neamurilor peste Israel (pe care îl biruiau și, eventual, îl duceau în robii mai lungi sau mai scurte), pentru ca, după pocăință îndelungată și sub biciul de foc al proorocilor, evreii să se întoarcă la credința adevărată și să fie repuși de Dumnezeu în starea de dinainte de păcat.

Nu vom urmări aceste „mânii ale lui Dumnezeu"; Vechiul Testament este plin de ele. Pe noi ne interesează însă mânia ca păcat omenesc, cu urmările ei în planul personal și social.

În Facerea, la capitolul 34, este o pricină de mânie a fiilor lui Iacov: Dina, fiica lui Iacov și a Liei, a fost necinstită de fiul fruntașului din cetatea Salem. Acest fapt a stârnit mânia fiilor lui Iacov, care au decis să se răzbune, deși tânărul cu pricina o ceruse pe Dina de nevastă. Locul unde se așezase Iacov, nu departe de cetatea Salem, era foarte convenabil pentru familia lui din toate punctele de vedere. Dar fiii săi s-au aprins de mânie și de dorința de răzbunare. Când tânărul din Salem a cerut mâna Dinei, frații acesteia i-au spus cu viclenie că ar fi o rușine pentru ei să-și mărite sora după niște netăiați împrejur și au cerut ca toți cei de parte bărbătească din cetate să se taie împrejur, ceea ce mai marele cetății a

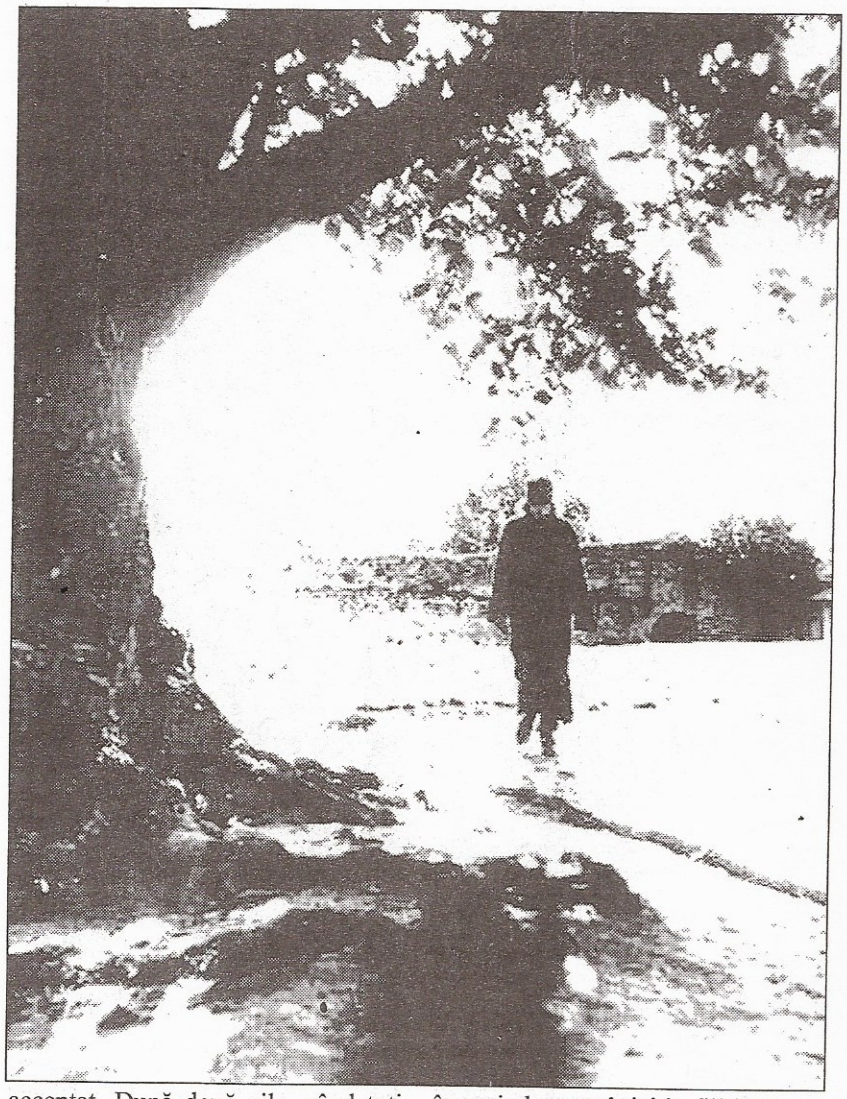

Foto: Petru IGNAT

acceptat. După două zile, când toți cei de parte bărbătească din cetate erau suferinzi, fiii lui Iacov au intrat noaptea în cetate, cu servitorii lor, tăind cu sabia pe logodnic, pe tatăl acestuia și pe toți bărbații. Apoi au jefuit cetatea de toate averile, ducând în robie pe femei și pe copii. Astfel, sub impulsul mâniei, ei au folosit legământul sacru al lui Avraam cu Dumnezeu (tăierea împrejur) ca o pe viclenie prin care să-și împlinească răzbunarea. Când Iacov a aflat, a spus fiilor săi: „Mare tulburare mi-ați adus, făcându-mă urât în fața tuturor locuitorilor țării acesteia, înaintea Canaaneilor și a Ferezeilor..." (Facerea 34, 30). și a trebuit Iacov să plece din locul acela plăcut lui, cu toți ai săi și cu toate averile, din cauza mâniei necontrolate a fiilor săi, lăsând în urmă o cetate jefuită și însângerată, urmărit de ura și de mânia locuitorilor acelui ținut.

Această intervenție a diavolului în aprinderea mâniei în fiii lui Iacov și, ca urmare, în locuitorii ținutului, era spre împlinirea drumului către pământul făgăduit. Sensul acestei istorii este că tot ce se întâmplă este în cadrul voinței lui Dumnezeu, prin care El ne comunică ceva sau ne mână spre ceva pe care trebuie să-l îndeplinim, dar aceasta nu înseamnă că păcatul mâniei devine mai puțin grav sau rămâne nepedepsit.

Creștinul însă nu trebuie să se mânie. El știe că Dumnezeu veghează asupra lui și că nici un fir din părul său nu cade fără știrea Domnului. În relația cu semenii, el trebuie să-și tempereze mânia, pentru că Mântuitorul nu S-a mâniat asupra celor care Îl batjocoreau și L-au răstignit. Ne vom mânia noi asupra semenului nostru știind că el este chipul lui Dumnezeu? Oare vom rosti noi împotriva lui cuvinte de mânie, dacă ne-a făcut ceva, știind bine că asemenea i-am făcut și noi lui sau altuia, ba încă și mai rău?

Omul de astăzi trăiește sub o presiune atât de apăsătoare încât nervii lui sunt întinși la maximum și orice pricină ivită, fie ea și neînsemnată, trezește în noi mânia. O pricină de mânie o constituie copilul care nu ne ascultă, sau soțul ori soția care ne contrazice; până și șoferul care ne taie calea cu mașina lui, sau numai ni se pare nouă că ne-a tăiat-o, ne dă o pricină de aprindere a mâniei! Chiar dacă, printr-o anume stăpânire de sine, mânia noastră nu se exprimă în afară, sau nu este auzită de cel ce ne-a „provocat-o", ea tot constituie un păcat, pentru că ne strică sufletul și inima. Este o acțiune împotriva noastră înșine, sub ispitirea diavolului mâniei.

Mântuitorul ne previne cu asprime în privința mâniei care naște conflicte verbale și împinge la folosirea unor cuvinte jignitoare: „Eu însă vă spun vouă că oricine se mânie pe fratele său va fi vrednic de osândă; și cine va zice fratelui său: raca, vrednic va fi de judecata sinedriului; iar cine-i va zice: nebune, vrednic va fi de gheena focului" (Matei 5, 22). Iată, deci, că nu numai exprimarea în afară este sancționată de Iisus, ci chiar și numai mânia gândită. Pentru că nimeni nu gândește rău fără a-și strica inima în care Dumnezeu ar trebui să locuiască; cine gândește cu mânie împotriva fratelui său rupe o legătură sacră dintre el și acela, legătură care se reface greu, fiindcă diavolul mâniei, o dată ce ți-a pătruns în inimă, născocește numeroase argumente în favoarea ta, spre a te opri de la împăcare.

În a sa Epistolă către efeseni, Sf. Apostol Pavel dă o serie de sfaturi locuitorilor cetății Efes și insistă în mod special asupra păcatului mâniei. știind că omul se mânie din multe pricini și că această mânie are tendința de a rămâne în inima omului și de a se transforma în ură, Apostolul ne sfătuiește „să nu apună soarele peste mânia noastră" (4, 26). În felul acesta, mânia, care are tendința de a dura și de a se transforma într-o stare permanentă, se spulberă și nu mai constituie un păcat capital.

Mă interesează păcatul mâniei ca

un păcat zilnic, pe care îl săvârşim faţă de cei apropiaţi nouă, faţă de casnicii noştri, faţă de prieteni şi de colegi, ca şi faţă de străinul anonim de care ne lovim întâmplător pe stradă. Mânia de o clipă, exprimată prin cuvinte aprinse faţă de soţie sau de soţ, atinge un punct sensibil al relaţiei dintre cei doi. În taina nunţii, mirele este simbolul lui Iisus, iar mireasa este Biserica. Sf. Apostol Pavel, în aceeaşi epistolă (Apostol care se citeşte la slujba cununiei), vorbeşte despre familie ca despre o biserică familială, în care mirele îşi iubeşte mireasa cu dragostea cu care Iisus iubeşte Biserica, iar mireasa îşi iubeşte mirele cu dragostea cu care Biserica iubeşte pe Hristos (cf. 5, 21-33).

Dacă soţii ar cugeta, în cursul convieţuirii lor, la căsnicia lor ca la relaţia dintre Hristos şi Biserică, peste mâniile lor nu ar apune niciodată soarele; nu ar mai fi despărţiri /divorţuri şi copiii familiilor nu ar mai fi livraţi instituţiilor de stat sau particulare, ca nişte obiecte uzate, de care cei doi, separaţi prin păcatul mâniei care nu s-a stins la apusul soarelui, nu mai au nevoie, iubirea lor de familie devenind un cuvânt caduc, iar ei - unelte sau jucării demonului. Un cuvânt spus la mânie răneşte tot atât de grav ca şi o lovitură fizică. Dacă cel ce a rănit nu repară paguba duhovnicească, încet-încet o prăpastie se sapă între cei doi, o răceală mortală omoară sentimentul iubirii şi al respectului datorat de soţi unul altuia; timpul adânceşte şi lărgeşte prăpastia, astfel că, mai târziu, foarte greu se vor putea arunca punţi peste ea.

Am văzut familii care s-au despărţit după ani lungi şi destul de buni de convieţuire, spre durerea copiilor lor, care, pe baza exemplului părintesc, nu au mai considerat căsătoria o legătură eternă, asemenea celei dintre Hristos şi Biserică.

Am văzut fraţi care în ţară s-au iubit şi, ajungând în America, sub presiunea înstrăinării, sau a dificultăţilor de adaptare, s-au despărţit, rămânând duşmani de moarte, pentru că mânia lor a izbucnit înverşunată în cuvinte tari şi pentru că au lăsat să apună soarele peste ea.

Eu sfătuiesc pe penitenţii mei ca, înainte de a-şi exprima mânia prin vorbe sau gesturi, să rostească de trei sau de cinci ori: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul/păcătoasa". Şi chiar dacă, sub apăsarea mâniei, rostesc rugăciunea repede şi fără atenţia cuvenită, să se concentreze cu smerenie asupra cuvântului păcătos/păcătoasă şi atunci mânia lor se va potoli. Mulţi din ei au reuşit s-o facă, iar viaţa lor de relaţie cu familia, cu semenii şi chiar numai cu ei înşişi s-a schimbat foarte mult în bine.

Toate conflictele din lumea aceasta îşi au originea în mânia nepotolită. Unul este mânios şi răneşte pe celălalt, care adeseori răspunde cu şi mai multă violenţă. Acest lanţ început nu mai poate fi oprit decât prin apelul la rugăciune, dar la rugăciunea adevărată, „în adevăr şi în Duh". Schimbaţi termenii ecuaţiei acesteia şi, în loc de indivizi, puneţi grupuri sau popoare, iar atunci veţi realiza dimensiunea imensă a dezastrului provocat de mânie.

Puneţi stavilă fermă în faţa demonului mâniei! Puneţi-vă strajă gândului şi gurii în ceasul mâniei voastre! Binecuvântarea Domnului va lucra atunci în inima voastră, limba nu va mai fi atât de ascuţită şi rugăciunea lui Iisus, rostită la răstimpurile necesare, vă va face să înţelegeţi că sunteţi păcătoşi, oprindu-vă măcar de la exteriorizarea mâniei sau de la păstrarea ei în minte şi în inimă.

Numele lui Iisus este dulce la rostit, izgoneşte demonii şi aduce înapoi îngerii cei buni, în inimă, în minte, în cuvânt şi în faptă, dăruindu-ne blândeţea care ne face fericiţi şi vrednici de a moşteni pământul (Matei 5, 5).

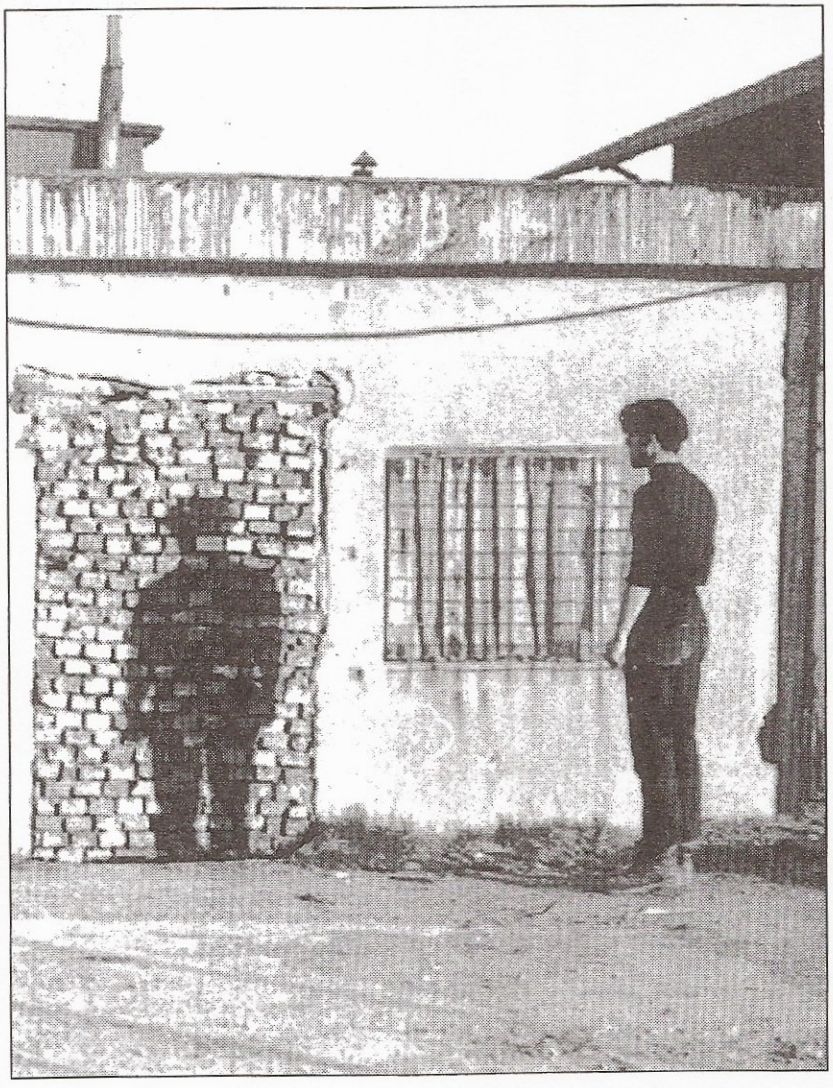

Foto: Petru IGNAT

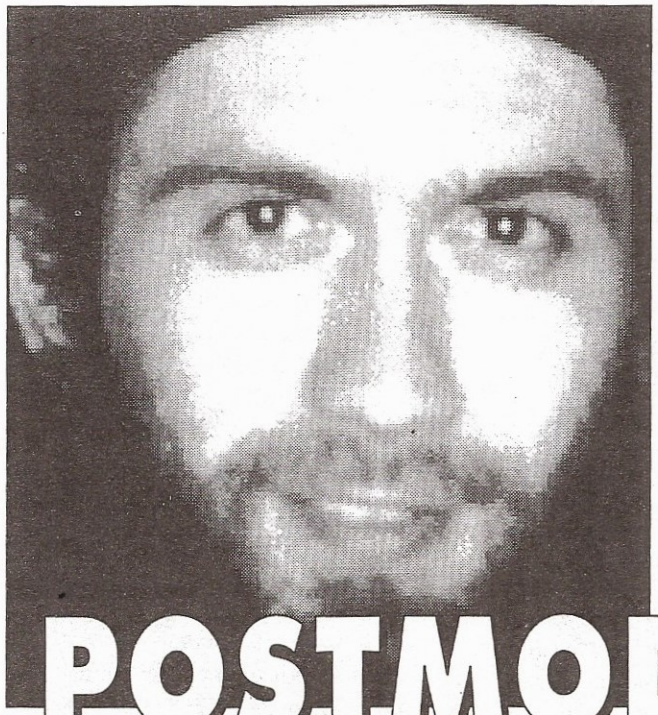

Biografia tânărului preot-monah Savatie uimește și, în egală măsură, indică un model. Este modelul renașterii spirituale a unui om. Cum s-a petrecut? Cititorii noștri vor găsi, poate, un răspuns parcurgând temele interviului de mai jos: poetul Ștefan Baștovoi, națiune, știință și globalizare.

POSTMODERNISM în rasă călugărească

Ieromonahul Savatie, pe numele său de mirean Ștefan Baștovoi, s-a născut în 1976, la Chișinău, în familia unui profesor de filozofie, propagandist al ateismului științific. Până la călugărie, a fost ancorat în concepțiile tatălui său.

*A absolvit Liceul de Artă „Octav Băncilă" din Iași. Când era în clasa a XII-a a fost internat la Spitalul Socola, unde a scris ciclul **„Un diazepam pentru dumnezeu"**, care l-a consacrat ca poet.*

Ulterior, a obținut premiile revistelor: Convorbiri Literare, Timpul, Dacia Literară.

*Este menționat în **O istorie deschisa a istoriei literaturii din Basarabia** de Mihai Cimpoi și în **Postmodernismul Romanesc** de Mircea Cărtărescu, ca și în alte volume de critică și de istorie literară. În anii 1996-1998 a fost student la Facultatea de Filozofie a Universității de Vest din Timișoara, pe care a abandonat-o.*

Din 1996 este membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova.

În 1999 a fost tuns în monahism, primind numele Savatie. La 28 octombrie 2000, a fost hirotonit ierodiacon, iar pe 4 august 2002, ieromonah. Astăzi viețuiește la Mănăstirea „Nașterea Domnului" din eparhia Edineț și Briceni, în Republica Moldova.

"Omul vechi rămâne în noi până la ultima suflare"

- Părinte, nu ați încercat nici o clipă să vă ascundeți trecutul tumultos. Să se datoreze asta faptului că nu v-ați desprins total de "omul vechi" care ați fost? Omul care ați fost pînă la călugărire a rămas adormit undeva în străfundurile sufletului și ale conștiinței Sfinției Voastre, așteptînd prilejul deșteptării, ori a "murit" odată cu tunderea în monahism?

Ceva a murit, ceva a mai rămas. Altfel nici nu se poate, citiți Patericurile, așa e monahismul. Sigur că omul vechi rămîne în noi pînă la ultima suflare așteptînd, după cum zici, prilej să se trezească. Dar trebuie să găsim limbă comună și cu el, cu omul acesta vechi din noi, să-l mai certăm, să-l mai punem la treabă. Prostii a făcut destule, ajunge!, acum să mai facă și ceva bun, măcar cît poate. În ce privește trecutul, ce am eu a ascunde? Om ca toți oamenii, trecut ca tot trecutul. Nici nu mă laud, nici nu mă rușinez. Eu trăiesc cu convingerea că trecutul nu există. Hristos a venit și a pus capăt trecutului. Și eu mă rog Lui ca fiecare clipă a vieții mele să fie un nou început, o nouă naștere și să nu mai socotească niciodată trecutul meu, pentru că trecutul întotdeauna e un hău plin de mizerie și de tristețe, pentru că trecutul este moarte. Veșnicia nu are trecut.

Vă este dor de poetul rebel Ștefan Baștovoi?

Mie nu mi-a plăcut niciodată să fiu rebel. Eu pur și simplu nu eram de acord cu lumea în care trăiam. În felul în care eram rebel atunci, sînt

rebel şi acum. Dar dacă prin "rebel" se înţelege să bei şi să te baţi, iar pe urmă să iei ghitara şi să plîngi, nu, de aşa ceva nu-mi este dor niciodată.

Cum se împacă un pasionat de Freud, care aţi fost, cu necesitatea curăţiei trupeşti în monahism?

Cine nu-i pasionat de Freud? Toţi suntem stăpîniţi de această patimă, aceasta este firea noastră. Dar mai există şi Dumnezeu. Dacă vrei, aceasta este o bună dovadă că Dumnezeu există, faptul că un pasionat de Freud a devenit călugăr.

Ce a declanşat convertirea la ortodoxie a unui adept al ateismului ştiinţific şi al unui pasionat de Nietzsche?

Nu pot să spun.

"România şi Basarabia nu prea au cultură"

Există vreo temă comună intelectualilor basarabeni-ruşi şi români cu rezonanţă în spaţiul ortodox, specifică acestuia şi care să nu ţină de domeniul creaţiei bisericeşti?

Există ceva comun la intelectualii din România şi cei din Basarabia, fără îndoială. De exemplu, faptul că basarabenii trag la copiator mintea românilor, atîta doar că xeroxul este rusesc. Ce să zic, nu prea avem noi cultură. Şi acesta este un alt punct comun pentru România şi Basarabia. În ce priveşte raportul cu ortodoxia, atît pe unii, cît şi pe alţii îi caracterizează îndepărtarea de aceasta. Eu cunosc mulţi intelectuali, îi cunosc personal pe mai toţi cei care au obiceiul să apară pe prima pagină în gazete, dar nu cunosc nici unul care să umble la Biserică. N-o zic ca pe un reproş, Doamne fereşte!, aşa eram şi eu.

Afectează asta în vreun fel evoluţia spirituală a comunităţii naţionale?

Vezi, înainte ca evoluţia să poată fi afectată, ea trebuie să existe. Nu ştiu dacă există o evoluţie naţională. Mă refer, în primul rînd, la evoluţia biologică, nu în sensul lui Darwin, desigur, ci mai mult demografic. Ultimele statistici din Republica Moldova ne spun că se nasc mai mulţi morţi decît vii. Peste 20 % din copii sînt născuţi din mame necăsătorite. A vorbi de cultură, de poezie în această situaţie mi se pare chiar puţin cinic.

Care este calea cea mai scurtă de întoarcere a unui intelectual, plin de mîndria îndoielii - "obligatorie pentru un om cult" -, la Biserică?

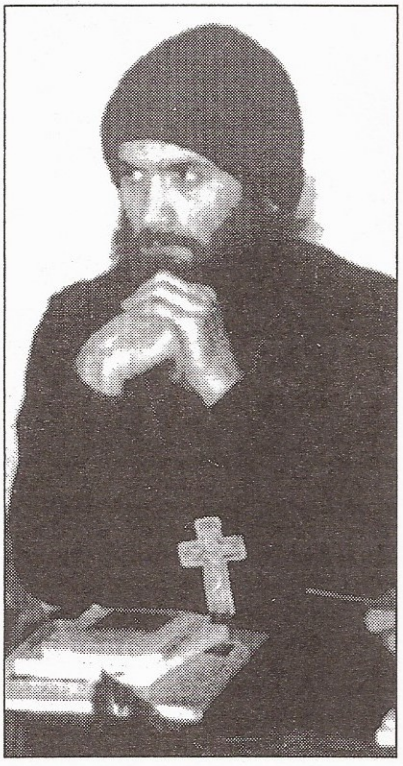

Dacă ar fi existat această cale, Dumnezeu ne-ar fi descoperit-o, că El vrea ca toţi să se mîntuiască şi să fie vii. Nu cunosc o astfel de cale şi nici nu mă gîndesc să o descopăr. Cred, şi nu mă îndoiesc, că Dumnezeu lucrează cu fiecare om aşa cum ştie El. Dumnezeu cunoaşte pe fiecare, căci "El ne-a făcut pe noi şi nu noi", cum zice David, şi se descoperă fiecăruia potrivit felului său de înţelegere. De exemplu, magilor le-a trimis un înger în chip de stea, pentru că aceia se pricepeau la stele.

"Ştiinţa confirmă şi întăreşte dogmele ortodoxe"

În ce fel este influenţată - dacă este - viaţa moral-spirituală a est-europenilor de către dezvoltarea tehnologică şi informaţională ameţitoare ?

Eu nu prea mai am legătură cu lumea. Am pierdut pulsul timpului meu. Aceasta o descopăr din scrisorile pe care le primesc. Pe de altă parte, e un lucru bun. Cineva din poeţii ruşi zicea că a fi contemporan cu timpul tău e semn de stagnare.

Astăzi, călugării au telefoane celulare, mănăstirile au pagini pe internet. Un monah poate locui în rugăciune şi, în acelaşi timp, explora locuri străine şi îndepărtate prin Internet fără a se sminti?

Locuri străine din Internet nu are nevoie nimeni să exploreze; străinătatea, cu sensul de necunoscut, nu e bună în nici un fel. Dar să-şi scrie scrisori poate. Ce rău e în asta? E şi aici un folos, dacă ştii să-l foloseşti. De exemplu, sărmanii oameni, care sînt asaltaţi de toate ispitele lumii în care trăim, pot suna sau scrie oricînd duhovnicului, să ceară un sfat, să primească o mîngîiere.

Un părinte bătrîn din Moscova povesteşte în una din cărţile sale un caz simpatic, potrivit pentru discuţia noastră. S-a întîmplat să fie luat peste picior în troleu de un tînăr ateu: "Ce, popa, cum e să mergi pe dracu', e bine?" "Nu-i nimic rău în a merge pe dracul - răspunse părintele cu blîndeţe -, mai rău e cînd dracul merge pe tine".

Mai mulţi preoţi ortodocşi din Europa răsăriteană şi de peste Ocean au înfierat minunile tehnologiei considerate drept unelte ale vrăjmaşului. Astfel, continuă o aprigă dezbatere despre semnificaţia cifrei 666, care ar fi înscrisă pe cărţile de identitate; au fost publicate broşuri despre nocivitatea spirituală a televizorului ş.a.m.d. Ortodoxia intră în contradicţie cu dezvoltarea tehnică şi informaţională?

Nu există nici o contradicţie între Ortodoxie şi dezvoltarea tehnică. Şi aici e musai să folosim cuvîntul Ortodoxie şi nu creştinism, deoarece

lupta cu ştiinţa este treaba romano-catolicilor şi a protestanţilor, care şi ei se numesc creştini. Ortodocşii n-au ars pe nimeni pe rug pentru faptul că ar crede că pămîntul se roteşte. Dogmatica romano-catolicilor şi a protestanţilor i-a pus în situaţia să nege ştiinţa, deoarece descoperirile ştiinţifice contraziceau închipuirile lor despre lume şi om. În ce ne priveşte pe noi, ştiinţa nu face decît să confirme şi să întărească dogmele ortodoxe.

Altceva este pseudo-ştiinţa, cînd. speculaţii de tipul lui Darwin sînt identificate cu ştiinţa. Noi nu trebuie să stigmatizăm ştiinţa numai pentru faptul că unii reprezentanţi ai ei au dat greş sau au urmărit scopuri diabolice. Acelaşi lucru se poate spune şi despre mulţi reprezentanţi ai Bisericii, dar asta nu înseamnă că Biserica nu este bună. Nu trebuie să separăm ştiinţa, cultura în general, de viaţa religioasă, în modul acesta brutal. Viaţa bisericească nu este ceva paralel cu realitatea, viaţa bisericească este adevărata noastră viaţă. Noi avem o mulţime de sfinţi care au fost împăraţi, demnitari de stat, soldaţi etc. Aceasta este viziunea ortodoxă, autentic creştină, asupra lumii şi a ştiinţei. Citiţi tratatele Sfîntului Grigore de Nyssa, episcop din veacul V, în special cele despre facerea omului, tîlcuirea la Hexameron (cele 6 zile ale facerii) şi tîlcuirea la titlurile psalmilor, unde sfîntul vorbeşte despre atmosferă şi circuitul elementelor în natură, despre mersul stelelor şi celelalte care au tulburat atît de mult pe inchizitorii romano-catolici. Aceasta ar fi atitudinea dogmatică, teoretică a Ortodoxiei faţă de ştiinţă.

În ce mă priveşte, nu recomand nimănui să privească televizorul, nici eu nu-l privesc şi nici muzică nu ascult. Dar motivele pentru care o zic sînt altele decît cele invocate de curentul pe care l-ai pomenit. Cred că dacă s-ar face un experiment, să se arate la televizor vreme de o săptămînă numai lucruri bune, să se schimbe afişele mizerabile de pe stradă, să înceteze muzica vulgară şi idioată care răsună de peste tot şi în locul lor să se cînte psalmi, cred că ne-am schimba mult părerea despre lume şi performanţele ştiinţei. Am înţelege că hîrburile acestea, pline de sîrmuliţe şi şurubaşe nu fac nimic, dacă nu este omul în spatele lor să le pornească cu răutatea sau cu bunătatea sa.

"Ortodoxia nu răspunde nici unei provocări"

Asistăm la un fenomen care pare de neoprit: globalizarea. Unul dintre efectele sale este nivelarea identităţilor, conştiinţelor, mentalităţilor etc. Diversitatea tinde să se topească în uniformitate. Va răspunde Ortodoxia acestei provocări?

Ortodoxia nu trebuie să răspundă nici unei provocări. Ea a răspuns o dată şi pentru totdeauna prin moartea lui Hristos. Dumnezeu pe cruce este răspunsul nostru lumii acesteia. Celelalte nu sînt ale noastre.

Limba principalului promotor al globalizării - engleza -, cîştigă tot mai mult teren. În România se înregistrează un fenomen de americanizare a limbii. Credeţi că este doar o modă sau un semn al slăbiciunii unei limbi care lasă locul alteia mai puternice?

Nu ştiu ce înseamnă o limbă slabă sau puternică, dar ştiu ce înseamnă un popor slab şi fără personalitate. Românii întotdeauna au fost impresionaţi de ceea ce vine de la străini. În veacul XIX vorbeau franţuzeşte, ceva mai înainte greceşte, acum americăneşte. Acelaşi popor, acelaşi fenomen, limba n-are nici o vină. Nu schimbarea limbii mă sperie pe mine, că limba spune ce-i zice mintea, ci schimbarea minţii. Nu că românii ar avea cine ştie ce minte bună, dar aşa cum e ea, totuşi e minte, pe cînd ceea ce ne aduce americanizarea este renunţarea totală la minte.

Cine ne asigură că aşa cum ne este înlocuită limba, nu ne va fi schimbată şi credinţa, printr-o campanie asiduă şi persuasivă? Vedem doar că se încearcă acreditarea ideii că principala piedică a progresului României este Biserica Ortodoxă, care, uzând de influenţa sa, se opune unor măsuri care "să ne aducă în rîndul lumii", cum este, bunăoară, legalizarea homosexualităţii.

Au dreptate. Biserica Ortodoxă este principala piedică în calea progresului oamenilor spre pierderea totală a minţii. Dar eu cred Celui care a zis că ea va rămîne pînă la sfîrşitul veacurilor. Întotdeauna se vor găsi un om - doi care să gîndească, iar ei vor putea vorbi şi altora, oricîţi ar fi, oricine ar fi. Asta mă face să fiu liniştit.

Interviu realizat de
Claudiu TÂRZIU

Volume publicate de Savatie Baştovoi

POEZIE: ***Elefantul promis*** **(1996, premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova pentru debut, Premiul Salonului Naţional de Carte de la Iaşi, Premiul Salonului Naţional de la Chişinău, premiu Fundaţiei Soros);** ***Cartea Războiului*** **(1997);** ***Peştele pescar - o poveste*** **(1998).**

ROMAN: ***Iepurii nu mor - pentru copiii sovietici care au crescut mari*****, (scris până la convertire, dar apărut în 2002).**

DUPĂ CONVERTIRE: ***Ortodoxia pentru postmoderniști în întrebări și răspunsuri*** **(împreună cu Nicolae Balotă, diaconul moscovit Andrei Kuraev și Dumitru Crudu - 2000);** ***Intre Freud si Hristos*** **(2001),** ***În căutarea aproapelui pierdut*** **(2002),** ***O pogorâre la iad, despre perversiuni și păcate în general*** **(2002).**

Holocaustul CULTURII CREȘTINE (2)

Literatura creștină dispărută definitiv din circuitul public după 1947

Silviu ALUPEI

Unul dintre tezaurele inestimabile ale creștinismului românesc antebelic l-a constituit numărul impresionant de biblioteci creștine. "Ateismul militant de stat" a distrus cu ferocitate orice fond de carte creștină aflat în mii de biblioteci particulare sau publice. Au fost tolerate, în anumite orașe mari, doar câteva „biblioteci de stat" cărora cenzura comunistă le-a impus „epurarea ideologică" și faimoasele fonduri de carte „S" (secret). În rest, tot ceea ce a însemnat carte creștină, revistă, ziar sau publicație religioasă, broșuri populare, în colecție sau tiraj de masă, a fost confiscat, distrus sau dispărut fără urmă. În numărul-pilot al revistei Rost am publicat o parte din titlurile dispărute definitiv din circuitul public după 1947, grupate tematic.

Cărți creștine din „Fondul Secret" al B.C.U. din Iași

În primavara anului 1990, timp de o săptămână, am lecturat aproape toate fișele fondului de carte ținut la secret de regimul comunist (așa numitul Fond „S", cu fișe însemnate printr-o literă „S" de culoare roșie). Fișierul „Fond secret" s-a aflat o bună bucată de vreme expus publicului la Biblioteca Centrală Universitară „Mihai Eminescu" (BCU) din Iași. Practic, am avut de consemnat și răsfoit fișe de cărți și autori puși la index de un regim politic care a văzut în gândirea creștină un adevărat dușman de moarte. O treime din totalul fișelor „secrete" erau din fondul de carte creștină.

Pagini dintre cele mai valoroase, mai ales dintre cele de gândire teologică, stau încă ascunse în fișierele fostului fond „S", în vreme ce teologii și gânditorii contemporani, „de tranziție" caută pe aiurea, cu ajutorul a tot felul de burse "ecumenice" și studii cosmopolite duhul Ortodoxiei naționale mult-pătimitoare.

Gruparea pe capitole de mai jos ne-a fost inspirată de tematicile unor biblioteci și colecții arhicunoscute în epocă.

Biserica națională

I. Câmpeanu, *Comorile Bisericii Creștine*, 1931; Teodor N. Popescu, *Vitalitatea Bisericii Ortodoxe,* 1942; Tit Șimedrea, *Biserica Răsăriteană*, 1928; serie de autori: *Biserica, neamul, cultura,* 1936 (ciclu de conferințe ținute de cei mai de seamă teologi ai vremii); I.P.S. Mitropolit dr. Nicolae al Ardealului, *Biserica neamului și drepturile ei*, Sibiu, 1928.

Duhul Ortodoxiei

*** *Iubirea Ortodoxiei*, 1939; *** *Lupta Ortodoxiei împotriva materialismului*, 1933; Marin C. Ionescu, *Altarul și amvonul,* 1942; Marin C. Ionescu, *Catedra și amvonul*. Lecturi practice de predici și conferințe religioase, 1942; Ioniță Nicodem, *Între Hristos și Antihrist. Din problemele creștinismului practic,* 1939; Popa Grigore, *În duhul Ortodoxiei Naționale,* 1942; I.P.S.

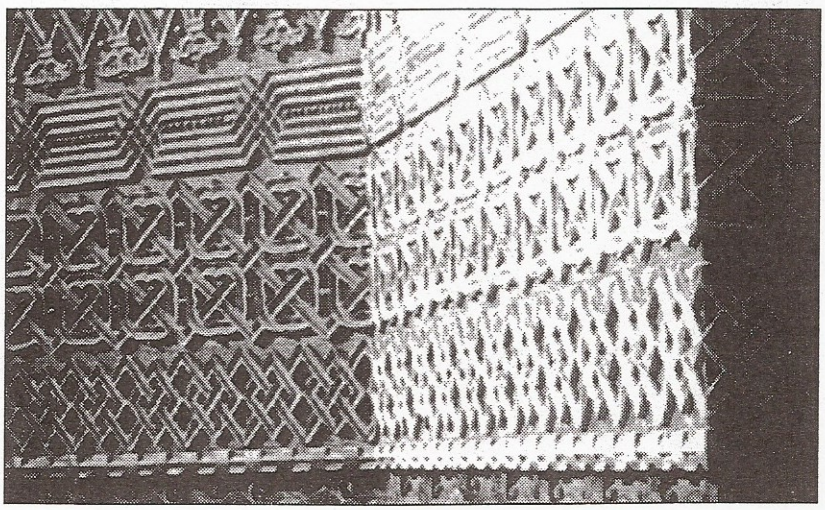

Mitrop. Dr. Nicolae al Ardealului, *Evanghelia și Democrația. Ortodoxia și Neamul. Biserica și Statul*, 1923.

Naționalismul-creștin

*** *Doctrina naționalist-creștină. Introducere*, 1928; C. Danita, *Elemente de doctrină naționalist-creștină*, 1932: Octavian Goga, *Ideea național-creștină*, 1935; N. Gr. Popescu-Prahova, *Creștinism și Națiune. Patrie și Religiune*, 1942;

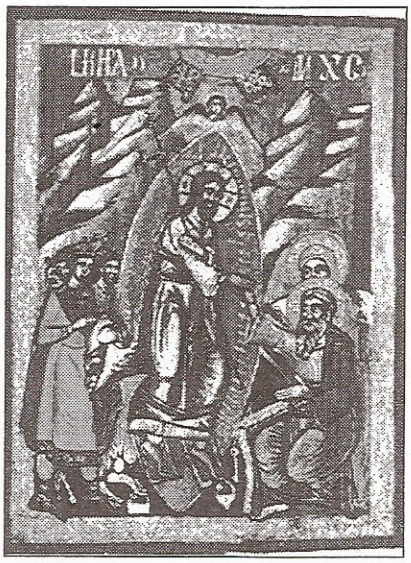

idem, *Un neam și un suflet*, 1923; D. Murărașu, *Naționalismul lui Mihail Eminescu*; Vasile Marin, Cuvinte către studenți - 1937; Ion Moța, *Cranii de lemn*, 1936; N. Roșu, *Dialectica naționalismului*; serie: *Biblioteca iubirii de Neam*.

Ortodoxie și Națiune

Mihail Manoilescu, *România și Ortodoxia*; Radu A. Florescu, *Dogme, rasă, națiune, stat*, 1934; N. Porsena, *Regenerarea Neamului Românesc*; Simion Mehedinți-Soveja, *Către noua generație. Biseria-Școala-Armata-Tineretul*, 1928.

Creștinismul social

*** *Biserica și problemele sociale*, 1933 (ciclu de conferințe); Șerban Ionescu, *Aspectul social al ortodoxiei* (conferințe), 1943-1944; Teodor N. Popescu, *Familia și religiunea*; Gh. Săndulescu, *Concepția creștină despre proprietate și dușmanii ei*, Tip. Mânăstirii Neamț, 1932.

Misionarism, omiletica, catehetica

Călăuza bunilor creștini, 1927; Spiridon Cândea, Hristos și *Mântuirea sufletească a orașenilor*; Petre Domșa, *Învățături creștinești pentru toate duminicile de peste an, pentru sărbători mai însemnate și altele*, 1937; Simion Mehedinți, *Parabole și învățături din Evanghelie*, 1935; Grigorie Gh. Comșa, *Brazde în ogorul Ortodoxiei*. Cuvântări ocazionale și articole, 1932; *Evanghelia și neamul*, 1935; *Flori din grădina sufletelor*, 1934; *În slujba misionarismului ortodox*, 1930; *Ortodoxia și românismul în trecutul nostru*, 1933; *Popasuri în via Domnului*, 1931; *Spre zări ale veșniciei*. Predici, cuvântări, articole, 1933.

Comunism, francmasonerie, iudaism

E. Diaconescu, *Imperialismul moscovit și Ortodoxia*, 1943; Inochentie Episcopul, *Apărarea religiei împotriva ateismului și comunismului*, 1938; I. Gh. Savin, *Iconoclaști și apostați contemporani*, 1932; Ioan Șt. Popescu, *Lecțiuni duminicale. Francmasoneria*, 1934; Prof. dr. univ. Nicolae Paulescu, *Spitalul, Coranul, Talmudul, Cahalul, Francmasoneria*, Buc., 1913;

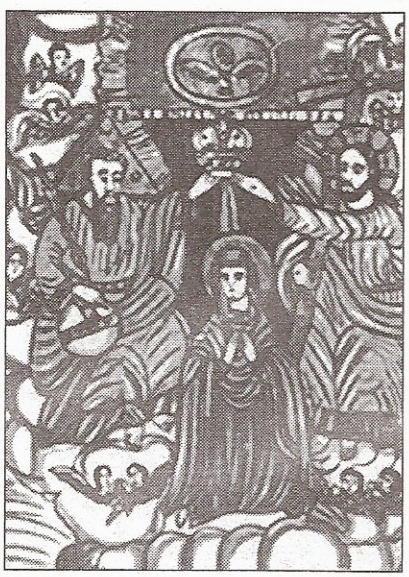

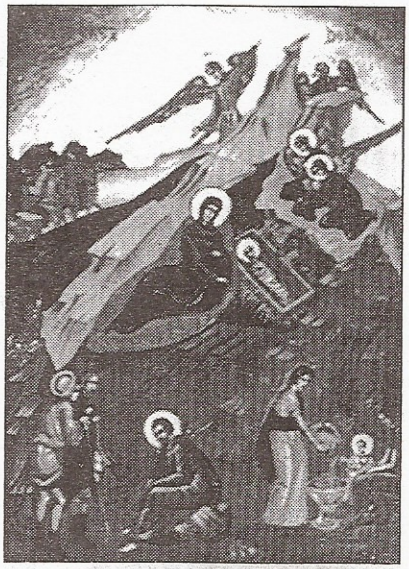

întreaga operă apologetică și seria de broșuri populare *Biserica și Sinagoga*; Editura Sfintei Episcopii a Argeșului, *Creștinismul și Francmasoneria. Ce este Francmasoneria pentru poporul creștin. Mijloacele popoarelor creștine de a o combate*, 1934; Ilariu Dobridor, *Decăderea dogmelor*; Ioan Nor Mironescu, *Moldova creștină și judaismul talmudic*, 1927; Ioan I. Moța, *Protocoalele înțeleptilor Sionului* (traducere și comentarii), 1923; Prof. univ. dr. N. Popescu - *Mălăiești, Iudeii și romanii*, 1939; Bibl. Inst. Biblic al BOR, *Studiu asupra Francmasoneriei*, de Mitropolit Nicolae al Ardealului (aprobat de Sf. Sinod, 1937).

Tinerimea creștină

Biblioteca *Tinerii Creștini*: Pr. dr. Vasile Coman, *Hristos și tineretul. Meditații religioase*, 1943; Mircea Vulcănescu și Mihail Manoilescu, *Tendințele tinerei generații*. Două conferințe, 1934; Grigorie Gh. Comșa, *Pentru viitorul tineretului român*, 1931.

Distrugerea Bibliotecii de Teologie de la Cernauți

Pierderea Bucovinei de Nord, odată cu invazia bolșevicilor în România Mare, la 23 august 1944, a însemnat pentru Biserică pierderea unui mare centru de cultură națională creștin-ortodoxă. La Cernăuți se formase în timp, după modelul

învățământului superior nemțesc, o viguroasă Facultate de Teologie Ortodoxă. Toți profesorii de teologie aveau cel puțin un doctorat într-o mare universitate din Apus, iar cursurile și tratatele lor țineau pasul cu tot ce apărea ca noutate editorială sau bibliografică în academiile occidentale. La Cernăuți s-au format teologi și profesori de religie ale căror nume s-au impus în învățământul românesc de toate gradele. Ba chiar la anumite discipline în Facultatea de teologie din Cernăuți existau profesori titulari care nu își aveau egali în restul centrelor (din București, Sibiu sau Iași). Să-i amintim aici pe savantul prof. dr. Vasile Găină (cu un tratat unic la acea vreme în teologia răsăriteană și care intrase în toate bibliotecile marilor Academii teologice din Apus - e vorba de *Teoria revelației*), pe prof. dr. N. Cotos, pe prof. dr. Em. Voiutschi (autorul unui inegalabil, până astăzi, *Tratat de morală ortodoxă*), pe prof. dr. Eusebie Popovici, pe canonistul docent V. Seșan.

Acești nemuritori dascăli de teologie ortodoxă au instruit, educat și format duhovnicește o preoțime bucovineană de elită, care a reușit - sub vicisitudinile istoriei - să mențină vie ortodoxia românească.

Regimul sovietic a distrus, după ocupație, întregul fond de carte al centrului universitar teologic din Cernăuți, prin confiscare, incendiere sau depozitare improprie. Spun martorii acelei nenorociri că nu s-a putut salva decât ce au luat cu ei refugiații, în zilele când Facultatea de Teologie de la Cernăuți a fost mutată la Suceava, unde - după un an sau doi - puținele cărți, reviste sau manuscrise salvate aveau să intre pe mâna bolșevicilor autohtoni. În asemenea condiții de prigoană, au dispărut pentru totdeauna fondurile de carte ale Bibliotecii de Teologie Cernăuți, ale Bibliotecii și Muzeului Arhidiecesan Cernăuți, ale Bibliotecii și Arhivei „Societății pentru Cultură și Literatura Română" Cernăuți.

Dimensiunile acestui holocaust cultural sînt astăzi practic imposibil de estimat. Au fost distruse ediții Princeps ale unor tratate și cărți ideologice valoroase, precum și manuscrisele lăsate spre tipărire, între anii 1860-1825, de o seamă de teologi, clerici sau mireni (intelectuali de marcă ai Bucovinei, care și-au donat opera scrisă bibliotecilor și societăților de cultură din Cernăuți).

Să citâm câțiva autori de astfel de manuscrise dispărute: Prof. dr. Nicolai Hacman (1808-1892), *Tratat de teologie morală* (1859); Prof. dr. Ioan Calinciuc (1812-1875), *Tratat de teologie dogmatică* (1860); Prof. dr. Vasile Ianovici (1806-1866), *Chrestomația limbii grecești a Sfinților Părinți și a altor scriitori bisericești* (1860) și *Biblia în limba română*; Prof. dr. C.A. Morariu, *Teologia morală* (1892), în epocă, un foarte apreciat tratat; Prof. dr. St. Saghin, *Explicarea Predicei de pe Munte*; Dimitrie Dan, membru corespondent al Academiei Române, Sf. *Tradițiune este asemenea izvor al revelațiunii Dumnezeiești ca și Sf. Scriptură*, 1879 (acest teolog a lăsat peste 20 de alte manuscrise).

Aceștia și mulți alți autori cu opere astăzi dispărute sunt consemnați în cartea Rolul preoțimii bucovinene în menținerea românismului, de la robirea (1775) - la dezrobirea Bucovinei, de Dan Dimitrie, Cernăuți, 1925.

Odată cu distrugerea bibliotecilor mai sus amintite, s-au pierdut pentru totdeauna și valoroase colecții de reviste, ziare sau diverse publicații în care au semnat preoțimea și intelectualitatea creștină din Bucovina. Cea mai importantă, desigur, a fost revista de teologie ortodoxă *Candela*.

Tot fără urmă au dispărut colecțiile următoarelor publicații: *Viitorul*

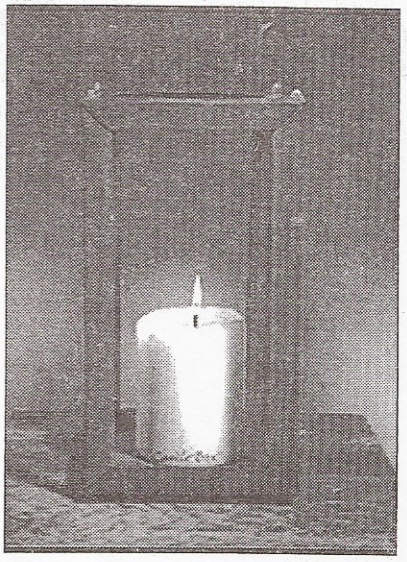

- foaie clericală din Cernăuți; *Deșteptarea* și *Steluța* - gazete poporale pentru creștini; *Glasul Bucovinei, Gazeta Bucovinei, Armonia* - reviste de cultură creștină; *Foaia Poporului, Foaia Săteanului, Calendarul Poporului* - gazete creștin-ortodoxe pentru popor; *Bucovina* - ziarul românilor bucovineni. În toate aceste publicații au apărut, de-a lungul vremii, mii de articole inspirate din învățăturile Bisericii, prin genuri publicistice astăzi marginalizate în presa complet laicizată. Ne referim la cuvântări religioase, conferințe pastorale, predici, omilii, discursuri, panegirice etc.-o adevărată hrană duhovnicească pentru un popor altădată însetat de credință și de cultură creștină.

O soartă și mai cumplită avea să aibă fondul de carte creștină din patrimoniul Facultății de Teologie Ortodoxă din Chișinău: întreaga bibliotecă a fost aruncată în foc de agenții NKVD.

SEMNALE EDITORIALE

Sfîntul Ioan al Crucii,
Integrala operei poetice

Editura *Christiana* începe acest an editorial în forță, cu un volum deosebit: *Integrala operei poetice a Sfîntului Ioan al Crucii*, cu textul spaniol original și cu fragmente din comentariile teologice în proză. Traducerea în românește aparține Ancăi Crivăț și lui Răzvan Codrescu. Ediția este îngrijită, cu o prefață și note de subsol de aceeași Anca Crivăț. Într-o notă, aflată pe ultima copertă, se arată: „Cu Sfîntul Ioan al Crucii (1542 - 1591) Apusul a cunoscut unul dintre momentele lui de grație mistică, iar Spania creștină și imperială, la apogeul gloriei sale, și-a agonisit cea mai desăvîrșită expresie lirico-religioasă în grai castilian. În poezia misticului carmelitan, ca și în

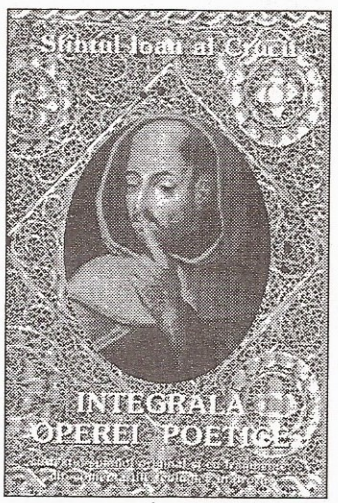

vestitele sale comentarii teologice în proză, se întîlnesc tradiția mistico-teologică a Răsăritului (mai ales Dionisie Pseudo-Areopagitul și Sfîntul Ioan Climax) cu tradiția mistico-teologică a Apusului (mai ales Sfîntul Bernard și Meister Eckart), mărturisind, o dată mai mult, unitatea esențială a Europei creștine".

Ieromonahul Rafail Noica,
Cultura Duhului

Retrasul și îmbunătățitul ieromonah Rafail, fiul filosofului Constantin

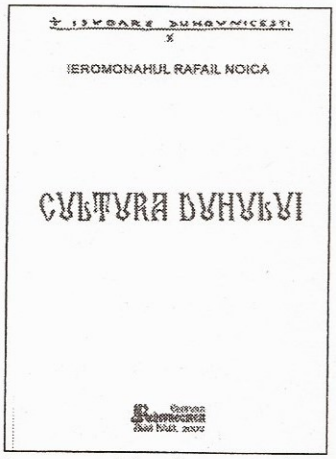

Noica, nu obișnuieste să-și scrie gîndurile, căci prețuiește mai mult transmiterea lor prin graiul viu. Totuși, cei flămînzi după un cuvînt de folos de la el sunt foarte numeroși și destul de puțini reușesc să-l afle direct din gura Părintelui. Drept pentru care, Părintele Rafail a fost convins să se lase înregistrat cu diverse prilejuri. Transcrierea acestor înregistrări a fost închisă între coperțile unui volum intitulat *Cultura Duhului*, apărută la Editura *Întregirii* din Alba Iulia (2002). Astfel ne împărtășim din gîndurile Părintelui Rafail despre „Cuvîntul lui Dumnezeu - Cultura Duhului", duhovnicie, pocăință, frica lui Dumnezeu, post și iertare, despre om.

Ion Vlăducă,
Firmilian Gherasim,
Ortodoxia și eroarea evoluționistă

Editura *Scara* combate, prin broșura *Ortodoxia și eroarea evoluționistă* (2002), serios și credibil, cu argumente științifice, unei teorii care bulversează de prea multă vreme întreaga lume.

Volumul biofizicianului Firmilian Gherasim (astăzi monah) și al matematicianului Ion Vlăducă arată că evoluționismul, în înțelegerea lui strict științifică, este înțesat de erori de logică și de neadevăruri. Lista cu cele mai frecvente 13 erori de logică în raționamentele evoluționiste ne îndreptățesc să spunem că omului i s-a întîmplat ceva grav: bolile sufletești ale umanității îi atacă deja creierul, rațiunea. Ni se explică că evoluționismul este de două feluri: ateist - care afirmă că speciile de animale s-au transformat unele în altele, în miliarde de ani, de la formele unicelulare pînă la om; și teist - erezia care susține ca evoluția speciilor s-a petrecut prin lucrarea directă a lui Dumnezeu. Autorii demontează ambele ipoteze cu instrumente științifice.

Bogdan George Rădulescu,
Pentru o nouă Dreaptă

Volumul de debut al colaboratorului nostru Bogdan George Rădulescu, *Pentru o nouă Dreaptă* (Ed. *Dacia*, 2002), este de natură să nască dezbateri aprinse. Considerată de Teodor Baconski drept „cea mai sistematică sinteză românească despre rădăcinile, ipostazele contemporane, dificultățile teoretice, tribulațiile volitive și virtualitățile dinamice ale gîndirii de dreapta", va deranja, inevitabil, atît la stînga, cît și la dreapta. Reacția adversă a Stîngii - dar mai ales a stîngiștilor infestați de *political corectness* - este de la sine explicabilă și așteptată. Cea dinspre Dreapta, însă, va fi declanșată de viziunea „originală" a autorului asupra temei și mai cu seamă de o serie de judecăți de valoare pe care le face pe seama Dreptei de ieri și de azi. Bogdan George Rădulescu arată și care sunt, din punctul său de vedere, orientările pentru construcția unei noi Drepte în România de astăzi, repere care suportă destule obiecții. Pentru că aici ne-am propus doar un scurt semnal editorial, vom reveni cu o amplă analiză asupra cărții.

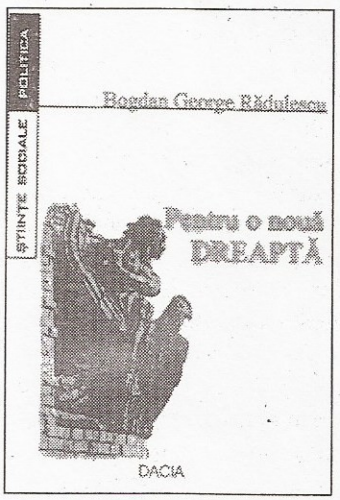

O vizită istorică:
Voronin la Casa Albă

Radu DUMITRESCU

Fără îndoială că vizita președintelui unei minuscule țări din Est în capitala superputerii mondiale - am numit SUA - e un eveniment deosebit, având în vedere atât disproporția politico-strategică dintre părți cât și contextul internațional tensionat (și într-o continuă metamorfoză) de după 11 septembrie 2001. Vizita delegației Republicii Moldova a fost suficient de complexă dacă ținem cont de întâlnirile președinților Bush și Voronin, de contactele avute de oficialii moldoveni cu reprezentanți politici (senatori, congressmeni, guvernatori de state), militari (Washing și Fort Bragg) și economici (oameni de afaceri). De la ideea deschiderii unui centru comercial al Republicii Moldova în Carolina de Nord și până la ipoteza cooperării cu trupe N.A.T.O. pe linia Nistrului, se pare că Republica Moldova a realizat un salt impresionant, de la anonimat la teritoriu special, în ochii administrației americane.

Deplasarea la Washington pare să fi luat oarecum prin surpriză autoritățile moldovene, care, acționând amatorist, i-au făcut o vizită publică și președintelui Rusiei, Vladimir Putin. Această acțiune fără o acoperire potrivită, a demonstrat din nou existența unor raporturi de subordonare pe relația Moscova - Chișinău, dar și impertinența oficialilor moldoveni, care puteau să înțeleagă că prin acest gest vor aduce un afront americanilor. În plus, se pare că delegația Republicii Moldova ar fi primit în componență doi supraveghetori moscoviți, deghizați în basarabeni, care să-i ofere o consiliere potrivită lui Voronin în momente delicate. Este într-un fel de neînțeles cum, într-o situație specială ca aceasta, moldovenii și rușii nu au reușit să-și camufleze total coordonarea. Faptul poate însemna că rușii i-au atenționat deliberat pe americani că Republica Moldova se află în sfera de influență a Moscovei.

Detaliile oficiale ale vizitei delegației Republicii Moldova în SUA par să indice o relație nouă, în condițiile în care Chișinăul acceptă ideea implicării Statelor Unite în medierea conflictului transnistrean (subminând astfel interese rusești la Nistru), iar americanii promit sprijin pentru rezolvarea problemelor financiare ale micuței republici din Est (deblocarea relațiilor cu F.M.I. și Banca Mondială). Timpul va arăta însă încărcătura de sinceritate a discursului delegației Republicii Moldova, prin transpunerea în practică a dialogului moldo-american, sau din contră, prin blocarea lui, uzitând de tertipuri judiciare și administrative.

Apariția unui posibil compromis moldo-american a alertat presa rusă, care a simțit o „încălcare" a „imperiului" de către rivalul transatlantic. *Vrennia novostei* scria despre pierderea pozițiilor Rusiei la Nistru în condițiile în care Republica Moldova, atrasă de banii și favorurile Statelor Unite, ar putea trăda pe „fratele mai mare". *Nezavissimaia Gazeta* aborda ideea amânării integrării Moldovei în comunitatea euro-asiatică, la cârma căreia este Rusia, la cererea americanilor. Cu toate alarmările ziarelor rusești, timpurile unei independențe absolute a Chișinăului față de Moscova sunt încă departe. Republica Moldova depinde încă de ajutorul economic rusesc, iar partidul de guvernământ are un destin legat ideologic de Est și nu de Vest. O reorientare a Republicii Moldova către Occident ar avea drept efecte imediate prăbușirea puterii comuniste și o profundă criză economică, efecte care nu permit actualei conduceri să riște destinul pseudo-elitei politice basarabene.

Dacă americanii s-au oferit să ușureze situația financiară a Republicii să caute o soluție pentru plata datoriei externe (1,3 miliarde de dolari), probabil au cerut și ceva în schimb. Chestiunile punctuale s-ar referi la rezolvarea situației din Transnistria și retragerea rusă și păstrarea organizației GUUAM (Georgia, Ucraina, Uzbekistan, Republica Moldova) care incomodează planurile integraționiste rusești. Chestiunile generale ar trebui să țină cont de apropiata transferare a granitei N.A.T.O. pe Prut, de ofensiva mondială pentru democratizare și de închiderea spațiilor ex-sovietice pen-

tru teroriști, traficanți de droguri și arme. Intrarea României în N.A.T.O. ar trebui să însemne securitate în zona Prut - Nistru, adică stingerea focarelor de conflict și o politică mai prudentă și mai amicală din partea celor două state românești, fără provocări și incitări inutile. Această securitate pruto-nistreană obligă Republica Moldova la calm și responsabilitate în relațiile cu România, dar nu dă automat undă verde Bucureștiului pentru energizarea politicilor pro-românești în Basarabia. Probabil americanii vor dori să vadă și din partea României abțineri de la implicarea în treburile interne ale vecinului.

Obținerea unei zone securizate între Prut și Nistru ar implica și acțiuni mai hotărâte ale guvernului Republicii Moldova în stoparea traficului de arme și droguri (de proporții mai mari în Transnistria) și în monitorizarea persoanelor considerate periculoase (sau organizații, rețele etc.) de către guvernul american.

Nu în ultimul rând, președintele Bush, acuzat acasă că sacrifică ideile democratice pe altarul războiului antiterorist, probabil a presat pentru o mai mare democratizare a Republicii Moldova. În a doua jumătate a anului 2002, Bush a hotărât să transforme relațiile amicale cu despoții euro - asiatici (Pervez Musharaf - Pakistan, Islam Karimov - Uzbekistan, Mahatir Mohamad - Malaezia) în oportunități pentru o ofensivă a democrației. Ideea exportului democrației în lumea musulmană, și în republicile ex-sovietice, face parte din strategia americană de construire a unei lumi mai sigure prin armonizare ideologică și de sistem politic, iar Republica Moldova nu putea trece neatenționată la acest capitol.

Invitația adresată președintelui Voronin se constituie și într-un semnal pentru Rusia, demonstrând voința americană de implicare în zonă și de schimbare a unora dintre stările de lucruri întâlnite la nivelul anului 2002. Invitația e un semnal destul de puternic, astfel încât Rusia să-l perceapă ca atare. Fiind însă doar o periferie a sferei americane, Republica Moldova poate fi însă abandonată dacă se produce o reordonare a priorităților la Casa Albă. O simplă vizită nu echivalează cu o prezență americană masivă. Putem spune doar că s-a conturat o ipoteză a unui condominium ruso-american în spațiul Pruto - Nistrian, dar este valabilă și varianta unor interese minime, conjuncturale, din partea americanilor, care să nu afecteze decisiv structura pro-rusească a societății moldovene.

Pe linia adâncirii democrației, America își atenționează partenerii să nu copie măsurile luate de administrația Bush în ceea ce privește limitarea libertăților interne. America face acest lucru deoarece teroriștii pot specula libertățile interne mari, în timp ce despoții euro-asiatici au tendința să-și justifice regimurile semi-tiranice printr-un paralelism cu ceea ce se întâmplă în SUA.

Ferm convins că Washingtonul lansează o modă generală, Voronin a promovat un proiect de lege „cu privire la contracararea activității extremiste" (care, printre altele, prevede pedepse penale pentru conducătorii de ziare, ONG-uri și organizații religioase). Atenția sporită a americanilor față de dezvoltarea democrației la Marea Neagră și în Golful Persic a condus probabil la anume sesizări către intențiile autoritare ale președintelui Voronin.

Pe termen scurt, putem spune că vizita lui Voronin în SUA s-a constituit într-un succes de imagine. Deși s-a discutat despre reforme economice, despre Transnistria, oportunități comerciale sau deschideri politice, cotidianul oficial al Puterii, *Moldova Suverană*, insista pe o falsă simbolistică: Statele Unite nu ar susține un asemenea regim. Pentru populația din Republica Moldova, fără un anume grad de cultură civică, o asemenea afirmație poate părea adevărată, iar posibilele urmări pe termen scurt ale întâlnirii Bush - Voronin nu vor face decât să accentueze acest lucru.

Privită însă la nivel macro, noua relație moldo-americană este una instabilă deoarece în joc sunt prinși mai mulți actori secundari (români,ruși, transnistreni, ucraineni), iar sinceritatea lor în a aborda relații corecte lasă mult de dorit. Fiind la periferia lumii democratice dar la distanță rezonabilă de Rusia, resursele ce trebuie alocate de cele două părți sunt profund inegale, cu un dezechilibru favorabil Moscovei dacă ținem cont și de minoritatea rusă din Republica Moldova. Voința de moment a americanilor se poate subscrie unui capriciu sau unei politici care nu va fi urmată de alți președinți, în timp ce pentru Rusia, Basarabia e ca un teritoriu care îi definește decisiv orgoliul de mare putere.

Previziuni pentru evaluarea clară a noii situații din spațiul pruto-nistrean nu pot fi făcute pe termen lung, din lipsă de elemente decisive. Situația poate încă evolua în orice mod. În aceste condiții, România ar trebui să manifeste prudență și să nu încerce să profite de o ocazie care nu s-a cristalizat încă.

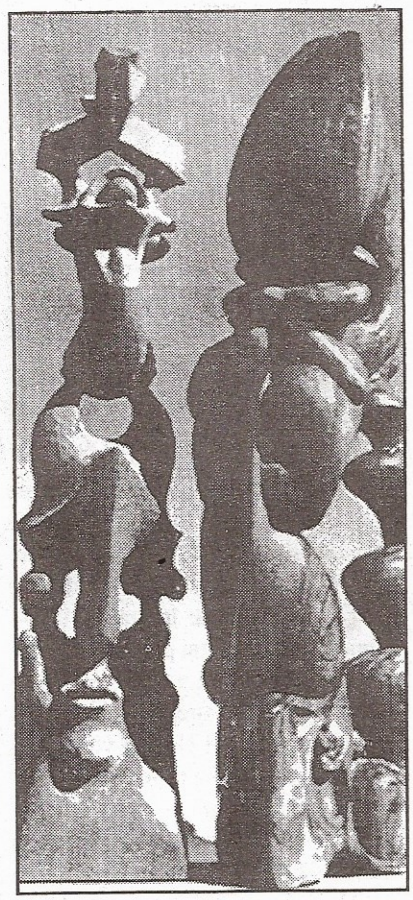

Liturghia neagră*

Sfânta liturghie ortodoxă, folosită ca incantație vrăjitorească într-un film deocheat

Lucian POPESCU

Cel din urmă film a lui Kubrick, Eyes Wide Shut („Cu ochii larg închiși"), **difuzat recent și la o televiziune românească, este un afront intolerabil la adresa creștinilor ortodocși. Filmul nu are cap și coadă, în schimb este plin de scene perverse. În plus, Sfânta liturghie este folosită drept incantație vrăjitorească în scena balului mascat.**

Muzica pătrunzătoare, misterioasă, pe care se desfășoară începutul negrei ceremonii ce precede orgia sexuală este, de fapt, o liturghie ortodoxă înregistrată la Baia Mare și redată invers, pentru a nu se distinge nici cuvintele, nici adevărata linie melodică.

În același scop au fost adăugate tonurile de orgă cantate de personajul Nick Nightingale, pianistul nesăbuit din film.

Compozitoarea, chipurile, a acestei „piese muzicale" se numește Jocelyn Pook și și-a dobândit o celebritate uriașă pentru coloana sonoră a filmului. A fost nominalizată la „Globul de Aur" și ea însăși mărturisește că nu știe dacă va putea să-și egaleze performanța din acest film. Criticii importanți de la Hollywood apreciază chiar mai mult muzica din film decât filmul însuși, pe care-l consideră făcut în grabă și practic neterminat.

Melodia a apărut mai întâi pe albumul „Deluge" al compozitoarei, de unde a fost apoi preluată în filmul lui Kubrick.

Problema cu aceasta bucată muzicală se pare că este însă mult mai complicată decât pare. Mai întâi, trebuie spus că în ciuda interesului enorm suscitat de muzica din acest film, aproape nicăieri nu se spune că este vorba aici de o liturghie cântată în românește și redată invers. Că s-a dorit păstrarea secretului stau mărturie articolele unor cunoscuți critici de film care comentează detaliat coloana sonoră a filmului, interpreți, piese, iar când ajung la scena balului mascat nu știu ce să spună. (Vezi de ex.http://www.cinemusic.net/reviews-/1999/eyeswideshut.html). Este adevărat că Jocelyn Pook a dat acum doi ani un interviu unui post de radio din New York (http://wnyc.org/) în care mărturisea că piesa nu-i aparține și că este o prelucrare a unei înregistrări făcute într-o biserică din Baia Mare, însă acest interviu nu a fost preluat de presa scrisă și aproape nimeni nu știe de el.

Mica secretomanie se datorează în special unui incident petrecut la turnarea filmului.

Inițial, Jocelyn Pook pusese imediat după scena ceremoniei de la balul mascat un fragment de text sacru hindus acompaniat de muzică. Imediat comunitatea hindusă din Marea Britanie a amenințat cu un scandal enorm, iar casa Warner Bros a hotarat că e mai bine să nu agite apele. Așa că a fost aleasă o piesă „din aceeași limbă" (sfântă ignoranță!) care folosea un text „neutru" și, în fond, „câtă lume știe hindu la Veneția, unde a fost prezentat mai întâi filmul", se întreabă naiv fiica lui Kubrick, care povestește episodul. (vezi de pildă: http://-www.caltanet.it/2003/archiviokubrick.php?http://www.archiviokubrick.it/film/ews/audio/index.html?main=migrations)

Pentru ca Biserica Ortodoxă să nu tragă și ea clopotele, mai ales că în această situație cineva s-ar putea gândi chiar la o batjocură sau, mai rău, la un ritual demonizant, producătorii au hotărât să păstreze tăcerea în privința liturghiei românești.

Trebuie spus că această bucată sonoră a apărut deja pe trei dintre cele cinci albume ale britanicei, fapt care arată fără dubiu că este piesa ei de rezistență. Așa că o mulțime de oameni ascultă ceea ce s-ar putea numi o liturghie neagră cântată în românește fără să știe despre ce e vorba în realitate. Mai mult, nicăieri nu se spune că Jocelyn Pook nu a avut nici o contribuție la compunerea ei. Ceea ce a făcut britanica poate face și un copil de clasa a doua. (Sigur, există informația asta pe Internet: de exemplu la http://www.amzmusiczine.com 03_00/jpook.htm, dar nu o veți găsi pe vreun site oficial privind discurile compozitoarei.)

De altfel, Jocelyn Pook a mai fost învinuită că a preluat, pe ascuns, în melodiile ei bucăți muzicale ale altor compozitori. Unul dintre cei piratați este Dimitri Sostakovici.

* articol preluat de pe www.anchete.ro

Alt Eminescu

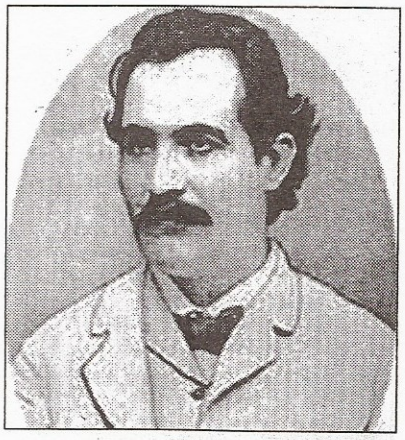

Nicolae TESCANU

Rare sunt momentele când în presa românească se încearcă dezvăluirea adevăratei dimensiuni a lui Mihai Eminescu, scuturată de poncifele, etichetele murdare și isteriile unor „demistificatori" de ocazie. Un astfel de moment s-a consumat în preajma zilei de naștere a poetului, în emisiunea *„100 de minute pe Calea Victoriei"*, realizată la B1TV de Mugur Vasiliu (între altele, fost secretar de stat la Departamentul Românilor de Pretutindeni - în 1997 - și actual director al revistei cultural-politice *„Scara"*).

Păcătuind sub unele aspecte (care țin mai degrabă de formă decât de fond), emisiunea a fost totuși o dovadă de curaj, într-o societate în care a spune adevărul este un act revoluționar. Iar această emisiune și-a propus tocmai restabilirea adevărului despre Eminescu.

Dezbaterea despre Eminescu - poetul, publicistul, gânditorul economic, filosoful politic, omul de acțiune civică și creștinul - s-a vrut o replică irefutabilă la josnicul atac asupra principalului reper al spiritualității noastre la care s-au dedat, în urmă cu doi ani, promotorii lui *political corectness* de la *Dilema*. Din nefericire, nu toți participanții la dezbatere au fost dintre cei mai potriviți - ca să folosim un eufemism - spre „a-i lua apărarea" lui Eminescu și nici discuția nu a avut un curs ireproșabil. N-am prea înțeles, de pildă, ce rost a avut prezența în studio a lui Mihai Ungheanu, cunoscut protocronist și peremist înrăit, care nici nu a spus ceva memorabil.

Astfel s-a deschis calea contestării unora dintre ipotezele rostite acolo cu ton de sentințe.

Trecând peste toate neajunsurile, am avut prilejul să aflăm lucruri fundamentale despre ultimii ani de viață și despre moartea lui Eminescu. Afirmațiile făcute în *„100 de minute..."*, dacă nu pot fi crezute capcoadă, cel puțin se constituie în puncte de plecare pentru o dezbatere națională. Cu atât mai mult cu cât ele schimbă în chip radical percepția publică asupra a ceea ce a însemnat în epocă Mihai Eminescu.

Dr. Vladimir Beliș (fost șef al Institutului Medico-Legal) și controversatul publicist Theodor Codreanu au susținut că nebunia lui Eminescu a fost invenția unor conspiratori - aflați sub conducerea maleficului Titu Maiorescu - menită să declanșeze moartea civilă a poetului, premergătoare morții fizice (prin injectarea de mercur). Și că internarea sa în ospiciu a fost, în fapt, o veritabilă arestare, la care a complotat până și Ioan Slavici, vechi prieten al autorului Luceafărului. Dr. Beliș a explicat că simptomele reținute de medicii care l-au consultat pe Eminescu contrazic ipoteza că acesta ar fi fost bolnav de sifilis - boală care i-ar fi afectat în timp judecata.

Beliș și Codreanu au mai spus că publicistul de la Timpul a fost unul dintre capii unei mișcări paramilitare, conspirate în Societatea Culturală Carpați, care avea misiunea de a declanșa un război pentru eliberarea Ardealului de sub stăpânirea austro-ungară. Și iată-l astfel zugrăvit pe Eminescu drept un luptător pentru idealurile neamului, care estompează imaginea de poet neînțeles, ce convine mai mult anumitor medii de la noi.

La rândul său, eminescologul Nicolae Georgescu a arătat, pe scurt, cum, printr-un joc al semnelor de punctuație, sensul unor versuri ale lui Eminescu a fost modificat total, făcând dintr-un poet profund creștin unul ateu. Poemele din varianta apărută în îngrijirea lui Titu Maiorescu ar fi sensibil diferite de cele originale. Edițiile ulteriroare ale poeziilor eminesciene au păstrat forma dată de Maiorescu.

O replică scandaloasă

Ne-am fi așteptat ca acestea și multe alte afirmații să fi fost disecate, combătute sau confirmate, în orice caz dezbătute în publicațiile culturale și numai. Tăcerea, parcă vinovată, a presei a fost ruptă doar de o mică răutate care și-a făcut loc în paginile *„României literare"*. Un *Telefil*, care și-a ridicat temerar glasul critic de după porecla pitică, înjurându-i de-a valma pe realizator și pe invitații de la *„100 de minute..."*, a taxat emisiunea lui Mugur Vasiliu drept un „delir ideologic naționalist"! Deci, a vorbi despre Eminescu în alți termeni decât ignobili, este semn de nebunie naționalistă. Fapt pentru care, *Telefilul* își intitulează tumoarea „literară", cum altfel?, „Un scandal". Pentru *Telefilul* cam debil, ușoarele ezitări de început ale lui Mugur Vasiliu (de formație filolog) se traduc într-un mod de prezentare „incoerent și pe alocuri agramat". Iar obiecțiile pertinente ale doctorului Beliș referitoare la diagnosticul de sifilis îi par „incompetență revoltă". Și așa mai departe.

În finalul cronicii sale, aprigul polemist anonim se bucură, nevoie mare, că o astfel de emisiune a fost difuzată în reluare la miezul nopții de sâmbătă spre duminică, pricină pentru care e puțin probabil ca „inepțiile din suta de minute a dlui Vasiliu" să fi avut o audiență mare. Atât. *Telefilul* nu a fost capabil să emane vreun argument care să dărâme ipotezele participanților la dezbatere. I-a fost mai la îndemână să adopte falsa superioritate a celui care le știe pe toate dar nu se coboară la a-i lumina pe plebei. I-a fost mai comod să azvârle din vârful peniței un „ba, pe-a mă-ti!" plin de găunoasă înțelepciune, decât să coboare în arena luptei de idei.

Acum, că un neica-nimeni așterne pe hârtie niscaiva ocări, nu-i de mirare, inacceptabil este doar că i le publică o revistă de talia *„României literare"*.

Romfest XXI Consiliul Director:

București
Secretar general,
ing. Nicu Butnaru,
e-mail: romfest@romfest.org
tel: 0723.504.807
tel/fax: 021.778.53.61

Șefi ai filialelor Romfest XXI

Iași
prof. drd. Mihail Albișteanu
e-mail: iasi@romfest.org
tel:0740 132 215

Bacău
col. (r) Cozma Lucinschi
e-mail: bacau@romfest.org
tel: 0234. 180.180

Galați
prof. drd. Cătălin Maghiar
e-mail: galati@romfest.org
tel: 0721.412.360

Brașov
jr. Dragoș Gladcă
e-mail: brasov@romfest.org
tel: 0744.153.388

Reprezentanți teritoriali ai Romfest XXI

Neamț
Claudiu Ungureanu
e-mail: neamt@romfest.org
tel: 0745.771.897

Vaslui
prof. Virgil Lupu
e-mail: vaslui@romfest.org
tel: 035.42.41.52

Sibiu
Marius Săraru
e-mail: sibiu@romfest.org
tel: 0269.237.387

Cluj
jr. Florin Chiver
e-mail: cluj@romfest.orgtel: 0723.059.992

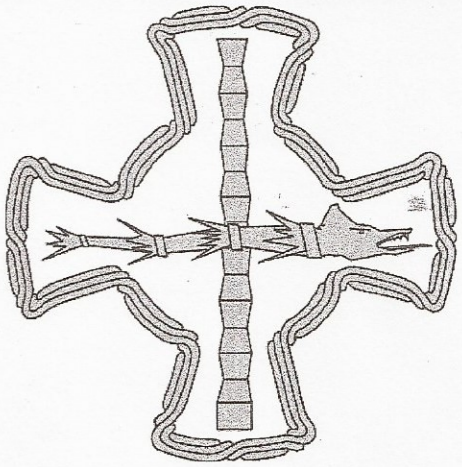

Cum puteți să vă implicați

Iată cum pot să se implice cei care nutresc aceleași idei ca noi:

- Aderând la asociația Romfest XXI.
- Donând bani (lunar sau punctual), obiecte sau consumabile pentru revistă.
- Efectuând expertize în domeniile circumscrise scopului nostru.
- Oferindu-se pentru a face alte servicii organizației.
- Contribuind la o cât mai largă difuzare a revistei ***Rost.***
- Punând un banner al organizației pe siteul lor pe Internet.
- Vorbind în cât mai multe cercuri despre scopul și acțiunile Romfest XXI.
- Participând la dezbaterile din forumurile de pe pagina noastră pe Internet.

Cei care doresc să se implice în acțiunea de afirmare a identității naționale, de recuperare și promovare a valorilor tradiționale, de consolidare a unei elite care să ofere soluții la problemele societății românești de azi, ne pot contacta:

- prin e-mail: romfest@romfest.org
- prin telefon: 0723.504.807
- prin poștă: C.P. 62, Oficiul Poștal 66, București.

Semnul organizației

Romfest XXI are ca semn distinctiv o cruce închipuită dintr-o frânghie bizantină de culoare aurie, având în centru, pe fond verde, o altă cruce, formată din coloana infinitului și steagul dacic. Crucea este în primul rând simbolul *jertfei,* iar frânghia bizantină indică *dreapta credință.*

Coloana infinită reprezintă *aspirația spre absolut*, dorința de desăvârșire și devenirea pe verticală a neamului. Drapelul dacic – capul de lup cu trup de șarpe – arată *originea neamului românesc* și vechimea sa bimilenară. Pe de altă parte, capul de lup este simbol al voinței, tenacității și dârzeniei dacilor, în vreme se șarpele este simbol al *înțelepciunii* omenești.

Auriul este culoarea *divinității,* iar verdele semnifică *tinerețea* și *renașterea spirituală*, asemănătoare, într-un alt plan, cu redeșteptarea naturii la viață, primăvara.

---

rost

manifest românesc

Abonamente

Abonamentele se fac trimițând un mandat poștal (în care specificați citeț numele, adresa completă și perioada de abonament) pe numele Nicu Butnaru, Aleea Potaisa nr. 2, bl. M4, sc. A, ap. 32, sector 6, București.

Prețul unui abonament: ● 3 luni: 45.000 lei ● 6 luni: 90.000 lei ● 12 luni: 180.000 lei.

Pentru abonații din Europa abonamentul este de 22 Euro, iar pentru cei de pe celelalte continente, 52 USD pe an. Taxele poștale sunt incluse în preț.

Farmacia naturii

Str. Erou Gh. Rusu, Bl. 4, Sc. G, Ap. 4, Bacău, 5500
Telefon/Fax: 0234-137346, 0744-155098
e-mail: iuliabarbu@hotmail.com

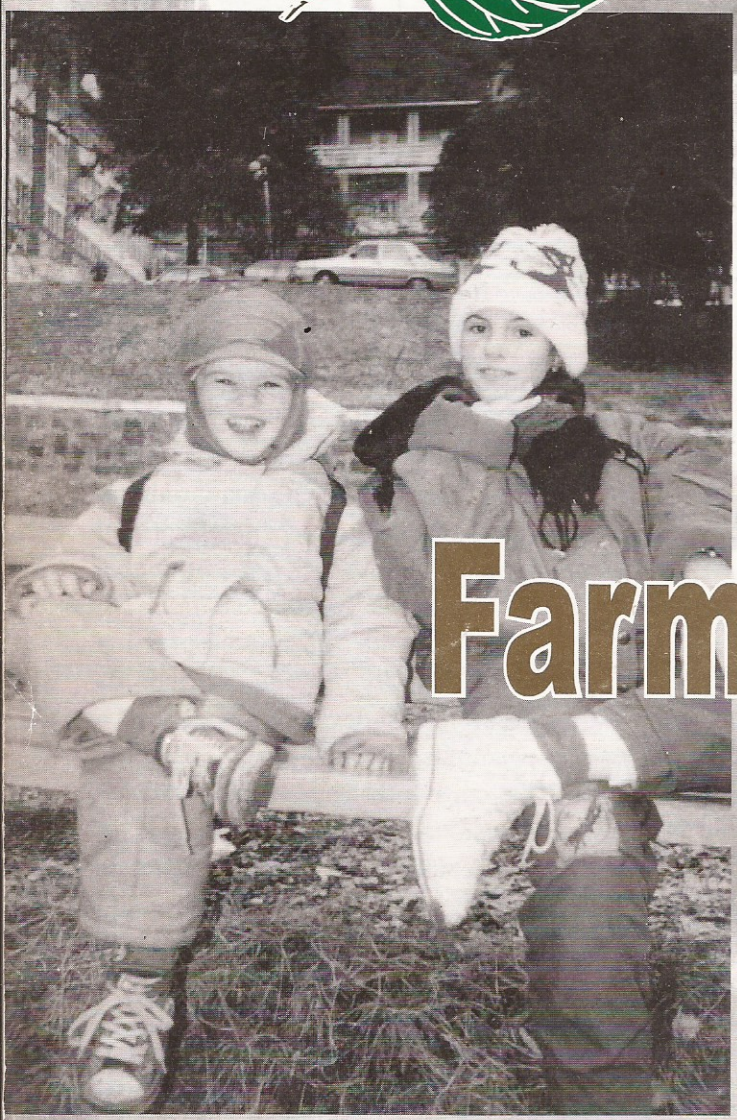

Stresul îţi conduce viaţa?
Oboseala te urmăreşte
în fiecare zi?
Memoria îţi joacă feste?

Farmacia Naturii

îţi oferă:

Mai multă energie şi poftă de viaţă
Memorie puternică şi echilibru emoţional
Protecţie eficientă împotriva radicalilor liberi

Nu ştii ce pierzi dacă nu vii!

Produse 100% naturale, total inofensive